

Kavabata Jaszunari

Hóország

Kavabata Jaszunari 1968-ban elnyerte az irodalmi Nobel-díjat.

Hóország olyan sajátos elnevezése Japán egyik területének, amilyen a mi Somogyországunk vagy talán még inkább a közelmúltban keletkezett fogalom: Vadvízország. Ide, ahol az élet, a természet legfőbb meghatározója a hó, rengetegen jönnek Japán más tájairól havat (vagy ősszel a juharfák színpompás lombjait) látni. Így vetődik ide Tokióból Simamura is, a „balettszakértő” – aki voltaképpen csak olvasmányaiból ismeri az európai táncot. Itt, a gyógyfürdője miatt is vonzó egyik kis faluban ismerkedik meg Komakóval, a fiatal gésával. Kettejük furcsa kapcsolata azután Komako reménytelen szerelmévé lesz. Nem azért reménytelen ez a szerelem, mert Simamura nő, családos, hanem mert ez a magányra született férfi valami meghatározhatatlan, elérhetetlen „szép”-et keres, és esztétizáló gondolatvilágába nem illik bele ez a hús-vér, az élet egyszerű örömeiért – a test örömeiért is – lobogó kis gésa. Szokatlan világ, légkör, szokatlan gondolkodás, szokatlan érzelmek kerítik hatalmukba a regény lapjairól az olvasót, és egy rendkívüli képességű, immár Nobel-díjas író nyújt számára különleges olvasói élményt.

Kavabata Jaszunari
Hóország

VILÁGKÖNYVTÁR

KAVABATA JASZUNARI

Hóország

MAGVETŐ, BUDAPEST, 1969

KAVABATA JASZUNARI
JUKIGUNI

A fordítás a Carl Hanser Verlag (München, 1957)
német nyelvű kiadása alapján történt

Fordította
JÓLESZ LÁSZLÓ

A fordítást átnézte
GERGELY ÁGNES

Az 1968-as irodalmi Nobel-díj egy izgalmas, távoli irodalomra irányítja figyelmünket. Talán a világnak nincs még egy olyan szétagolt irodalma, mint a japán. Irányzatok, iskolák, mesterek, tanítványok szinte feudális szövevénye. Túl a földrajzi távolságon és nyelvi korlátokon, a külföldi számára ez teszi rendkívül nehézé a tájékozódást. A különféle romantikus, realista, naturalista, hagyományos és modernista irányok a második világháború után még jobban szétágaztak. Kavabata Jaszunari a neopercepcionisták, az „újfajta érzékenységű” írók mozgalmának képviselője.

Kavabata 1899-ben született Honsun, Japán főszigetén, a csupa-bank kikötővárosban, Oszakában. Apja, nagy műveltségű orvos, korán meghalt, s hamarosan anyja is. A négyesztendőős Kavabatát rokonok vették magukhoz. Eleinte festő szeretett volna lenni, de írói képességei már a középiskolában megmutatkoztak. *Egy tizenbatéves naplója* című diákkori írását később ki is adták. Fiatalkori olvasmányai közt főként skandináv írók szerepeltek és a naturalizmussal szembehelyezkedő klasszikus japánok. 1920-ban beiratkozott a Tokiói Császári Egyetem angol

irodalom szakára, s a következő évben néhány diaktársával irodalmi lapot indított.

Az „újfajta érzékenységű” írók mozgalmát a diplomaszerezés évében, 1924-ben alapította meg, a lírai alkatú fiatal íróval, Jokomicu Riicsivel együtt, ekkor már mint egy irodalmi folyóirat főszerkesztője. Ebben a folyóiratban jelent meg első nagyobb lélegzetű – azóta több nyelvre lefordított – műve, *Az izui táncosnő*. Ezt számos regény és elbeszélés követte, egyebek közt a *Hóország*, *Az anyajegy* és *Az czerdaru-minta*. Utóbbi – egy rövidebb novellával, a *Holdtükör*-rel együtt – magyarul is megjelent a *Modern Japán elbeszélők* című antológiában (Európa, 1967).

Leghíresebb könyvét, az ugyancsak több nyelvre lefordított *Hóország*-ot Kavabata 1934-től 1937-ig írta, és tíz esztendővel később, 1947-ben megtoldotta egy befejező résszel. A *Hóország* jelentése több mint havas táj. A regény színhelye a Honsu-szigetnek a kontinens felé eső, nyugati oldala, amelyet a Japán Alpok hófödte csúcsai választanak el a nyüzsgőbb életű, óceánra néző, keleti parttól. Teljesen bezárt vidék. Mérőföldeken át nem látni mást, mint egy-egy apró szentélyt a sziklák között, körülötte néhány hegybe vájt viskóval. A déli szigetek lakói, akik nem tudják, mi a tél, ide járnak „havat nézni”. Élet csak ott van, ahol felfakad valamilyen gyógyforrás (egy utazó szerint a japánok vigasza a vulkánokért), arra gyorsan ráhúznak egy luxusszállót, bárral, gésákkal, zenével. Ideiglenes érzelmek ideiglenes színhelye; a hönöző, aki erre jár, mindig átmeneti utas. Ebben a dermesztő környezetben találkozik össze Simamura, a balettszakértő és Komako, a gésa.

Nem biztos, hogy Simamura valaha is látott igazi balettot, és hogy Komako ismer valami mást a Hóországban kívül. Bezárulnak a vágyaikba, szerelmük tragikus és befejezetlen; Simamura, a *homo aestheticus*, a halálban is csak annyit lát, hogy tönkreteszi az emberi test szépséges arányait.

Az esztétikum-keresés az „újfajta érzékenységgű” írók fontos sajátja. A naturalista ábrázolásmóddal szakítva, lírai jelképrendszerrel dolgoznak, s ezzel tulajdonképpen egy klasszikus japán hagyomány folytatói, melyet tudatosan ötvöznek modern európai stílusekvivalensekkel. Kavabata dolgozta ki ezt a programot, s ő maga a tökélyig vitte. Hiába kérnénk rajta számon Fukazava Hicsiró erőteljes realizmusát. Hősei sorstragédiák árnyékában is egy teáscsészéről társalognak. Kavabata a törekény szépség hírnöke, olyan világé, amelyben növények beszélnek a halálról, és húros hangszerek a szerelemről.

Gergely Agnes

Első rész

Amikor a Határ-hegységet átszelő, hosszú alagútból a vonat előbújt, szélesen terült szét előtte a Hóország. Tökéletes fehér éjszaka volt. A jelzőállomásnál a vonat megállt.

Simamurával szemben egy lány ült, aki most fölkelte helyéről, és lehúzta a férfi előtti ablakot. Hideg, hőszagú levegő áradt be. A lány kihajolt, és mintha nagyon messzire kiáltotta volna:

– Állomásfőnök úr! Állomásfőnök úr!

Lassan taposott magának utat a havon egy férfi. Kezében lámpást tartott. Orráig beburkolózott vastag sáljába, prémes sapkáját fülig lehúzta.

Milyen dermesztő hideg lett, gondolta Simamura. Kinézett. A hegy lábánál magános, vacogni látszó barakkok heverték – nyilván a pályamunkások barakkjai. A hó fehérsége azonban nem hatolt el odáig, elnyelte az éjszaka sötétje.

– Állomásfőnök úr! Én vagyok az. Hogy van, hogy van?

– Ó, Joko? Hazafelé? Jó hideg lett megint!

– Hallottam, segített az öcsémnek, hogy munkát kapjon. Igazán köszönöm!

– Félek, hamarosan eléggé árván érzi majd magát. Sajnálom, hiszen még olyan fiatal!

– Igen, igazi gyerek. Nagyon hálás lennék önnek, ha törődne velem egy kicsit.

– Szívesen. Amit itt kell csinálnia, bizonyára tetszik neki. És lesz itt munka nemsokára bőven. Tavaly szörnyű sok hó esett! Micsoda lavinák zúdultak le, nem is egyszer, a szerelvényeknek itt kellett vesztegelniük, és az egész falu azzal volt elfoglalva, hogy főzött az emberekre.

– Ön aztán jól bebugyolálta magát! Az öcsém meg azt írta nem is olyan régen, hogy még nem visel mellényt!

– Négy kimonót húztam magamra. A fiatalok, ha jön a hideg, persze szívesebben nyakalják a szakét, de utána aztán holtbetegen támolyognak az ágyba!

Az állomásfőnök meglengette lámpását az állomásépület irányában.

– Az öcsém is – ő is annyit iszik?

– Nem, dehogyis.

– És most ön is hazafelé igyekszik?

– Egy kis balesetem volt, el kell mennem az orvoshoz.

– Remélhetőleg semmi komolyabb!

Az állomásfőnök, aki japán öltözéke fölött nyugati szabású kabátot hordott, láthatóan szerette volna a beszélgetést gyorsan befejezni. Már háttal fordult a lánynak, és úgy szólt föl neki:

– Minden jót! A viszontlátásra!

– Mondja csak: az öcsém ma szolgálatban van?

Joko gyorsan végigjártatta szemét a hóborította tájon.

– Állomásfőnök úr! Kérem, törődjek vele egy kicsit!
Nagyon kérem!

Olyan szép volt a hangja, hogy szinte elszomorodott, aki hallotta. Mintha a hó zengene az éjszakában, úgy, olyan magasan csengett.

A vonat már megindult, de a lány még mindig kihajolt. Amikor kocsijuk utolérte a sín mentén gázoló állomásfőnököt, odakiáltott neki:

– Állomásfőnök úr, kérem! Mondja meg, kérem, az öcsémnek, hogy ha szabadságot kap, jöjjön haza!

– Jóóó . . . – kiáltotta vissza az állomásfőnök.

Joko fölhúzta az ablakot, és kipirosodott arcát kezével hűtögette.

Itt, a Határ-hegységben három hóékevel várták a nagyobb hófúvásokat. Katasztrófa esetére elektromos lavinajelző berendezések voltak felszerelve az alagútnak mind az északi, mind a déli kijáratánál. Ötezer hómunkáson kívül még kétezer ifjú önkéntes tűzoltó is rendelkezésre állt.

Amikor Simamura megértette, hogy Joko öccse az ideitől kezdve a jelzőberendezésnél dolgozik, amit majd egy napon bizonyára betemet a lavina, még nagyobb érdeklődéssel nézte a lányt.

„Lány” – volt valami lányos a modorában. Simamura természetesen nem tudhatta, hogy miféle kapcsolat lehet közte és a férfi között, akit kísér. Viselkedésük arra mutatott, hogy házastársak, a férfi láthatóan beteg. És a betegség mindig csökkenti a távolságot férfi és nő között. Azután minél odaadóbban gondozza a nő a beteget, annál inkább a feleségének látszik. Amikor fiatal nő idősebb

férfival anyáskodik, máris megteremti a házastársi összecartozás atmoszféráját.

Simamura azonban nagyon tudatosan úgy képzelte el útítársnőjét, hogy a kíséretében levő férfi nincs vele, és egyszeriben el is hitte, hogy még nincs férjnél, még lány. De talán csak azért hitte ezt olyan erősen, mert nem sokkal előbb igen furcsa körülmények között bámult a lányra.

*

Három órája történt. Hogy elüsse az időt, bal kezének mutatóujját játékosan ide-oda mozgatta. És mintha csak ez az egy ujj emlékeznék váratlanul és elevenen arra a nőre, akihez készül. Minél inkább igyekezett földézni, emlékezete annál inkább cserbenhagyta, az alak elhalványult, nem maradt belőle semmi. De a keze, ez az egy ujj még mindig mintha nedves volna egy kicsit a nő érintésétől. Különös. Mintha ez az egyetlen ujj húzná őt oda, hozzá, a messzeségbe. Arcához emelte ujját: vajon rajta van-e még testének illata, és amikor azután végighúzta a párás ablakon, hirtelen egy nő szeme ködlött elő. Meghökken, és majdnem felkiáltott. Káprázat. Amikor fölocsúdott, látta, hogy csak a szemben ülő nő tükörképe van az ablakon. Odakint bealkonyodott, a kocsiban kigyulladt a vilány, az ablakból tükör lett. Erről a tükörről törölte le Simamura a párát.

Különös, szép szem volt. Simamura fölvette a magánosan utazók melankolikus arckifejezését, úgy tett, mint aki csak a kinti esti tájat nézi, és tenyerével áttörölte az ablakot.

A lány egy kicsit előrehajolt, és figyelmesen pillantott az előtte fekvő férfira. Simamura látta, hogy minden ereje a vállában feszül, és olyan eltökélten csak a beteggel törődik, hogy semmi mást nem hajlandó észrevenni. A beteg a fejét az ablaknak támasztotta, kissé behajlított lába a lány mellett az ülésen pihent.

Harmadosztályon utaztak. Minthogy a férfi nem közvetlenül a Simamura melletti üléssel ült szemben, hanem még egy hellyel odébb, arca az ablak tükrében csak a füléig látszott.

A lány viszont éppen vele szemben ült, és így közvetlen közelből nézhette volna. Amikor azonban a pár fölszállt a vonatra, a lány hűvös szépsége annyira szíven ütötte, hogy szemét lesütötte zavarában – közben észrevette, hogy a férfi színtelen keze szorosan rákapcsolódik a lányéra. Így aztán illetlennek gondolta, hogy ismét és nyíltan rájuk pillantson.

A férfi arca, amennyire a tükörből látszott, teljes biztonságot árult el, érezni lehetett, mennyire megnyugtató, hogy szeme a lány mellén pihenhet. Testi gyöngesége ellenére ő és a lány valami megnyugtató harmóniát alkottak. Sáljának egyik fele fejpárnául szolgált, a másik, a szájánál egy kicsit összefogva, az arcát takarta be. Csakhamar azonban meglazult a kendő, lecsúszott az orrára, de a férfinak éppen csak megrebbent a szeme, és a lány egyetlen puha, gyöngéd mozdulattal máris mindent újból rendbe rakott. Ezt gépiesen olyan gyakran megismételte, hogy Simamura azon vette észre magát, hogy türelmetlen. Különösen, hogy a kabát alja is, ami rá volt hajtva a férfi lábára, időről idő-

re szétnyílt, és leesett. A lány ezt is mindjárt észrevette, és megigazította. Mindent a legnagyobb természetességgel. Mintha ezek ketten valamilyen céltalan messzeségbe utaznának, feledve tért és távolságot. Simamura nem érezte, hogy itt valami szomorú dolog történik, inkább mintha egy álom súlytalan képsorát nézné.

A különös tükörtől volt, bizonyára.

A tükör mélyén az esti táj vonult. Mint valami filmben, úgy mozgott egymásban tükör és tükrözött. Háttér és szereplők külön életet éltek. Mégis, az átlátszó és érinthetetlen alakok és a sűrűsödő sötétségbe vesző háttér együttesen egy olyan jelképi világgá olvadtak, amelynek semmi köze sem volt a valóságos világhoz. És amikor a lány arcán fölragyogott egy fény, a távoli hegyekből, Simamura szíve elszorult a mondhatatlan szépségtől.

A hegyek fölött a távoli égen még mindig ott voltak az alkonyat pirosuló nyomai. Az ablakon túli táj is elérte még a látóhatárt, de színeit már elvesztette. Ameddig a szem ellát, a pusztaság szakadatlan volt és egyhangú. Semmi, de semmi nem vonta magára a figyelmet, valamilyen széles, formátlan érzés ömlött végig a vidéken. Mindez azért, mert a lány arca még mindig ott lebegett az ablaküvegen. Ahol az arc tükröződött benne, ott mást nem lehetett látni, de az arc kontúrjain kívül makacsul vonult az esti táj. Az arc is átlátszónak tűnt. Olykor úgy rémlett, mintha odakint a táj pontosan a lány vonásain úszna el, és szinte lehetetlen volt bármely pillanatban valami meghatározhatót elkapni.

Magában a vasúti kocsiban nem volt nagyon világos, és

így a visszfény sem volt olyan erős, mint rendes tükörből. Mivel nem csillant föl benne semmi, Simamura, noha ki-tartóan meredt az ablakra, megfélekedezett a tükrözés je-lenségéről. Az volt az érzése, mintha az elfolyó esti táj kellős közepén volna a lány.

Ugyanabban a pillanatban azután hirtelen fölillant a lány arcán a távolból jövő fény. A tükörben látszó kép nem volt annyira erős, hogy az ablakon túli fényt kioltsa, de a fény sem tudta háttérbe szorítani a tükörképet. Át-folyt a lány arcának közepén, anélkül hogy megvilágította volna. Hideg, távoli ragyogás volt. Amikor azután a lány szembogara megvillant egy kicsit – mert szem és fény pon-tosan egymásra kerültek –, olyan volt ez a szem, mint egy gonoszul villódzó szentjánosbogár a sötétség hullámain.

Joko természetesen nem sejtette, hogy így, ilyen módon figyelik. Minden figyelme a betegre összpontosult. És ha még arrafelé fordult volna is, Simamura felé, a saját tükör-képe az ablakban rejtve maradt volna önmaga előtt. A fér-fi, aki láthatóan az ablakra meredt, aligha keltette volna föl a figyelmét. Maga Simamura, miközben Joko tükör-képére szegezte szemét, idővel tökéletesen megfélekedezett róla, hogy a lány ott ül vele szemben, teljes életnagyság-ban. A tükörben megjelenő esti táj valóságon túli ereje szinte megbűvölte.

Amikor azután a lány az állomásfőnököt szólongatta, és pedig csaknem túlzott igyekezettel, Simamurát alig ér-dekelte jobban, mint egy regényfigura.

Később, amikor a vonat a jelzőállomáshoz érkezett, az ablak már teljesen sötét volt. A táj elfolyó áramlása el-

apadt, és azzal a tükör is elvesztette ingerét. Joko bájos arca ugyan még mindig látható volt az üvegen, de mozdulatainak minden melegsége ellenére, Simamura most egyszerűen valami csaknem átlátszó hideget fedezett föl. Amikor azután a tükör újból bepárásodott, már le sem törölte.

Egy félórával később Joko és az a férfi váratlanul ugyanazon az állomáson szálltak ki, ahol ő. Simamura meglepetten fordult hátra, mintha valami olyasmi történék itt, ami rá tartozik. De ahogy azután a peronon megcsapta a jeges hideg, elszégyellte magát, hiszen olyan otrombán viselkedett a kocsiban. Elindult hát a mozdony mellett, anélkül hogy utánanézett volna két útitársának.

A férfi Jokóra támaszkodva éppen készülődött, hogy lelépjen a sínre, amikor előbukkant egy vasutas, és fölemelt kezével megálljt intett.

A sötétségből hosszú tehervonat fújtatott elő, s eltakarta őket.

*

A szállodai hordár, aki a vendégek elé jött, töméntelen téli holmijában tűzoltóra emlékeztetett. Fülvédőt viselt és hosszúszerű gumicsizmát. A váróterem egyik ablakán egy kék köpenyes, csuklyás nő nézett a vágányok felé.

Simamura teste még őrizte a vonat melegét, a külső hideg még nem hatolt tudatáig. Télén most járt először Hóországban, és meghökkent, amikor látta, hogy a helybeliek mennyire komolyan veszik a dolgot.

– Hát csakugyan olyan hideg van, hogy ennyire be kell bugyolálkozni?

– Igen. Mi már fölkészültünk a télre. Hóesés után, amíg nem tisztul ki, mindig különösen hidegek az esték. Ma éjszaka bizonyosan még fagyni is fog!

– Fagyni?

Simamura futó pillantást vetett az ereszről lógó kecses jégcsapokra, azután a hordárral együtt beszállt a kocsiba. A házak amúgy is alacsonyak voltak, a hó fehérségében még kisebbnek látszottak. A falu némán terült el, szinte elsüllyedt.

– Valóban, egészen másfajta az itteni hideg. Mindjárt észre lehet venni, ha valamihez hozzáyúlunk!

– Tavaly egyszer mínusz húsz fokig is lement a hőmérő!

– És a hó mekkora?

– Hát úgy általában hét-nyolc láb. Ha nagyon sok esik, akkor tizenkét-tizenhárom is megvan.

– Igazán? És mindez még csak ezután következik?

– Igen. Itt a tél csak most kezdődik. Nemrégiben egy láb magas volt a hó, de rögtön el is olvadt.

– Igen? Elolvadt rögtön?

– Azt persze senki sem tudja megjósolni, mikor jön legközelebb nagy hó.

December eleje volt.

*

Simamura orra eldugult egy makacs hüléstől, de most egyszerre, a közepe tájáig, a hideg levegőtől megint kitisztult. Olyan erősen folyt, mintha minden tisztátalanságot ki akarna mosni magából.

– Az a lány, aki a samizentanárnőnél* lakott, még mindig itt van?

– Igen, igen. Kint is volt az állomáson. Nem látta? Sötétkék köpeny volt rajta.

– Akkor hát ő volt az! Ugye, meghívhatom megint?

– Ma estére?

– Igen, ma estére.

– Úgy tudom, hogy a samizentanárnő fiát várta, aki az ön vonatával érkezett.

A férfi, akinek Joko viselte a gondját, és akit Simamura az esti tükörben figyelt – a samizentanárnő fia volt. Az ő házukban lakott az a lány, akinek Simamura látogatása szólt.

A felfedezés mehökkentette Simamurát. De azután úgy találta, hogy ez a véletlen nem is nagyon érdekes. Inkább azon csodálkozott, hogy nem lepődött meg jobban.

Miféle kapcsolata van annak a lánynak, akire az ujsa olyan jól emlékezett, azzal a másikkal, akinek a szemében hirtelen föllobbant az ablakon túli fény? Vajon mi minden történhetik egyetlen napon? Simamura szívéből ezek a kérdések kíváncsoztak elő. Vagy még nem talált volna vissza a valóságba az esti tükör élményéből? Vajon a táj tova-

* Samizen: háromhúros, pengetős hangszer, rendszerint pentatonikus hangolású.

áramlása – suttogta most magában – nem a mellette elfolyó idő szimbóluma-e?

*

A szálloda egy hőforrásra épült. Most, kevéssel a síszezon előtt, még nem sok vendég tartózkodott itt. Amikor Simamura kilépett az esti fürdőből, már mélységes csönd volt. Lépteire folyton megcsörrent az odvas folyosó üvegajtaja. A folyosó legvégén volt az iroda, ott állt kiegyenesedve egy női alak. Kimonójának alja elterült a hidegfekete padlón.

Simamura megdöbbszent a kimonó szétterülő szegélye látán. Gésa lett belőle? A lány nem lépett oda hozzá. Még csak nem is köszöntötte. Merev, mozdulatlan alakja megszűröl szokatlanul komolynak hatott. Simamura odasietett hozzá, de még most is hallgattak mind a ketten. A lány arcának vastag púderrétege alatt lassan mosolyogni kezdett, de inkább úgy tetszett, mintha sírna. Szótlanul indultak el a férfi szobája felé.

Valamikor annyi minden történt kettejük között, Simamura azonban sohasem írt neki, soha nem jött meglátogatni, és azt az ígéretét sem tartotta meg, hogy küld neki egy könyvet, amely táncfigurákról szól. A lány igazán nem gondolhatott mást, mint hogy a férfi csak kinevette, és elfelejtette. Mármost mindebből az következett volna, hogy Simamurának mentegetődznie kellene, vagy valamilyen kifogást keresnie. De ahogy most együtt mentek – anélkül hogy egymás arcába néztek volna –, Simamura látta, a lány nem akar szemrehányást tenni. Érezte, hogy az az el-

veszett gyönyörökre sóvárog, és ha ő most megszólalna, elrontana mindent. Lenyűgözte a lány, s ő befészkelte magát a puha gyönyörűségbe.

– A legjobban ez emlékszik rád!

Simamura a lány szeme elé tartotta bal öklét, mutatóujját kinyújtva.

– Ez?

A lány azonnal megfogta ezt az ujját, és elindult a lépcsőn fölfelé. Nem engedte el – mintha az ujjával akarta volna húzatni magát. A kotacu* előtt eleresztette, és hirtelen lángvörös lett. Hogy a férfi figyelmét elterelje erről, megint csak megragadta a kezét.

– És ez még csakugyan emlékszik rám?

– Nem a jobb kezem! Emez itt!

Simamura elhúzta jobbját, a kotacuhoz tartotta, és oda nyújtotta a bal öklét.

– Igen, csakugyan – mondta a lány. Vonásai kisimultak. Csöndesen mosolygott, kinyitotta Simamura öklét, és arcát tenyerébe szorította.

– Ez tehát még emlékszik rám?

– Hideg van! Még sosem volt ilyen hideg a hajad.

– Tokióban még nem havazik?

– Emlékszel, akkor miket mondtál? Tévedtél. Másként miért utazna ilyen helyre valaki decemberben?

*

* Kotacu: kőből vagy fémből készült faszéntüzelésű melegítő medence, amelyet faállvány alá helyeznek, s takaróval borítják le. Más fajtája a hibacsi.

„Akkor” – akkor éppen elmúlt a lavinaomlások időszaka, elkezdődött a tavasz, s olyankor az ember fölmege az újra kizöldülő hegyekbe, a fák frissen pompázó lombjai közé.

A fiatal akébihajtások szinte teljesen eltűntek már az ebédlőasztalokról.

Simamura, aki gondtalan, semmittevő életet élt, úgy érezte akkor, hogy lassacskán egyre kevésbé őszinte önmagához. Sokat kószált a hegyekben, remélve, hogy a magányban újra magára talál.

Amikor azután hét nap múlva azon a bizonyos éjszakán lejött a Határ-hegységből a fürdőhelyre, a szállóban kérte, hívjanak neki egy gésát. A faluban azonban éppen akkor ünnepelték egy új út megnyitását, ráadásul akkora hűhóval, hogy még a selyemgubóraktárt meg a színház kicsiny épületét is igénybe kellett venni az ünnepség céljaira. Ilyenképpen a falu tizenkét vagy tizenhárom gésája is kevésnek bizonyult, s magától értetődő volt, hogy a samizentanárnő házában lakó lányt hívják, aki már néhány ünnepi alkalommal bemutatott egy-két táncot – de utána mindig nyomban hazament. Simamura megtudta, hogy a lány nem hivatásos gésa, de éppen mert a gésáknak nemigen volt utánpótlásuk, nagyobb társas összejövetelek rendezésekor szívesen fordultak hozzá. Valósággal kincset jelentett a falunak, mivel az öregebb gésáknak már nem volt sok kedvük táncokat bemutatni. Magános vendéghez nyilván csak ritkán ment, de mégsem lehetett csak úgy egyszerűen amatőrnek nevezni. Simamurának ezek az értesülései a szobalánytól származtak.

Különös história, vélte Simamura, de tovább nem törő-

dött vele. Amikor azután körülbelül egy órával később a lány a szobalány kíséretében belépett hozzá, sebtében magára kapott valamit. A szobalány azonnal el akart menni, de a lány visszatartotta.

Megdöbbenő tisztaságot árasztott. Simamura mindjárt arra gondolt, hogy bizonyosan még a lábujjai alatti hajlatokban is üde és tiszta. Vagy megcsalja talán a szeme, mert éppen most élte át a hegyekben a nyár sugárzó kezdetét? Úgy volt öltözve ez a lány, mint a gésák, csak természetesen nem húzta maga mögött kimonója alját; jó ízléssel, egyszerű, puha nyári kimonót viselt. A kimonót keresztvező széles obi* nem is nagyon illett a kimonóhoz – drágább volt annál. Simamura egy kicsit elszomorodott.

Amikor beszélgetésük a környező hegyekre terelődött, a szobalány fölállt, és kiment. A lány, aki ottmaradt Simamurával, még csak nem is tudta a hegyek nevét, amelyek odalátszottak a faluba. Simamurának nem volt rá hangulata, hogy szakét igyék, hiszen nem hivatásos gésa társaságában volt. A lány váratlan közvetlenséggel elmesélte, hogy itt, Hóországban született. Tokióban, kezdő gésa korában egy pártfogója kiváltotta, és rábízta egy tanárnőre, hogy japán táncot tanuljon. Az a férfi azonban sajnos másfél év múlva meghalt.

Ahhoz láthatóan semmi kedve sem volt, hogy hasonló nyíltsággal csevegjen mindarról, ami a férfi halálától mostanáig történt vele, tehát a voltaképpeni életéről. Tizen-

* Obi: széles, merev selyemöv, amelyet a kimonó fölött viselnek; többször körülcsavarják, és a háton kötik meg.

nyolc éves, mondta; Simamurát megnyugtatta, hogy – ha csak nem hazudik – ez a tizennyolc év húsznak, huszonegynek látszik. Ettől – a beszélgetés folyamán első ízben – azt a megkönnyebbülést érezte, amelyet gésa társaságában szokott érezni. Amikor pedig a kabuki színházról* beszélgettek, látnia kellett, hogy a lány többet tud a színészekről és stílusokról, mint ő maga. Talán már régóta vágyódhat ez a lány egy ilyen partnerre. Akárhogyan is, teljesen átengedte magát a csevegésnek, és kiderült, hogy mégiscsak érti ez a nő a világ örömeit. Igen jól eligazodott a férfiak lelkében. Simamura afféle amatőr-gésát látott benne. Egy teljes hete nem találkozott emberrel, forrón vágyott társaság után. A lány iránt azonban inkább barátságot érzett. Most már nemcsak a hegyeket, őt is magába fogadta.

A lány pedig másnap délután fürdőholmijait a folyosón hagyva belépett a férfihoz, beszélgetni szeretett volna vele.

Alighogy leült, Simamura kérte, gondoskodjék gésáról.

– Gondoskodjam gésáról?

– Hiszen értesz!

– Ez csúnya volt öntől. Nem is álmodtam volna, hogy ilyesmire fog kérni.

Aztán gyorsan, hirtelen az ablakhoz lépett, és Hóország hegyeit nézte.

– Itt nincsenek olyan nők – mondta, és mélyen elpirult.

– Azt nem hiszem.

– De, igazán!

* Kabuki színház: japán drámaforma; – ellentétben a nemesi nőjárással – álarc nélkül, a női szerepeket is férfiak játsszák.

Váratlan lendülettel a férfi felé fordult, és leült az ablakpárkányra.

– Gésát lehetetlen olyasmire kényszeríteni, amihez nincs kedve. A gésának teljes szabadsága van, úgy dönt, ahogy akar. A szállótulajdonos ezekbe a dolgokba egyáltalán nem avatkozik bele. Ez az igazság! Valóban! Hívjon csak valakit ön, saját maga, és próbálja meg!

– De én inkább azt szeretném, hogy éppen te hívj hozzám valakit!

– Miért én?

– Nagyon megkedveltelek. És mert szeretném megőrizni barátságunkat, semmiképpen sem volna jó, ha megtevesztenélek.

– Tehát ön ezt barátságnak nevezi?

Megfertőzte a férfi beszédmódja, most már jókedvűen évődött. De azután hevesen kitért:

– Hát ez nagyszerű! Se szó, se beszéd, ilyesmit kér tőlem!

– Miért izgatod magad? Arról van szó, hogy itt, a hegyekben egy kicsit erőre kaptam. A fejem nehéz, az agyam nem fog. Nehezemre esik, hogy itt csak úgy, ártatlan beszélgetést folytassak veled.

A lány lehunyta szemét, és hallgatott. Simamura most csak a férfiak természetes szemérmertlenségéről tett tanúbizonyságot, ő meg már hozzászokott, hogy megértse az ilyesmit. Lehunyt szeme – talán sűrű pillái miatt – melegen, érzékinek tetszett. S miközben Simamura így elnézte, ő csak ingatta a fejét. Arca enyhén elpirult.

– Hát csak hívjon valakit, valaki kedvére valót.

– De hiszen éppen téged szeretnék erre megkérni!
Először vagyok itt, és egyetlen csinos gésát sem ismerek!

– Mit ért azon, hogy csinos?

– Elsősorban azt, hogy legyen fiatal. Ha a gésa fiatal, minden sokkal könnyebb. És ne legyen terhemre sok feleséggel. Inkább fogjon az agya egy kicsit lassabban, de legyen nagyon tiszta. Csevegni szívesebben csevegek veled!

– Én nem jövök többet.

– Ostobaság!

– Nem! Csakugyan nem jövök többet. Minek is jönnék?

– Pontosan azért, mert veled teljesen ártatlanul akarok együtt lenni, nem szeretnék félrevezetni.

– Komikus!

– Ha megtörténnék közöttünk az a másik dolog, utána talán kényelmetlenül érezném magam, ha a szemedbe akarok nézni. Azért mentem a hegyekbe, hogy újra visszanyerjem belső egyensúlyomat. Most, hogy a hegyekből lejöttem ide a faluba, vágyom rá, hogy együtt legyek emberekkel. És éppen ezért nem akarok veled semmi egyebet, csak beszélgetni. Ne felejtsd el, én csak utas vagyok, vendég. Én nem leszek itt mindig!

– Igen, ez igaz.

– Na látod! Ha pedig ellenszenves neked az a nő, aki nálam volt, akkor már biztosan nem lesz hozzá kedved, hogy fölkeress. Ezért jobb, ha te magad választod ki nekem.

– Ebből elegendő volt.

A lány ridegen elfordult, de még hozzátette:

– De azért lehet, hogy igaza van.

– Az ilyesminek mindig hamar vége van. Nincs benne semmi magasrendű. Azt persze te is tudod – mindig csak rövid időre szól.

– Igen, igen, ez már mindig így szokott lenni. Ez itt csak egy kis fürdőhely, és a vendégek folyton váltják egymást.

Azután váratlan őszinteséggel folytatta:

– A vendégek többnyire elutaznak. Én ugyan még gyerek vagyok, de ha jól meggondolom, mi mindennek voltam már fültanúja! A legjobban olyan férfi után vágyó-dunk, aki szeret bennünket, és nem fecseg róla. Az ilyet nem könnyű elfelejteni. Még akkor sem, ha már hosszú ideje elváltunk. Szüntelenül csak rá kell gondolnunk. És ő is visszaemlékszik, hébe-hóba ír is. Ilyen esetekben, ahogyan hallottam, így szokott lenni . . .

Fölkelt a párkányról, és kecsesen leült az ablak alatti gyékényre. Látható sóvárgással gondolt régebbi időkre, de az is látszott, hogy nagyon is ott van Simamura közelében.

Hangjába belerezdült egy szenvedélyes, de őszinte tónus, és Simamura azzal a szorító érzéssel küszködött, hogy ezt a lányt félrevezeti.

Pedig nem hazudott. Számára a lány amatőr gésa volt. És ha most nőt kívánt, nem őrá gondolt. Kívánczóságának nem volt különösebb jelentősége, és nem érzett miatta bűntudatot. Attól a pillanattól kezdve, amikor ezt a lányt meglátta, őt és vágyát szigorúan elkülönítette egymástól.

Ráadásul még azt a tervet is fontolgatta, hogy majd

idehozza a családját, és éppen azon volt, hogy a nyárra megfelelő helyet keressen nekik. És mert ez a lány csak amatőr gésa volt, úgy vélte, igen alkalmas társaság lenne felesége számára, akár tánkra is taníthatná. Ezt teljes nyíltsággal latolgatta. A lány előtt pedig váltig hangoztatta, hogy barátságon kívül semmi mást nem érez iránta, de ezenfelül is jó oka volt rá, hogy mélyebb vízbe ne merészkedjék.

Természetesen azonban itt még valami olyasmi is számításba jött, mint az a bizonyos esti tükör. Nem akart bonyodalmakat, amik ilyen kétes helyzetű nőknél később talán adódhatnak. De ezenkívül a lány olyan valóságos volt, mint az a női arc, amely az alkonyatban a vonat ablakán tükröződött.

Abban is volt valami valóságos, hogy annyira vonzódott az európai tánc iránt. Simamura Tokio kereskedőnegyedében nőtt fel, ezért fiatalságától kezdve közel érezte magát a kabukihoz és a sibaihoz*. Főiskolás korától különösen a japán tánc és a kabuki pantomimtanca érdekelte, és minthogy képességének megfelelően mennél alaposabb ismeretekre kívánt szert tenni, régi rajzokat gyűjtött ezekről a táncokról, fölkereste az egyes iskolák mestereit, ismeretséget kötött a japán tánc feltörő nagyságaival, és időről időre közzétett önálló tanulmányokat és kritikákat is. A régi japán tánchagyományok elsüllyedése természetesen éppúgy lehangolta, mint a modern újítók önelégültsége. Amikor pedig végül meggyőződött róla, hogy nincs más

* Sibai: önállóan előadott énekszámok kabuki-darabokból.

lehetőség számára, mint hogy tevékenyen részt vegyen a korszerű reformokban, és amikor a japán tánc fiatal előharcosai nagy igyekezettel buzdították is erre, váratlanul az európai tánc felé fordult. Ettől kezdve japán táncot egyáltalán nem nézett, ellenben könyveket és fényképeket kezdett gyűjteni európai táncokról, és nem sajnált semmi fáradságot, hogy plakátokat és műsorokat szerezzen be külföldről. És mindez nem pusztán az egzotikus, az ismeretlen iránti kíváncsiságából fakadt. Az újdonság örömét éppen az váltotta ki, hogy igazi európai táncot saját szemével sosem látott. Arra meg nem érzett hajlandóságot, hogy európai táncot japán előadásban nézzen meg. A sosem látott tánc olyan volt számára, mint egy teljesen más világ jelensége. És ezt az íróasztal melletti álmodozását úgy élvezte, mint egy költeményt, amely az éden kellős közepén fakadt. Ő maga ugyan ezt a tevékenységét „tanulmányok folytatásának” nevezte, de a valóságban csak nagyon önkényes képzelgés volt. Nem az eleven, táncosnőktől bemutatott művészetet értékelte, hanem a saját fantáziáját, amely a külföldi gondolatokból és fényképekből táplálkozott – tehát a tánc illúzióját. Hasonlított ez az olyan szerető utáni vágyhoz, akit még sosem láttunk. És mivel olykor-olykor írt is a nálunk még eléggé ismeretlen európai táncról, némiképpen írónak is számított. Ezen talán maga is mosolygott, hiszen voltaképpen nem állíthatta, hogy rendelkezik valamilyen meghatározott hivatással, mégis gyönyörűségét lelte benne.

Mivel nagyon hozzáértően tudott csevegni a táncról, könnyen megnyerte a női szíveket, s így végül ezek az is-

meretei gyakorlati hasznot hoztak neki. De talán az is lehetséges, hogy neki – teljesen tudattalanul – a nők ugyanazt jelentették, mint az európai tánc.

Így aztán most, amikor látta, hogy frivol szavai megsebzik a lányt – a lányt, aki itt marad, ő pedig holnap, holnapután továbbutazik, hirtelen büntudatot érzett. Igen, félrevezeti ezt a lányt.

– Ha minden annyiban marad, ahogy volt, akkor legközelebb magammal hozom a családomat is, és akkor jó barátok maradhatunk.

– Igen, ezt most már megértettem . . .

Finom mosollyal, tompa hangon mondta ezt a lány. Volt most benne valami az igazi gésák derűjéből.

– Most nagyon örülök. Az ilyen tiszta és nyílt kapcsolatok tartanak a legtovább.

– Jól van. És most hívj nekem egy gésát!

– Most?

– Igen.

– Ön meglep. Hát hogyan akar vele világos nappal szórakozni?

– Éjjel ki vagyok téve a veszélynek, hogy értéktelen hitványságot kapok!

– Úgy látszik, nem tartja sokra a mi fürdőhelyünket! Ha egy kicsit alaposabban megnézné a falut, jobban megismerné!

Így beszélt, nagyon komolyan, kesernyésen. Újból megismételte, hogy ebben a faluban nincsenek olyan nők. És amikor Simamura még mindig kételkedett, elfordult tőle. Azután mégis megengyhült. A gésa, mondta, szabadon

dönt, mit tesz, mit nem tesz. Ha éjszakára a vendégnél marad, anélkül hogy előbb szólna erről a gésaházban, akkor maga viseli a felelősséget mindenért, ami történik. A ház már nem törődik vele. Ha azonban előzőleg értesíti a házat, és az megadta az engedélyt, akkor attól kezdve minden felelőség a gazdáé, ő vállalja a következményeket. Ez pedig, magyarázta Simamurának, lényeges különbség.

– Miért, mit jelent itt a felelőség?

– Nos, megtörténhetik, hogy a gésa teherbe esik vagy beteg lesz.

Simamurának mosolyognia kellett saját együgyű kérdésén, de azután a feleleten mosolygott. De hát ki tudja, mondta magában, ebben az isten háta mögötti hegyi faluban talán csakugyan ilyen gondtalan gyermekséggel intézik a dolgokat.

Mínthogy ráérős, semmittevő élete folyamán teljesen önkéntelenül kifejlesztette magában a „mimikri” képességét, utazásai közben is megvolt ez a finom érzéke valamely hely atmoszférája iránt. Ezért amikor lejött a hegyekből, ennek a fürdőhelynek minden szoliditása mellett érzett itt valami derűs-megnyugtatót. A falu, biztosították a szállóban, egyike Hóország azon helyeinek, ahol a lehető legkellemesebben lehet élni. Még nemrégiben, amikor a vasutat idevezették, elsősorban a környék lakossága használta gyógyfürdőjét. Azoknak a házaknak ajtaján, amelyekben gésák éltek, általában fakult függöny lógott, annak jeléül, hogy mögötte étterem vagy siruko-konyha*

* Siruko: édes mangóbab leves, rizslisztből készült gombóccal.

található. Persze, ha valaki alaposabban szemügyre vette az öregségtől megbarnult, koromtól megfeketedett tolóablakokat, elfogta a kétség, hogy egyáltalán beteszi-e oda vendég a lábát. Némelyik olyan házban is, amelyben zöldségféléket vagy édességeket árúsítottak, tartottak éppen egy-egy gésát; amellet a gazda dolgozott a földjén. Ami pedig ezt a kis amatőr gésát illeti, aki ott ült Simamuránál, a gésák nyilván azért nem kifogásolták, ha kiségit az ünnepevényeken, mert a samizentanárnőnél lakott.

– És hány gésa van itt?

– Hány? Tizenkettő vagy talán tizenhárom.

– És igazában melyiket ajánlanád nekem?

Simamura fölállt, és megnyomta a csengőt.

– Én most elmegyek, rendben van?

– Most semmi esetre sem mehatsz el!

– Ez az egész nem tetszik nekem!

És mintha valamilyen megaláztatást akarna elhárítani, így folytatta a lány:

– Megyek! Már minden rendben van. Nem gondolok semmi rosszat. És vissza is jövök majd.

Amikor azonban a szobalány belépett, újra leült, mintha nem történt volna semmi. A szobalány többször is megkérdezte tőle, melyik gésát hívja hát, de ő nem mondott nevet.

*

Amint azonban Simamura gyors pillantást vetett a nem sokkal később megjelenő, tizenhat-tizenhét éves gésára, nyomban kialudt a vágya, amely akkor ébredt fel benne,

midőn lejött a hegyekből. A gésa karja lányosan csontos volt, bőre valahogy feketésen csillogott. A tartásában volt valami a kezdőéből, jóindulatot lehetett róla leolvasni. Simamura barátságosan fordult feléje, igyekezett eltitkolni csalódását. Valójában azonban inkább az üdezöld hegyekre vetette pillantását, amelyeket a gésa háta mögött az ablakon át látott. Nehezen indult meg a beszélgetés. Teljeséggel olyan gésa volt, aki egy ilyen hegyi faluba illik. És minthogy maga Simamura hallgatag volt, a másik pedig – az „amatőr” – nyilván tapintatból csakhamar fölállt és elment, a szobában unalmas, rossz hangulat terjengett. Körülbelül egy óra elteltével Simamura buzgón valamilyen ürügyet keresett, hogy elküldhesse a gésát, és eszébe jutott, hogy – lám – táviratilag pénze érkezett, és a posta hivatalos óráira utalva, vele együtt elment.

Amikor azután a szálló ajtajából föltekintett a ház mögött magasodó hegyekre, amelyek csodálatos erővel ontották a fiatal lomb illatát, elragadtatottan, sebesen nekiindult a hegyoldalnak.

Hogy így egyedül volt, szüntelenül nevetnie kellett: maga sem tudta, mi fakasztja ilyen harsány derűre.

Amikor kellemesen elfáradt, hirtelen megfordult, kimonója alját beletúrta övébe, és lerohant a lejtőn – lába előtt sárga pillangók rebbentek föl.

A lepkék először körüllibegték, azután mégis a magasba emelkedtek, a Határ-hegység fölé, és minél fehérebbnek látszott sárga színük, annál messzebb jártak.

*

– Nos, milyen volt?

Ott álltak ketten a szugifák árnyékában.

– Olyan boldogan nevet!

– Lemondtam az egésztől!

Megint előtört belőle ez az indokolatlan nevetése.

– Lemondtam róla!

– Igazán?

A lány hirtelen elfordult, és lassan megindult a szugiliget felé. Simamura némán követte.

A hely sintoista szentély volt. Egy mohalepte, kőből faragott templomi kutya mellett leültek egy lapos körre.

– Itt mindig hűvös van! Még a legnagyobb nyári forróság idején is hideg szél fúj itt.

– Minden gésa ilyen nálatok?

– Hasonlók. Persze az idősebbek között vannak elég csinosak is, ha olyat akart volna.

Ezt csak úgy, közömbösen mondta a lány, s közben maga elé nézett. A szugiliget sötétzöldje mintha a nyakán tükröződött volna.

Simamura fölpillantott a fák csúcsára.

– No, minden rendben van. A fölös eröm eltűnt, mintha elfújták volna. Különös.

A szikla mögött sugáregyenesen meredt a szugifák törzse az égnek. A férfi csak akkor látta a tetejüket, ha hátradőlt. A sötét tük egyenletesen töltötték ki az eget. Rezgett a csönd. Simamura nekitámaszkodott a legöregebb fa törzsének. Ennek ágai – furcsamódon csak az északi oldalon – fel, a fa csúcsáig el voltak száradva: mintha dárdá-

kat dőfték volna a törzsbe – hegyükkel kifelé. Az egész olyan volt, mint valamely isten félelmetes fegyvere.

– Tévedtem. Amikor lejöttem a hegyekből, és meglátalak, egészen elkábultam, és azt hittem, minden gésa olyan szép, mint te!

Tudatára ébredt: az a mohó vágya, hogy hét nap alatt fölgyülemlett erejét egyszerűen elmossa, nyilván akkor támadt, amikor ennek a lánynak a tisztaságával szemben találta magát.

A lány a délutáni nap fényében csillogó folyót nézte kintartóan. Simamura nem tudta, hogyan viselkedjék. Ekkor a lány hirtelen megszólalt:

– Ó, teljesen megfeledeztem róla. Ön bizonyára a cigarettájáért indult vissza.

És hangsúlyozott fesztelenséggel tette hozzá:

– Amikor az imént beléptem a szobájába, ön már elment. Éppen azon tündöttem, hová mehetett, amikor már hatalmas lendülettel jött lefelé a hegyoldal. Láttam az ablakból. Mulatságos volt! Tessék, itt a cigarettája!

Kimonója ujjából kivette a cigarettát, és meggyújtott egy szál gyufát.

– Voltaképpen sajnálom a kicsit! – mondta Simamura.

– De hiszen a vendég akkor küldheti el a gésát, amikor akarja.

Csupán a köves hegyi folyó zúgása hangzott fel hozzájuk. A szugifák között látni lehetett a völgy túlsó felén emelkedő hegyek gyűrődéseit.

– Az a gésa nem tetszik nekem úgy, mint te, s biztosan bántott volna, ha utána megint találkozom veled!

– Nem tudom. Bizonyára csak azt sajnálja, hogy kudarcot vallott.

Válasza kedvetlen volt, talán gúnyos is egy kissé. Mégis kettejük közt valami újfajta vonzalom jött létre.

Simamura rájött, hogy kezdettől fogva ezt a lányt kívánta, és csak éppen a maga szokásos kerülőútját járta be. Most önmagát kissé ellenszenvesnek találta, a lányt viszont elragadóbbnak, mint azelőtt. Miután a lány magához hívta az árnyékos szugifák alatt, átjárta valami a lány alakjának hűvösségéből.

Keskeny, magas orrának volt valami sajátos, egyedülvaló vonása. Alatta kicsiny, bimbóra emlékeztető ajka úgy nyílt ki, és húzódott össze, puhán, akár egy kecses pióca gyűrűje. Mintha szótlanul is mindig mozogna ez a száj. Ha csak egy kicsit is ráncos lett volna vagy nem szép színű, bizonyára tisztátalannak hatott volna. Ám ez az ajak világos, nedves csillogásban ragyogott. Szeme külső sarkának és szemhéjának vonala nem ívelt sem fölfelé, sem lefelé, hanem – mintha külön oka lett volna rá – teljesen egyenesen metszette arcát. Ez kissé mulatságos volt, de a rövid, tömör ívelésű szemöldök kellemes keretet adott ennek az éles vonalnak. A kerek, enyhén kidomborodó arc körvonalai ugyan mindennaposak voltak, de a bőre olyan, mint valami fehér porcelán, amelyet finom, halvány rózsaszín festés díszít. Nyakának hajlata lányos volt, és arca inkább a tisztaság, mint a valódi szépség benyomását keltette. Noha a gésák magasra szorított obiját viselte, melle mégis kissé túlságosan teltnék látszott.

– Megint itt vannak a homoki legyek – mondta. Fölkelt, lesöpörte kimonóját.

Egyedül voltak a csöndben. Nem tudtak mit mondani egymásnak.

*

Tíz óra lehetett, ugyanazon az éjszakán. A folyosóról a lány Simamura nevét kiáltotta, azután úgy esett be a szobájába, mintha valaki hevesen betaszította volna. Az asztalka fölé roskadt, részeg karral mindent lesodort róla, ami csak rajta volt, és mohó kortyokkal ivott a vizespalackból.

Aznap néhány utas, akivel a múlt télen a síszezonban összebarátkozott, átjött a hegyeken. Mindjárt meghívták, velük ment a szállóba, ahol azután hívtak egy gésát, féktelenül mulattak, végül berúgatták őt is.

Feje tehetetlenül imbolygott ide-oda, összefüggéstelenül fecsegett:

– Mindjárt elmegyek. Nem lett volna szabad. Keresni fognak. Majd később visszajövök.

És kitántorgott.

Körülbelül egy óra múlva a hosszú folyosón szabálytalan lépések hallatszottak, valaki olykor-olykor nyilván nekiütközött a falnak, tántorogva, dülöngve közeledett.

– Simamura úr, Simamura úr! – kiáltotta élesen az a hang.

– Nem látok semmit, Simamura!

Az a hang volt ez, amivel egy szegény, csupasz asszony-szív félreérthetetlenül segítségül hív egy férfit. Simamura megdőbbent. Minthogy pedig az átható, éles hangtól zen-

gett az egész szálló, zavartan fölkel. Ekkor a lány ujjai már átfúródtak a tolóajtó papírján, belekapaszkodtak a kicsiny keretbe. A lány nekiesett Simamurának, és belefogózkodott.

– Végre.

Lerogyott a földre, és a férfinak dőlt.

– Én nem vagyok ám berúgva! Dehogya vagyok! Csak ezek a fájdalmak! Iszonyú rosszul érzem magam! De teljesen józan vagyok! Vízet, adjon, kérem, vizet! Persze, nem lett volna szabad keverni az italt. Úgy mindjárt a fejébe száll az embernek. Olcsó whiskyt hozattak. Honnan tudhattam volna?

Tenyérével dörzsölte a homlokát.

Odakint az eső hirtelen megindult, és egyre hevesebben szakadt.

Valahányszor Simamura egy kicsit lazított a szorításán, félni kellett, hogy összeesik. A férfi olyan szorosan átfogta a nyakát, hogy a haja az arcát súrolta. Kezét óvatosan a kimonó kivágásába tette.

Gyöngéden unszoló szavaira a lány nem válaszolt. Két karját keresztben tartotta a mellén, valósággal elrejtéselte a férfi vágya elől.

– Mi van? – Dühösen beleharapott a saját karjába, amely megbénult az italtól. – Átkozott! Lusta, haszontalan! Mi van veled?

Simamura döbbsen hátrahúzódott. A lány karján mély harapásnyomok voltak.

Aztán nem ellenkezett tovább. Rábizta magát a férfi kezére. Az ujjá hegyével firkálni kezdett. Föl akarja írni,

mondta, azoknak a nevét, akiket szeret. Miután felsorolt húsz-harminc színészt, filmszínészt, többször egymás után odaírta: „Simamura, Simamura.”

Azok a gyönyörű dombok mind forróbbak lettek Simamura tenyere alatt.

– Most már minden jól van. – A férfi hangja szeliden csengett. – Jól van minden! – Valami anyásat érzett ebben a lányban.

A fájdalmak hirtelen újból elkezdődtek. A lány föltá-pázkodott, de a szoba sarkában megint összeesett.

– Nem, nem! Most elmegyek. Haza akarok menni!

– De hiszen nem állsz a lábodon. Nem tudsz elmenni. Ilyen esőben!

– Mezítláb is hazamegyek. Négykézláb mászom ha-záig!

– Egy kicsit veszélyes, nem gondolod? De ha menni akarsz, elkísérlek.

A szálló fenn épült a dombon. A lejtő meglehetősen me-redek volt.

– Lazítsd meg inkább az obidat, és feküdj le, amíg me-gint jobban nem érzed magad!

– Nem, nem! Így akarok maradni. Megszoktam!

Azután felült, mélyeket lélegzett, de láthatóan nehezére esett. Kinyitotta az ablakot, hányni próbált. Hiába. Elke-seredetten küzdött ellene, hogy megint összerogyjon a pad-lón, és hogy összerántsa a fájdalmat. Időről időre magához tért, olyankor azt mondta: – Most elmegyek, most elme-gyek! – de lassan éjjel kettő lett, és még mindig ott volt.

– Feküdjön le! Feküdjön le aludni, ha mondom.

– És te mit csinálsz?

– Én itt maradok ülve. Ha a fejem kitisztul egy kicsit, hazamegyek. Hazamegyek még hajnal előtt.

Közelebb csúszott Simamurához, és megrázta:

– Mondom, hogy menjen aludni! Ne törődjön velem.

Simamura visszabújt a takarója alá. A lány nekitámaszkodott az asztalkának, mohón itta a vizet, azután rászólt a férfirra:

– Keljen föl! Hallja: keljen föl!

– Most hát valójában mit csináljak?

– No jó, aludjon!

– Nem vagy eszednél – mondta Simamura. Magához húzta a lányt.

Az elfordította az arcát, elrejtette a férfi elől, de aztán ajkával hirtelen szenvedélyesen rávetette magát.

Mint aki lázalmában a kínjait próbálja elbeszélni, folyton azt ismételte:

– Nem, ezt nem szabad! Nem! Ugye azt mondta, hogy maradjunk barátok?

Simamurát megindította a lány hangjának komolysága. Amikor látta, hogy az összehúzott szemöldökkel és eltorzult szájjal milyen kétségbeesetten próbál uralkodni magán, azt gondolta, mégiscsak tartja magát elhatározásához. Akkor a lány így szólt:

– Én nem bánám meg. Sosem fogom megbánni. De nem vagyok olyan nő. És nem tarthat sokáig. Ugye, ezt mondta?

Még mindig dermedt volt az italtól.

– Nem tehetek róla. Ön a hibás. Ön a vesztes. A gyenge. Nem én.

Gyors egymásutánban lökte ki magából a szavakat, majd beleharapott kimonója ujjába, mintegy védekezésül az ellen a boldogság ellen, amelyben egyre jobban elmerült.

*

Egy ideig csöndben feküdt, szinte önkívületben. De aztán eszébe jutott minden, és kitört:

– Hiszen ön nevet! Kinevet engem!

– Nem nevetek.

– A szíve mélyén biztosan nevet. És ha nem most, akkor majd később.

Elfordult, arcát kezébe temette. Fuldokolt a sírástól.

De amikor abba hagyta, olyan gyöngéd volt és engedelmes, mint aki tiszta szívből felkínálja magát. Hirtelen közlékeny lett, mesélni kezdett önmagáról.

A részegség okozta fájdalmai mintha egyszerre eltűntek volna. Egyetlen szóval sem érintette az imént lejátszódottakat. Zavartan mosolygott.

– Annyira belejöttem a fecsegésbe, hogy teljesen megfeledkeztem az időről.

Még a reggel beállta előtt haza kell mennie, mondta.

– Hiszen sötét van. De errefelé mindenki korán kel.

Időnként fölkelt, és óvatosan kinyitotta az ablakot.

– Most még nem ismernének föl odakint. Az eső miatt nem nagyon mennek most a földekre.

Még akkor is nehezebbre esett fölkelni, amikor túlról a

hegyek körvonalai és lábuknál a háztetők már kivehetők voltak. Mégis, mielőtt a szállóbeli lányok fölkeltek volna, rendbe hozta a haját. Tartott tőle, hogy meglátnák, ha Simamura kikísérné az előcsarnokig, ezért gyorsan kiosont a szobából, mint aki elmenekül.

Simamura még aznap visszautazott Tokióba.

*

- Akkor ezt mondtad nekem, de nem volt igaz. Máskülönben miért látogatnék éppen év végén, decemberben, egy ilyen iszonyúan hideg faluba? Nem nevettem rajtad.

Amikor a lány fölemelte arcát, úgy tetszett, mintha keresztül lehetne látni a vastag púderrétegen a pirosságot a szemhéjtól az orrcimpáig, éppen azon a részen, amelyet Simamura akkor tenyerébe szorított. Simamura Hóország hideg éjszakáira gondolt, de a nő hajának mély feketesége egy kevés meleget is ígért.

A nő arcán visszafogott mosoly lebegett, mintha fény vakította volna. Talán arra az „akkor”-ra gondolt? Simamura szavaitól egész teste elpirult. Fejét, kissé mereven, leszegte. Simamura látta, hogy kimonója alatt sötétvörösen világít a háta. Az érzékeny lány bőr fölédzete benne teljes meztelenségének képét, s a mélyfekete hajszín csak éltezte a képet. A haja voltaképpen nem volt sűrű. Kemény szálú volt, akár egy férfié, s olyan erősen megkötve fölfelé, hogy egyetlen szálacska sem lógott le hátra. Ragyogása fekete, súlyos köre emlékeztetett.

Simamura egy alkalommal, amikor a nő haját először érintette, azt mondta, még sosem tapintott ilyen hideg ha-

jat. Most úgy tetszett, ez a hidegség nem annyira a havas éjszakák hidege, hanem ennek a hajnak a sajátja.

Akkor a nő elkezdett az ujjain számolni. Sokáig számolt.

– Mit számolsz te itt? – kérdezte Simamura.

Ő csak számolt tovább, hallgatva, ujjait egyenként behajlítva.

– Május huszonharmadika volt.

– Vagy úgy. Napokat számolsz. Csak el ne felejtsd, hogy július meg augusztus hosszú hónap.

– Százkilencvenkilenc napja. Pontosan százkilencvenkilenc.

– Honnan tudod, hogy május huszonharmadika volt?

– Csak bele kell néznem a naplómba.

– Naplót vezetsz?

– Igen. Örömet okoz, ha régi füzetekben olvasgathatok. Mindent úgy írok le, ahogyan megesik velem, nem titkolok el semmit. Amikor azután később, egy csendes, magányos órában lapozgatok a naplómban, gyakran szégyellem magam.

– Mióta vezetsz naplót?

– Nem sokkal azelőtt kezdtem, hogy gésa lettem Tokióban. Akkor még nem nagyon volt pénzem, és nem tudtam vásárolni magamnak ilyen könyvet. Ezért egy jegyzetfüzetbe, ami csak két vagy három szembe került, vonalzóval vékony vonalakat húztam. Erre a célra a ceruzát különlegesen vékonyra hegyeztem. Finoman, tisztán írtam tele az oldalakat vékony írásjegyekkel, a jobb felső sarkuktól a bal alsó sarkukig. Amikor később volt rá pénzem, hogy naplót vásároljak magamnak, másképpen ment minden.

Nálam a kezdet mindig egy kicsit döcögve indul. Amikor írni tanultam, először régi újságokra firkáltam. Most szép és finom papírt vásárolok.

– És éveken át megszakítás nélkül vezetted a naplót?

– Igen. Tizenhat éves koromtól kezdve. Az az év meg a mostani a legérdekesebb. Amikor a társaságból hazamegyek, és bebújok a hálóköntösömbe, azonnal nekifogok az írásnak. Később azután pontosan fölismerem, melyik résznél aludtam el. De nem írok mindennap. Néha kihagyok. Hiszen itt, a hegyekben rendszerint ugyanazokból áll a társaság. Erre az évre olyan naplót vásároltam, hogy minden egyes napot más oldalon akartam kezdeni. Ezt rosszul tettem. Mert ha egyszer igazában nekikezdek írni, nem hagyom abba egykönnyen.

Még a naplónál is jobban csodálkozott Simamura azon, hogy a lány pontosan feljegyzett minden regényt vagy novellát, amit tizennégy-tizenöt éves korától olvasott. Tíz jegyzetfüzete volt velük tele.

– A gondolataidat is leírod róluk?

– Nem. Könyvekről nem formálok véleményt. Csak a címüket írom le, a szerzőjüket, a szereplők nevét, és hogy ezek milyen kapcsolatban vannak egymással. Mást semmit.

– Ennek voltaképpen, ugye, nincs sok értelme?

– Nincs.

– Kárba veszett fáradság.

– Tökéletesen kárba veszett.

Olyan vidáman válaszgatott, mintha az egészszel nem törődnek, de közben erősen figyelte Simamurát.

Amikor a férfi valamilyen okból még egyszer hangsúlyozta, hogy mindez kárba veszett fáradság, csodálatos nyugalom uralkodott el benne. Mintha végigomlott volna rajta a hó. Nagyon jól tudta, hogy ez a fáradság a lány számára egyáltalán nem volt kárba veszett – végső eltökéltség volt, egész női mivoltának letisztult lényege.

Amikor a lány regényekről beszélt, annak nyilvánvalóan semmi köze nem volt „irodalomhoz”, a szó köznapi értelmében. Először nőlapokat cserélt néhány helybeli aszszonnyal, akikkel barátságot tartott, később maga keresett olvasnivalót magának. Anélkül hogy igazában gondosan válogatott volna, és anélkül hogy értett volna hozzá, itt-ott rátalált regényekre és folyóiratokra, amiket aztán kölcsönkért, és elolvasott. Azok közül a szerzők közül, akiket emlékezetből felsorolt, Simamura alig néhányat ismert. Úgy beszélt róluk a lány, mint valamiről, ami nagyon idegen, mintha mondjuk külföldi irodalomról volna szó.

Volt valami magányos, valami szomorú a hangjában, valami a kolduséből, akinek már nincsenek vágyai. Lényegében, gondolta Simamura, ugyanúgy van ezzel a lány, mint ő az európai tánccal, amit csak külföldi fényképek és könyvek segítségével, csak távolból és csak a fantáziájában képzelt maga elé.

Izgatottan mesélt olyan filmekről és színdarabokról, amelyeket sohasem látott. Mintha hosszú hónapokon át kiéhezett volna rá, hogy valakivel ezekről beszéljen. Vajon elfelejtette, hogy százkilencvenkilenc napja éppen egy

ilyen bensőséges beszélgetés hajszolta a karjaiba? És most ismét belefeledkezett. Ismét fölhevült egész testében a saját szavaitól.

Ám az ilyen városi dolgok utáni vágyakozását könnyed lemondás vette körül: vágytalan álom lett belőle. Nem annyira a számkivetett puszta elégedetlenségét lehetett érezni benne, inkább az efféle fáradozások értelmetlenségét. Nem látszott rajta semmi szomorúság, de Simamura furcsán meghatónak látta. Őt magát, gondolta, egy ilyen hiábavaló elvágódás valamiféle elvont érzelmességbe hajtáná, ami végül is egész életét értelmetlenné tenné. Itt azonban szeme előtt egy csupa élet, a hegyi levegőtől megszínesedett női arc.

Most, hogy már egészen más szemmel nézte a lányt, meglepetésére sokkal nehezebb lett számára, hogy elfogulatlanul beszélgesse vele – a gésával.

A lány azon az éjszakán holtrészeg volt, úgy harapott bele bénult, vágyait keresztező karjába.

„Mi van? Átkozott! Lusta, haszontalan! Mi van veled?”

Tántorgott, dobálta magát.

„Én nem bánám meg. De nem vagyok olyan nő. Nem vagyok olyan.”

A lány látta, hogy Simamura messzire kalandozott.

– Éjfél van – mondta. – Itt a tokiói vonat.

Abban a pillanatban felszívott a gőzsíp. A lány fölkel. Kiteszította a papír tolóajtót és mögötte az ablakot is, és a könyöklőnek támaszkodva, fölült az ablakpárkányra.

Hideg tódult a szobába. Az éjszakai vonat zaja – mint mikor éjszakai szél zúg – elveszett a messzeségben.

– Hallod-e, hiszen csak úgy süvít be a hideg! Térj eszedre!

Amikor azután ő maga is fölkel, és az ablakhoz lépett, a legenyhébb szellőt sem érezte.

Szigorú volt az éjszakai táj. A hó fagyásának hangja szinte a föld mélyéből visszhangzott. A holdból nem látszott semmi. Amikor Simamura föl nézett a valószínűtlenül sok csillagra, ezek szikrázva, villogva úgy jöttek elő, mint-ha a világmindenség sebességével akarnának lezuhanni. Mennél inkább közeledett szeméhez a csillagraj, annál távolibbnak látszott az ég, és annál mélyebb lett az éjszaka sötétkékje. A látóhatár hegyeit alig lehetett egymástól megkülönböztetni. Egy koromfekete szín sejtette hatalmas tömegüket, teljes súlyosságukkal kerültek el a csillagos ég alján. Nyugodt, hűvös harmónia éjszakája volt ez.

Amikor a lány megérezte, hogy Simamura odalép hozzá, mellével rátámaszkodott a könyöklőre. Mozdulatában nyoma sem volt gyöngeségnek. Inkább elszántnak, sőt egyenesen ellenségesnek hatott így az éjszaka háttérében. Hát újra előlről kell kezdenem, gondolta Simamura.

A hegyek sötétségük ellenére őrizték a hó ragyogó frissességét. Ebben a pillanatban átlátszóak voltak és magányosak. Ég és hegyek között megszűnt a harmónia.

Simamura a lány nyakára tette a kezét.

– Meg fogsz fájni. Hideg van itt.

Megpróbálta visszahúzni, de a lány belekapaszkodott a könyöklőbe, és fojtott hangon mondta:

- Elmegyek.
- Csak menj.
- Hadd maradjak így egy kicsit.
- Én most elmegyek a fürdőbe.
- Ne! Maradjon velem.
- Csukd be az ablakot.
- Hadd maradjak még egy kicsit így!

A falu a szentély szugifáinak árnyékában feküdt. Az állomás épületében, amely kocsiival mindössze tízpercnyi távolságra volt, ide-oda lobogott egy fény, mintha susterogva ki akarna aludni a hidegben.

A lány haja, az ablaküveg és saját kimonójának ujja is annyira hideg volt, hogy Simamura nem emlékezett, valaha is átélt-e ilyen hideget.

Talpa alatt a tatami* is elviselhetetlenül hideg volt. Elindult a fürdőbe.

- Várjon! Megyek én is. - A lány csöndesen a nyomába szegődött.

Alig rakta rendbe a férfi ruháit a szalmakosárkában, amikor a fürdő ajtajában megjelent a szálló egy másik férfitársa. A lány, arcát kezébe rejtve, guggolt Simamura előtt.

- Bocsánat - mondta a férfi, és kifelé indult.

- Kérem, kérem! Jöjjön csak, én majd a másikba megyek - mondta gyorsan Simamura, és mezítelenül, a kosárkát hóna alá fogva, átment a női fürdőbe. A lány úgy ki-

* Tatami: rizsszalmából, illetve kakából szőtt gyékény, mérete általában 0,90 x 1,80 m.

sérte, mintha a felesége volna. Simamura szótlanul s anélkül, hogy ránézett volna, beugrott a forró vízbe. Boldogan érezte, hogy hangos nevetés tör ki belőle. Tudta, hogy ott van a lány. Száját a melegvízcsaphoz tartotta, vadul és hangosan gurgulázott.

Amikor újra a szobában voltak, a lány kissé fölemelte a fejét a párnáról, kisujjával megigazította a haját a halántékán.

– Ezért vagyok én szomorú. – Csak ennyit mondott.

Simamura először azt hitte, hogy a lány csak félig tartja nyitva a szemét, de amikor jobban odanézett, látta, hogy súlyos pillái keltették ezt az illúziót.

A nő sokkal feszültebb idegállapotban volt, semhogy át tudta volna aludni az egész éjszakát.

Zajt okozott vele, ahogy kemény obiját megkötötte, s erre Simamura is fölébredt.

– Bocsásson meg, hogy ennyire korán fölébresztem. Odakint még sötét van. Nézzen csak ide!

Eloltotta a villanyt.

– Látja az arcomat? Látja?

– Nem látok semmit. Még éjszaka van.

– Nem, nem. Próbálja csak meg. Na most, látja?

És szélesre nyitotta az ablakot.

– Nem jó. Most már látja. Elmegyek.

Amikor Simamura, megborzongva a beköszöntő reggel hidegétől, lassan fölkel a párnájáról, az ég egészen sötét volt, de a hegyekben már derengett a reggel.

– Így. Most tulajdonképpen nyugodt lehetek. A parasztnak nincs munkájuk a földeken, így minek is kelnének

föl ilyen korán? És ebben az órában ugyan ki vállalkoznék hegyi túrára?

Így beszélt a nő önmagával, és ide-oda járkált a szobában, maga után húzva félig megkötött obija alját.

– Az ötórai tokiói vonattal nem érkeznek vendégek. Tehát a szálló alkalmazottai még sokáig nem kelnek föl.

Amikor már megkötötte obiját, még akkor is csak álldogált, leült, újra fölállt, pillantása az ablakra merevedett, és megint csak járkált föl és alá. Az éjjeli állatok nyugtalansága volt rajta, amelyek félnek a reggeltől, és ingerülten kóborolnak. Büszke tartásában is volt valami mágikus, állati vadság.

Időközben a szobában is világosabb lett, és Simamurának hirtelen szemébe ötlött a nő piros arca. A ragyogó szín láttán elragadtatva kiáltott:

– Hiszen lángol az arcod! Micsoda hideg van!

– Nem a hidegtől, hanem mert leszedtem a púdert. Nekem elég, ha csak bebújok az ágyba, máris melegem van. A lábujjam hegyéig!

Letérdelt a tükör elé, amely a fejpárnája mellett állt.

– Most végre kivilágosodott. Elmegyek.

Simamura ránézett, de nyomban ismét lehajtotta fejét. A hegyek hava vakítón csillogott a tükörben, és középpütt a lány piros arca világított. Leírhatatlanul tiszta szépségű kontraszt.

Fölkelt már a nap? A tükörben a hó hidegen égő csillogása egyre erősebb lett. Ugyanakkor a nő hóban lebegő hajának lilásfeketéje egyre sötétebb.

*

Hogy a hó ne tornyosuljon túlságosan magasra, a hordók-
ból túlfolyó vizet azokba az árkokba vezették, amelyeket
nagy gyorsan húztak, és amelyek a szálló falai mentén ha-
ladtak. A bejárati csarnok előtt ezeket az árkokat amolyan
kis kerti tóvá szélesítették. A kövekre fölmászott egy ha-
talmas fekete kutya, és sokáig lafatyolta a vizet. Sorban
egymás mellett sílécek álltak, a raktárból hozhatták ki
őket a vendégeknek. A penész amúgy is finom illata a víz-
gőztől könnyű-édeskés lett. A hó csomókban esett le az
ágakról a nyilvános fürdő tetejére, s ott, lassan fölmeleged-
ve, formátlanná vált.

Év végén ebből az útból semmi sem látható a hófúvá-
soktól. A lány ilyenkor hegymászónadrágban, magasszárú
gumicsizmában, kabátjába burkolózva, feje köré kendőt
csavarva, taposta a tízlábnyi magas havat, hogy eljusson a
társasági estre. És most ő, Simamura, ugyanazon az úton
ment lefelé, amire a dombon fekvő szálló ablakából lelá-
tott még napkelte előtt. A szárítani akasztott gyolcsok alatt
látni lehetett a Határ-hegységet. A hó halványan csillogott
rajta. A zöld hagymát a kertben még nem takarta hó.

A földeken a falubeli gyerekek síeltek. Amikor Sima-
mura beért az út mentén fekvő faluba, neszt hallott, mint-
ha eső csöpögött volna halkan.

Kecsesen, finoman csillogtak az ereszek az apró jég-
csapok.

Egy asszony, a fürdőből hazajövet, odaszólt egy férfi-
nak, aki éppen háza tetejéről lapátolta lefelé a havat:

– Hallja-e, ha már úgyis benne van, nem lapátolná le
az enyémről is?

Mint akit vakít a fény, úgy törölgette kis, még gőzölgő törülközőjével a homlokát. Valószínűleg felszolgálónő volt, aki a közelgő sissezonra került ide valahonnét. A házban kávéház volt, festett, a vénségtől sötét ablakokkal és görbe tetővel.

A legtöbb ház teteje vastag zsindeellyel volt fedve, s rajtuk kövek, nehezeknek. A nap felé eső részük feketének látszott a hóban, nem annyira nedves, mint inkább a szél-től és jégtől kifakított tusfeketének. Maguk a házak is megviseltek voltak. Alacsony tetejükkel mereven és dermedten gubbasztottak a földön, ennek az északi tájnak igazi megtestesítőiként.

A gyerekek az árkokból jégdarabokat kaptak föl, és odacsapták az út közepére. Láthatóan tetszett nekik, amint szilánkokra zúzódva fölragyognak. Simamura, a napon álldogálva, csaknem lehetetlennek találta, hogy ezek a jégdarabok ennyire vastagok, és egy ideig élénken figyelt.

Egy tizenegy-tizenkét éves lány a falnak támaszkodva kötött. Hegymászónadrágjához magas facipőt viselt, harisnya nem volt a lábán, és kilátszott kicsiny, meztelen, repedezett talpa. A fonalgombolyagot egy kétéves kislány tartotta, nagy türelmesen, egy köteg rőzsén állva. A fekete fonál, amely tőle az idősebb lány felé tekeredett, puhán és melegen fénylett.

Hét-nyolc házzal odébb egy síkésztető műhelyből gyalulás hangja hallatszott. A szemben lévő ház eresze alatt gésák beszélgettek. Simamura éppen azon tűnődött, vajon közöttük van-e Komako – ez volt a lány gésaneve, reggel tudta meg a szobalánytól –, amikor Komako már észre-

vette, és halálos komolyan nézett rá. Most bizonyára elpirul, és lehetőleg elfogulatlan arckifejezést próbál kétségbeesetten magára öltetni, gondolta Simamura, és a lány valóban fülig pirult. Bizony, okosabb lett volna, ha félrenéz, de ehelyett mereven leszegezett szemmel, fejének lassú fordulásával a férfi lépéseit követte.

Simamura arca is vörösen izzott. Sebesen ment el Komako mellett. Komako azonban utánasiatett.

– Igazán zavarba hoz. Miért éppen itt kell elmennie?

– Zavarba? Elsősorban nekem kínos. Egyenesen ijesztő, ahogyan itt valamennyien fősorakoztok! Alig lehet tőletek elférni! Mindig itt találkoztok?

– Igen, kora délután.

– De hát nem sokkal kínosabb neked, ha így, nekivörösödve utánam loholsz?

– Nem nagyon érdekel.

Komako ismét elpirult, amikor ilyen határozottan felelt. De azután megállt, és nekitámaszkodott egy datolyaszilvafának, amely az út szélén nőtt.

– Azért futottam ön után, mert meg akarom kérni, hogy látogasson meg.

– Közel van a lakásod?

– Igen.

– Nos, szívesen, de csak, ha megmutatod a naplódát!

– A naplót úgyis elégetem, mielőtt meghalok.

– Mondd csak, nem lakik nálatok egy beteg férfi?

– Honnan tudja?

– Nem mentél tegnap érte az állomásra sötétkék köpenyben? A vonatban csaknem szemközt ültem vele. Volt

mellette egy lány, aki megható szeretettel ápolta. A felesége? Vagy valaki, aki csak elhozta? Tokiói? Igazán úgy bánt vele, mint egy anya, én csak bámultam.

– Miért nem mondta ezt el nekem tegnap éjjel? Miért hallgatta el?

Komako izgatott volt.

– A felesége?

Komako nem válaszolt, helyette megismételte:

– Miért nem mondott nekem erről tegnap éjjel semmit?

Ön igazán különös ember!

Simamura nem vette jónéven, ha nők ilyen éles hangon beszélnek vele.

Bármí, amit tett vagy amí egyébként történt, nem jogosította fel a gésát, hogy ilyeneket kérdezzen. Valamí alapvető vonás bukkant most felszínre a jelleméből. De amikor nem hagyta abba, és egyre csak gyötörte kérdéseivel, hirtelen úgy rémlett neki, mintha valamilyen különösen sebezhető helyen találta volna el Komakót. Amikor ma reggel meglátta az arcát a tükörben, amely a hegyek havát is visszatükrözte, természetes, hogy arra a lányra kellett gondolnia, akinek arca a vonat ablakában alkonyatkor előtűnt. De hát miért is nem beszélt erről Komakónak?

– Nem számít, hogy beteg van a házban. Az én szobámba nem megy be senki.

Egy alacsony kőfal nyílásán át belépett a telekre.

Jobbra hófödte mező feküdt, balra, annál a kerítésnél, amely a szomszédos háztól húzódott, datolyaszilvafák álltak. A ház előtt virágoskert, kicsiny lótusztavacskaival. A jég föl volt törve, a táblák egymásra rakva a parton. A

tóban vörös pontyok úsztak. Maga a ház öreg volt és roskatag, akár a datolyaszilvafák törzse. A tetőn, amit még néhány hófolt tarkított, korhadtak a deszkák, és az ereszteljesen megvetemedett.

Az előszobában hideg fogadta őket. Simamura a sötétben még jóformán alig tájékozódott, amikor Komako már fölszólította, hogy másszék föl egy létrán. Igazi létra volt. És fent a szoba nem volt egyéb, mint afféle padlásszoba.

– Korábban a selyemhernyókat tartották itt. Kellemetlen meglepetés?

– Voltaképpen szerencséd van, hogy valahányszor rézegen jöttél haza, még nem zuhantál le.

– Egyszer már megtörtént. De ha túl sokat iszom, akkor rendszerint a lenti kotacuhoz megyek, és ott nyomban elalszom.

Hogy fölmelegítse, gyorsan bedugta kezét a takaró alá, amely a kotacu fölé volt terítve, majd eltűnt, hogy parázsló faszenet hozzon. Simamura körülnézett a furcsa helyiségben. Mindössze egyetlen alacsony, délre nyíló ablaka volt, de a tolóajtó finom fakeretében a friss ragasztású papír beeresztette a nap sugárzó fényét. A falak gondosan be voltak vonva rizspapírral, úgyhogy Simamurának csaknem az az érzése támadt, hogy valamilyen régimódi, nagy papírdobozba lépett. Feje fölött magasodtak a tetőgerendák, rézsút az ablak felé. Sötét magány ülte meg a szobát. Simamura eltűnődött, vajon mi lehet a falon túl. Mintha ez az egész valahol az űrben lógna. Simamura nyugtalan lett. A falak is, a gyékény is, ódonságuk ellenére, kínosan tiszták voltak.

Egy pillanatra azt képzelte a férfi, hogy Komako is, mint valamikor a selyemhernyók, úgy él itt, hogy teste át-ereszti a fényt.

A beépített kotacut borító takaró ugyanabból a durva, kockás pamutszövetből készült, mint a hegymászónadrágok. A szekrény elég öreg volt, Komakót azonban nyilván tokiói napjaira emlékeztette; szép kirifából készült, hosszanti crezéssel. Mellette egyszerű tükrösszekrényke állt, egyáltalán nem illett oda, viszont a vörösre festett varrodoboz lakkozása fényűzőnek hatott. A fal mellé, egy vékony muszlinfüggöny mögé rejtett deszkák láthatóan könyvespolcul szolgáltak.

A falon lógott az a kimonó, amelyet Komako a múlt éjszakai társaságban viselt, elől szét volt nyilva, és látni engedte a ragyogó vörös alsó kimonót.

Már jött is Komako, egy lapát faszénparaszt hozott, és ügyesen fölsietett a létrán:

– A beteg szobájából hozom, de ne aggódjék, a tűz nem fertőző.

Frissen fésült haja súrolta a kotacut, amikor újra fölszította benne a tüzet. A betegnek, magyarázta közben, bél-tuberkulózisa van, és azért jött haza, hogy itt haljon meg, a szülőföldjén.

Ám a „szülőföld” semmiképpen sem azt jelenti, hogy itt született, folytatta Komako. Ez az anyja faluja. Az anyja gésa volt egy kikötővárosban, majd japán táncot tanított, de azután még ötvenéves sem volt, amikor fél oldalára megbénult, és visszatért ide a gyógyfürdőbe, hogy kikúrálja magát. A fiút gyermekkorától kezdve a műszaki dolgok

érdekelték. Előbb ott maradt a kikötővárosban, egy órásmesternél dolgozott, de nemsokára átköltözött Tokióba, s ott esti iskolába járt. Valószínűleg túleröltette magát. Most éppen huszonöt éves.

Komako mindezt egy szuszra mondta el Simamurának, azt azonban egy szóval sem érintette, hogy ki az a nő, aki a beteget idehozta és azt sem, hogy ő, Komako, miért lakik ebben a házban.

Simamura furcsán, idegenül érezte magát ebben az üresség fölé épített helyiségben, amelyből – úgy tetszett – Komako hangja elhatol valamennyi égtáj felé.

Mikor az előtér ajtaján belépett, valami fehérest látott maga előtt. Kirifából készült samizentok volt. Nagyobbnak és hosszabbnak látszott a szokásosnál. Éppen azon gondolkodott, hogy Komako aligha cipelheti ezt az estjeire, amikor az előtérben kinyílt a füstös tolóajtó, és megszólalt egy hang.

– Komako, átmehetek itt?

Tiszta, szép, szomorkás hang volt. Simamura fülelt, mintha most visszhangnak kellene következnie.

Joko hangja volt. Már hallotta egy ízben, amikor az éjszakai vonat ablakából az állomásfőnököt hívta, s az odagázolt a hóban.

– Tessék, parancsolj.

Joko könnyedén átlépte a samizentokot. Üveg éjjeli edényt tartott a kezében.

Abból, hogy azon az éjszakán a vasutassal olyan meghittlen csevegett, meg hogy ő is az itt szokásos hegymászónadrágot viselte, Simamura arra következtetett, hogy erről

a vidékről, Hóországból való. Pompás obija a nadrág fölött csak feléig volt látható, barnásvörös és fekete csikjai különösen frissen és ragyogva tűntek elő. Ebben is, meg gyapjúkimonójának hosszú ujjában is volt valami érzéki báj. A hegyászónadrág valamivel a térde fölött el volt szakadva, s a csípő felé fokozatosan kitelődött. A nehéz pamutszövet merevsége ellenére is lágyság volt, légies.

Joko egyetlen, vizsgálódó pillantást vetett Simamurára, azután szó nélkül keresztülment a kis szobán.

Simamura már elhagyta a házat, amikor még mindig úgy érezte, hogy Joko pillantása elviselhetetlenül ott ég a homlokán. Hideg volt ez a pillantás, akár a távoli fény, amelynek szépsége megremegettette a szívét, amikor azon az éjszakán a hegyekből érkező, átvonult a lány arcán, és szemét egy pillanatra megvilágította. Erre kellett most gondolnia, és egyazon időben átvillant agyán Komako piros arca, ahogy a hóban lebegett.

*

Simamura gyorsabbra fogta lépteit. Vastag, erős lábszára volt; belefeledkezett a sétába, szinte magukhoz szívták a hegyek. Alig vette észre, hogy lépései még egyre jobban gyorsulnak. Mindig kész volt rá, hogy teljesen átengedje magát az álmodozásnak, most mégis egészen valószínűtlennek tűnt, hogy az esti táj lebegő tükre meg a reggeli havas tükör emberi kéz munkája. Magának a természetnek voltak a teremtményei, részei egy távoli világnak. Még Komako szobáját is, amit az imént hagyott el, hajlandó volt úgy fölfogni, mint egy másik világ tartozékát.

Önmagától megdöbbenve kaptatott föl a dombra, és odafönn, mintha segélykérőn akarna megkapaszkodni valamiben, megállított egy vak masszírozónőt:

- Mondja, nem masszírozna meg engem?
- Egy pillanat. Hány óra van?

Botját hóna alá szorította, obijából jobb kezével kihúzott egy duplafedelű órát, és bal mutatóujjával megtapogatta a számlapot.

- Negyed három, igaz? Háromnegyed négykor az állomás túloldalán kell lennem, de egy keveset nyugodtan késhetek.

- Bámulatos, milyen jól le tudja olvasni az órát!
- Igen, nincs rajta üveg.
- Kitapogatja a számokat?
- Nem a számokat.

Újból elővette az ezüstórát – egyáltalán nem volt nőnek való –, föl pattintotta a fedelét, és hogy elmagyarázza, ujjait ráillesztette a tizenkettesre, a hatosra és – közöttük a hármasra.

- Így azután következtek. Egyáltalán nem könnyű percre megmondani az időt, de ritkán tévedek két percnél többet.

- Nem nagyon veszélyes magának ez a meredek lejtő?
- Esős időben a lányom elébem jön. Esténként a faluban masszírozok, és már nem jövök fel ide. A szállóbeli lányok ugratnak ugyan, azt mondják, hogy a férjem éjszaka nem akar egyedül elengedni otthonról, de én nem törődöm velük.

- Már nagyok a gyermekkei?

– A legidősebb lányom tizenkét éves.

Ilyen csevegés közben érkeztek meg a férfi szobájába, és ott az asszony egy darabig szótlanul masszírozta. Azután hirtelen abba hagyta, és feszülten figyelte egy samizen távoli pengését.

– Ugyan ki játszhat most?

– Pusztán a hang után fölismeri, melyik gésa játszik?

– Néha igen, néha nem. Kedves uram! Magának nagyon könnyű élete lehet. Milyen puhák az izmai!

– Hátul sem keményebb?

– Csak a nyakán, egy kicsit. Maga éppen olyan, amilyennek lenni kell, sem túl kövér, sem túl sovány. Úgy gondolom, nem is igen iszik, igaz?

– Ezt honnét tudja?

– Jelenleg két olyan urat masszírozok, akiknek pontosan olyan a testük, mint a magáé.

– Egyszóval egészen közönséges testalkatúak.

– De aki nem szakéivó, nem is sejti, milyen szép tud lenni az élet! Attól mindent olyan nagyszerűen el lehet felejtetni.

– A maga férje bizonyára iszik?

– De még mennyire!

– Elég gyengén játszik ott az a lány.

– Meglehetősen.

– Maga is játszik?

– Nyolcéves koromtól tizenkilenc éves koromig tanultam, de most már férjnél vagyok. Tizenöt éve nem jutok hozzá.

Simamura egy pillanatig elgondolkozott azon, hogy a

vakok általában fiatalabbnak látszanak a koruknál, azután megszólalt:

– Amit az ember fiatal korában jól megtanul, azt nem egykönnyen felejt el.

– Az én kezem teljesen a masszírozáshoz idomult. Csak a fülem a régi még! Valahányszor hallom, hogy valamelyik gésa samizenen játszik, mindig olyan furcsán nyugtalan leszek. Ilyenkor az az érzésem, hogy ismét fiatal lettem.

Megint a zene hangjaira fülelt.

– Talán Fumi az, az Izucuja Szállóból. Különösen könnyű fölismernem a legjobban meg a leggyöngébben játszókat.

– Van köztük, aki igazán jól játszik?

– Igen. Talán Komako. Ő még fiatal, de az utóbbi időben sokat ügyesedett.

– Csakugyan?

– No, hiszen ismeri. Az, hogy valaki „ügyes”, itt a hegyekben nem sokat jelent.

– Csak felületesen ismerem. Én is a tegnap esti vonattal érkeztem, mint a samizentanárnő fia.

– Meggyógyult a fiú?

– Ahogyan láttam, nemigen.

– Nem? Úgy mondják, Komako azért lett ezen a nyáron gésa, hogy pénzt küldhessen neki a tokiói kórházba. Nem tudom, volt-e értelme.

– Azt mondja, Komako?

– Még csak jegyesek voltak, de Komako így is kötelességének érezte, hogy mindent megtegyen érte, amit csak bír.

- Jegyesek? Ez igaz?

- Igen, azt mondják. Többet nem tudok. Ez afféle mendemonda.

Az ugyan magától értetődő, hogy a fürdőszállókban az ember megtud valamit valamelyik gésáról a masszírozónő révén, ám ez a hír mégis túlságosan váratlanul érte Simamurát. Olyan volt, mint egy jelenet valami olcsó színdarabból: egy lány a jegyese miatt gésa lett. Simamura alig akarta elhinni. Nyilván az ízlése tiltakozott ösztönösen az ellen, hogy valaki így cladja magát.

Szívesen hallott volna részleteket is, de a masszírozónő attól kezdve hallgatásba merült.

Simamura elgondolkozott: Komako jegyességben volt a zenetanárnő fiával, Joko viszont nyilván a fiatalember új barátnője, és most a fiú haldoklik. Simamurának minderről ismét eszébe jutott a szó: „kárba veszett fáradság.” Hát nem teljesen értelmetlen, hogy Komako mindennek ellenére végig kitartott jegyessége mellett, eladta magát, hogy a fiatalember orvosi számláit kifizethesse?

Elhatározta, mihelyt találkozik Komakóval, szemébe fogja mondani, hogy ez a kárba veszett fáradság. Ugyanakkor azonban most tisztábbnak látta a lányt, mint valaha.

Világosan érezte az egész szégyenteljes veszélyt, hogy nem képes többé érzékelní a hamisat és az üreset. A masszírozónő már régen elment, de ő még mindig bénultan tépelődött. Didergett a szíve mélyéig. Amikor körülnézett, fölfedezte, hogy szobája ablaka tárva-nyitva.

*

Az esti árnyékok már korán ráhulltak a völgyre, lassan, hidegen betört az éjszaka. A félhomályban a távoli hegyek, amelyeken a nyugvó nap még mindig fölszikkasztotta a havat, mintha közelebb jöttek volna.

Amikor azután a hegyek gyűrődései egészen plasztikusan közelinek és mélynek látszottak, mindenütt megsötétült bennük az árnyék. A havas csúcson vörösen lángolt az ég, fakó fénybe mártotta a hegyet.

A folyópart, a sípálya és a szentély mellett szugiliget mélyfeketén magasodott ki a környezetből.

És éppen akkor, amikor Simamura úgy érezte, hogy ki van szolgáltatva valami tompa vigasztalanságnak, belépett hozzá Komako. A férfinak úgy tűnt, mintha meleg fényt gyújtottak volna meg.

A szállóban, mondta Komako, éppen a közelgő síszezonról tanácskoznak, és őt, Komakót, a tanácskozás utáni estélyre hívták meg. A kotacut borító takaró alá csúsztatta kezét, majd hirtelen megsímogatta Simamura arcát:

– Milyen sápadt ma este. Különös.

Belecsípett a férfi arcába, ott, ahol puha a hús, mintha ki akart volna tépni egy darabot.

– Ön azért igazán bolondos.

Láthatóan megint mámoros volt.

Később, amikor mindjárt az estély után visszatért a férfi szobájába, a tükör előtt összeesett:

– Semmit sem tudok én már. Semmit! És hogy fáj a fejem! Szörnyű! Szörnyű!

Egész részegsége ott lángolt az arcán, ahogy kiáltotta:

– Vízet! Vízet kérek!

Kezét kétségbeesetten szorította arcához, és meggörnyedt, frizurájával nem törődött. De azután mégis erőt vett magán, a vastagon felrakott púdert eltávolította krémmel, és előtűnt sötétpiros bőre. Ezen hangosan nevetni kezdett. Bámulatós, milyen gyorsan elillant ittassága. Válla reszketett a hidegben.

És akkor nyugodtan beszámolt a férfinak arról, hogy augusztusban milyen közel állt az idegösszeomláshoz:

– Azt hittem, megőrülök. Folyton tépelődtem valamin, de nem tudtam, hogy voltaképpen mi az. Iszonyú volt. Már aludni sem bírtam. Csak akkor szedtem össze magam, ha valamilyen estélyre kellett mennem. Mi mindent össze nem álmodtam akkor! És nem volt egy csepp étvágyam sem. A nyári forróságban egész nap ültem a gyékényen, és azt böködtem a hajtűmmel.

– Mikor lettél gésa?

– Júniusban. Sokáig töprengtem, nem kellene-e Hamamacuba mennem.

– Hogy férjhez menj?

Komako bólintott. Akkoriban, mesélte, megkérte egy hamamacui férfi, de nem bírta megszeretni. Nehezen határozta el magát.

– Hogyan tétovázhattál olyan sokáig, ha egyáltalán nem szeretted?

– Nem ilyen egyszerű.

– Annyira csábító dolog a házasság?

– Ne legyen undok. Szeretem, ha rend és nyugalom van körülöttem.

Simamura krákogott.

– Ön, persze, csak saját magával törődik.

– Volt közted meg a között a hamamacui férfi között bensőségebb kapcsolat?

A nő hevesen felkiáltott:

– Azt hiszi, akkor haboztam volna? Ő azonban megtiltotta, hogy amíg itt vagyok, férjhez menjek valaki máshoz! Azt mondta, el van rá szánva, hogy bármilyen áron megakadályozza.

– Miért törődtél vele? Hamamacu messzire van innen!

Komako hallgatott egy darabig, azután jólesően kinyújtózott, mintha saját teste melegét akarná érezni, és hirtelen, mintegy mellékesen megjegyezte:

– Azt hittem, terhes vagyok.

Vihogott.

– Igazán nevetnem kell, ha eszembe jut.

Odasimult a férjéhez, mint egy kisgyermek, és kezével belekapaszkodott kimonója gallérjába. Dús szempillái látán Simamura ismét azt hitte, hogy Komako félig lehunyja szemét.

*

Amikor Simamura másnap reggel fölbredt, Komako könyökét a hibacsi szélére támasztva egy régi folyóirat hátlapjára firkált valamit.

– Most nem tudok elmenni – mondta. – Amikor a szobalány tüzet hozott be, és én fölugrottam, a tolóablakon már besütött a nap. Úgy látszik, az este be voltam egy kicsit csípve, azután túl mélyen aludtam.

– Mennyi most az idő?

– Már nyolc óra.

Simamura fölkel. – Gyere, menjünk a fürdőbe.

– Nem, én nem megyek. Nem szeretnék kint a folyosón senkivel sem találkozni.

Komako ismét kezes és szelíd volt. Amikor Simamura visszajött a fürdőből, éppen a szobát söprögette, fejét gondosan becsavarva egy törülközővel.

Az asztalka lábát és a hibacsi peremét szinte túl gondosan dörgölte fényesre. Azután felszította a zsarátnokot.

Simamura lábát a kotacuban tartva, rácrösen üldögélt. Cigaretájáról lehullt a hamu, Komako egy kis törlőruhával szóttlanul fölszedte, s ügyesen beleszorta a hamutartóba. Simamura reggeli jókedvében harsányan fölnevetett. Komako is mosolygott.

– Ha férjnél volnál, biztosan mindig szidnád az uradat, nincs igazam?

– Nem szoktam szitkozódni! Engem szoktak kinevetni, hogy még az öreg holmijaimat is összehajtogatam. Mit csináljak, ilyen vagyok!

– Mondják: egyetlen pillantás a fehérneműszekrénybe elárulja a nő teljes jellemét.

Azután együtt reggeliztek. A reggeli nap lassan átmelegítette a szobát.

– Milyen csodálatos nap! – áradozott Komako. – Jó lett volna, ha hazamegyek korábban, és samizent gyakorlok. Ilyen időben különösen szépen zeng.

Fölnézett az égre; kék volt és tiszta a látóhatár aljáig.

Távolban a hegyeket lágy, tejszerű pára burkolta be. A hó olyan volt, mint a finom füst.

Simamura a masszírozónő szavaira gondolt, és biztatta Komakót, maradjon ott gyakorolni. A nő nyomban fölkel, hazatelefonált, s kérte, valaki vigyen oda neki egy másik ruhát meg a nagauta* kottáját.

Simamura arra a gondolatra, hogy Komako most azt a házat hívta telefonon, ahol tegnap meglátogatta, nyomban Joko szemét látta maga előtt.

– Ugye, elhozza a lány a holmijaidat?

– Azt hiszem.

– És ugye igaz, amit mondanak, hogy jegyben jársz a samizentanárnő fiával?

– Ezt mikor hallotta?

– Tegnap.

– Különös ember ön! Miért nem mondta ezt el nekem már tegnap este?

Hangjából most hiányzott a tegnapi élesség; világos, tiszta mosoly játszott ajka körül.

– Könnyebben tudnék erről beszélni, ha kevésbé kedvelnék.

– Fecsegés. Nem szeretem a tokióiakat. Nem azt mondják, amit gondolnak.

– Neked meg nem kellene folyton azzal próbálkoznod, hogy másra tereld a szót!

– Nem terelem másra. Tehát ön elhitte a hírt?

– Igen, elhittem.

– Ismét hazudik. Tudom, hogy nem hitte el.

– Nos, valahogy furcsának tűnt a dolog. Akárhogyan

* Nagauta: zenekísérettel előadott ballada.

is, úgy hírlík, a jegyessed miatt lettél gésa, hogy kifizethesd az orvosi költségeit.

– Nagyon szép. Úgy hangzik, mint egy olcsó elbeszélés. Jegyességről szó sincs, ha még annyian szeretnék is elhinni. Én nem valaki más kedvéért lettem gésa! Egyszerűen nem volt más választásom.

– Rébuszokban beszélsz.

– Nos, elmesélek önnek mindent, részletesen. Az anyja, a samizentanárnő, ugyan jó ideje játszott a gondolattal, milyen szép lenne, ha mi ketten összeházasodnánk. De sosem beszélt róla, mindig csak titokban gondolt rá. A fia meg én csak sejtettük. Nem volt köztünk semmi.

– Szóval amolyan gyerekkori barátság.

– Igen. De aztán többnyire távol éltünk egymástól. Amikor engem Tokióba küldtek, egyedül ő kísért ki a vonathoz. Az első naplóm elején ezt mindjárt föl is jegyeztem.

– Ha azonban együtt maradtatok volna, akkor ma nyilván házasok volnátok, igaz?

– Aligha.

– Igazán nem?

– Ne törődjék velem. Nemsokára úgyis meghal.

– Akkor sem szép, hogy másutt töltöd az éjszakáidat.

– Öntől nem szép, hogy így beszél! Azt teszek, amihez kedvem van. Hogy akadályozhatja meg ebben valaki, aki hamarosan meghal?

Simamura nem tudott mit felelni.

Miért nem említette Jokót egyetlen szóval sem?

Másképp meg Joko, aki a vonaton úgy viselkedett a be-

teggel szemben, ahogy csak az anyja fiatal korában, most reggel idehozza Komakónak a ruháit, aki valahogy mégiscsak hozzátartozik a fiúhoz. Milyen érzés lehet ez neki?

Simamura, ahogyan már szokta, éppen átengedte magát álmodozásainak, amikor meghallotta – halkan bár, de mégis világosan és tisztán – Joko hangját:

– Komako, Komako!

– Igen, nagyon köszönöm!

Komako belépett a három gyékény nagyságú szomszédos szobába.

– Magad hoztad el, Joko? Biztosan nehéz volt cipelni!
Joko némán hagyta el a szobát.

Komako kísérletképpen megpendítette a samizent, és a harmadik húr elpattant. Simamura azon, ahogy Komako kicserélte a húrt, és fölhangolta a hangszert, látta, hogy a nő biztos kézzel, erőteljesen szokott játszani. Komako a kotacun szétnyitott egy nagy köteget: óriási gyakorlófüzet volt benne, meg Jasicsi Kineja samizenkottáinak húsz kis kötete. Simamura érdeklődve nézte a kottákat.

– Tehát ezekből gyakorolsz?

– Itt a faluban már nincs senki, aki taníthatna engem. Ebbe bele kell törődnöm.

– De hiszen a tanárnő házában laksz!

– A tanárnő fél oldalára megbénult.

– Attól még kaphatnál tőle útmutatást.

– Beszélni sem tud. Bal kezével ugyan még képes a tánc közben ejtett hibákat javítani, az azonban ingerli, ha hal-lania kell más samizenjátékát, ő maga viszont már tehetetlen.

– És te tudsz tanulni magadtól, csupán ezekből a füzetekből?

– Egészen jól megy a dolog.

– Mennyire örülne a szerző, ha tudná, hogy nem akármilyen műkedvelő, hanem egy igazi gésa milyen buzgón tanul a kottáiból, itt, ezekben a távoli hegyekben!

– Amikor gésa lettem Tokióban, akkor elsősorban a táncra helyezték a súlyt. Samizent csak mellékesen tanultam. Ha most még azt is elfelejteném, senki sem tudna segíteni, hogy föllevenítsem. Így hát a kották az egyetlen támaszom.

– És az éneklés?

– Nem, az nem nekem való. Néhány dal, amit tánc közben szokás énekelni, benn van a fülemben, és az elég is; újakat csak a rádióból hallok. De ezekben nem érzem magam biztosnak. Itt – nevéssen ki – az egyéni stílusnak van szerepe. Ez egy kicsit komikusnak hangzik. És azonkívül, ha olyan emberek között vagyok, akiket ismerek, sosincs meg a szükséges hangulatom. Ismeretlenek előtt viszont bátran, hangosan énekelek.

Egy pillanatra úgy látszott, mintha szégyenkeznék, de azután összeszedte magát, és úgy pillantott Simamurára, mint aki jelezni akarja a készségét, hogy szívesen kíséri samizenen.

Simamura kényelmetlen helyzetbe került. Nem volt jó énekes.

Tokió polgári negyedéből származott, fiatal korában sokat foglalkozott a kabukival és a japán táncsal, hallgatott és megjegyzett nagautákat, de ő maga sosem énekelt.

A nagautával kapcsolatban önkéntelenül színházi táncjelenetre gondolt, nem pedig egy gésával töltött estére.

– Ön nem könnyű eset – jegyezte meg Komako.

Beleharapott alsóajkába, a samizent térdére fektette, kinyitotta a kottafüzetet, és elváltozott arccal minden figyelmét a zenére összpontosította.

– Ösz óta gyakorlom ezt.

A Kanjincsót játszotta.

Simamura megborzongott, mintha bizsergető didergés indult volna arcáról lefelé, és futott volna át a bőrén. Legbensejég hatoló átlátszó tisztaságot érzett. Ebben a mély, tiszta ürességben már csak a samizen húrjai zengtek. Döbbenet fogta el, de nem is: olyan volt, mintha valaki hatalmas ütéssel sújtotta volna. Tisztelet és ámulat lett rajta úrrá. Megbánás és védtelenség. Erejét veszítve, boldogan érezte, hogy Komako elragadja a maga hatalmas akaratával. Nem maradt számára más, mint hogy teljesen átadja, és engedje sodortatni magát.

Hogy ennek az alig húszéves hegyi gésának a samizenjátéka valóban olyan kitűnő-e, azt nehezen ítélni meg, mondta magában. De vajon nem úgy játszott-e, mintha nagy színpadon volna, nem pedig egy kicsiny szobában? Simamurát az az érzelmi áradat sodorta tovább, amely itt, a hegyek között elfogta. Komako szándékosan monoton hangon énekelte a szöveget, egyszer lassan, aztán egy számára terhesnek látszó szakaszon gyorsan átszaladva. Hangja azonban – mintegy révületben – fokról fokra emelkedett. Simamurát félelem környékezte. Még hová fogja

öt tovaragadni ez az erős, biztonságos játék? Könyökére támaszkodott, mintha úgy akarná magát megerősíteni.

Megkönnyebbülten lélegzett föl, amikor vége volt a darabnak. Tehát szeret, gondolta. De a gondolatra nyomban elszégyellte magát.

– Olyan napon, mint a mai, egészen különösen zeng a samizen! – szolt Komako egyszerően, és fölnézett a tiszta, világos égre, amely a hó fölött boltozódott. Sajátos volt a környezet. Hiányzottak a színpadi kulisszák, hallgatóság sem figyelt, és a nagyvárosok porából sem lehetett látni semmit. A tiszta, téli reggelen a samizen nagyszerű tisztsággal zengett, s elhangzott a távoli, hóborította hegyek csúcsáig.

Komako magányosan játszott most samizenjén, talán alig érzekelte, mi történik körülötte: a völgyet uraló hatalmas természet volt egyetlen partnere, annak erejét teljesen fölitta magába. Éppen ez a magányosság fojtott el minden szomorúságot, és teremtett meg egy szilaj akaratot. Mégha megtanulta is valahol Komako a samizenjáték alapjait, kétségtelenül roppant energiáját bizonyította, hogy ilyen nehéz darabokat egyedül a hangjegyek alapján elsajátított, sőt betéve is el tudott játszani.

Simamurának ez kárba veszett fáradságot jelentett, mégis majdhogynem vágyat érzett iránta. A samizenjáték gazdag forrás volt. Komako életének értelme.

Simamura nem értett semmit a samizentechnika finomságaihoz, és mert kizárólag a hangok ragadták magukkal, különösen hálás hallgatója volt Komakónak.

Amikor a gésa a harmadik számot, Mijakodorit kezdte

játszani, az érzéki, lágy hangok nyomán eltűnt Simamurából az iménti hideg borzongás. Oldódva és melegen nézett Komakóra. Erősen érezte most a nő testi közelségét.

Komako keskeny, magas orra körül szinte mindig ott libegett a magányosság meg egy kis szomorúság, ma azonban elevenpiros volt az arca, mintha azt bizserégné: én is itt vagyok. Amikor nedves ajkával csücsörített, mintha táncoló fény tükröződött volna rajta. Ha az egyik pillanatban kisimult, mert az éneklés azt kívánta, a következő pillanatban megint összehúzódott kedvesen. Ez is ingerlő volt, olyan, mint egész testének varázsa. Dús szemöldöke alatt nedvesen csillogott a szeme, akár egy kislánynak. Púder nem volt az arcán. Ahol bőre a városban a gésamesterség következtében átlátszóan finom lett, ott most megjelent a hegyek egészséges színe. Mint a frissen hámozott hagyma vagy liliomgyökér, olyan üde volt, és vére átvilágított kimonója nyakáig. Mindenekelőtt azonban csodálatosan tiszta volt.

Amikor kiegyenesedett, még sokkal lányosabbnak látszott, mint egyébként.

Az előtte levő kották között keresgélt. Az Urasimát játszotta, és mindjárt megjegyezte, hogy ezt még nem gyakorolta be rendesen. Szótlanul illesztette a húrok közé a pengetőlapocskát, és könnyedén hátradőlt.

Maga volt a testet öltött, tudatos csábítás.

Simamura nem tudta, mit is kellene most mondania. Csakhogy Komako szemmel láthatóan nem is törődött vele, hogy mit gondol a játékaról. Egyszerűen elégedett volt.

– Mondd csak, azonnal fel tudod ismerni az itteni gésák samizenjátékáról, hogy éppen ki muzsikál?

– Igen, hiszen alig vagyunk húszan. A legkönnyebb akkor, ha a Dodoicut játsszák. Ezen ismerzik meg legjobban valakinek a stílusa.

Ismét kézbe vette a samizent, elhelyezkedett féloldalasan úgy, hogy a hangszert a lábikrájának támasztotta.

– Így kell tartani, ha az ember kicsi.

Úgy hajolt rá a samizenre, mintha túl nagy volna neki, és szándékosan gyerekes hangon elénekelt a „Fekete-haj” kezdetű dalt, és hozzá reszketően szólaltatta meg a samizent.

– Nyilván leelőször a Fekete haját tanultad meg.

– Ű-hüm.

És úgy ingatta a fejét, mint egy kislány. Mint akkor, mikor még valóban kicsi volt ahhoz, hogy rendesen tartsa a samizent.

*

Amikor ettől kezdve Komako ott töltötte az éjszakákat, többé nem ragaszkodott hozzá, hogy hajnalban elmenjen.

– Komako! – hívta a szálló tulajdonosának két éves kislánya a folyosó legtávolabbi sarkából, és Komako magával vitte a kotacuhoz, játszott vele, és aztán déltájt együtt mentek a fürdőbe.

Amikor Komako visszajött, fésülködés közben így szólt Simamurához:

– A kislánynak elég, hogy csak megpillantson messziről egy gésát, és máris kábálja: „Komako! Komako!” És ha

valamilyen képen meglát egy japános frizurát, akkor is azt mondja: „Nézd, egy Komako!” A gyerek megérzi, ha szeretik. Gyere, Kimi! Menjünk el játszani Komakóhoz!

Fölállt, de azután lustán leült a verandán egy fonott székre.

– Nézze csak! A sietős tokióiak már síelnek!

A szobából ki lehetett látni a délre fekvő hegy lábához, ahol a sípálya volt.

Simamura fölnézett a kotacu mellől. A lejtőn imitt-amott szétszórta, nagy hófoltok voltak, és öten vagy hatan fekete síöltönyben mozogtak a mezőkön. A teraszos domboldalt még nem takarta hó, és mivel a lejtő igen enyhén hajlott lefelé, az egész valahogy ostobán festett.

– Egyetemi hallgatóknak vélném őket. Ma vasárnap van? Egyébként gondolod, hogy az ilyesmi jó szórakozás?

– Kellemes látvány – mondta Komako mintegy önmagának, azután így folytatta:

– A vendégeket mindig meglepi, ha a sípályán valamegyik gésa köszön nekik. Többnyire nem ismernek föl bennünket, hiszen a naptól nagyon leburnulunk. Este persze bepúderozzuk magunkat.

– Te is viselsz síöltönyt?

– Hegymászónadrágot. Ó, de ez aztán szörnyű időszak. Napról napra mindig ugyanaz. A vendégek, akikkel este együtt iszunk a szállóban, megint találkoznak velünk a sípályán. Lehet, hogy ebben az évben abba hagyom. Viszontlátásra. Kimi, gyere, menjünk. Ma éjszaka bizonyosan havazni fog. Hóesés előtt különösen hidegek az esték.

Simamura leült a nádszékre. Láta, ahogy Komako, a

kis Kimivel kézen fogva, lemegy a sípályával határos dombon.

Az ég beborult. Az árnyékba került hegyek komoran váltak el a többiektől, amelyekre még sütött a nap. És folyton váltotta egymást árnyék és napfény – hatalmas, hátborzongató vázlat. Most az egész sípályát sötét árnyék takarta. Az ablak alatt Simamura kicsiny jégcsapokat fedezett föl a hervadt krizantémok között, zselatinra emlékeztették. A tetőről szakadatlanul potyogott a hó.

Ezen az éjszakán nem havazott. Először jégeső esett, majd eső.

*

Elutazása előtt, egy holdvilágos, tiszta éjszakán Simamura ismét magához hívta Komakót. Dermesztő hideg volt, de Komako tizenegy órákor még egyszer ki akart menni sétálni. A férfi tiltakozására nem hederített. Egyszerűen kihúzta őt a kotacu mellől, akarata ellenére kicipelte az éjszakába.

Az utca keményre fagyott. A hideg ég alatt csöndben aludt a falu. Komako fölemelte kimonója alját, összefogta, és obijába dugta. A hold úgy csillogott, mint valami kék jégbe fagyott penge.

– Most az állomáshoz megyünk.
– Te megőrültél! Az oda-vissza egy mérföld!
– Hamarosan elutazik. Szeretném, ha együtt megnéznénk az állomást.

Simamura fázott, a vállától a lábikrájáig reszketett.

Amikor visszatértek a szállodába, Komaku szóltanul a

földre roskadt. Kezét bedugta a kotacuba, fejét lehorgasz-
totta, nem is kísérte el Simamurát a fürdőbe.

Mire a férfi visszajött, Komako már megágyazott, a
heverő széle a kotacuiig ért. Komako közvetlenül mellette
guggolt, és maga elé bámult. Még mindig nem szólt.

– Mi bajod van?

– Hazamegyek.

– Bolondság.

– Feküdjön le. Én meg hadd üljek még itt egy kicsit.

– Miért akarsz elmenni?

– Nem megyek. Itt fogok ülni reggelig.

– Ne légy konok.

– Nem vagyok konok, egyáltalán nem.

– Hát akkor?

– Én . . . nem jól érzem magam.

– Hogyan? Vagy úgy! Hát az nem számít! – nevetett
Simamura. – Nem akarok tőled semmit.

– Ugyan.

– Az viszont ostobaság volt tőled ilyen hidegben oda-
kint szaladgálni.

– Elmegyek.

– Miattam nem kell hogy elmenj.

– Nem könnyű. Most visszautazik Tokióba. Ez nekem
nem könnyű.

Fejét mélyen a kotacu fölé hajtotta.

Attól lett ilyen szomorú, hogy beleszeretett egy utasba,
aki csak átmenetileg tartózkodik itt? Vagy attól, hogy
egy ilyen pillanatban uralkodnia kell magán? Simamura
hallgatva tünődött, mi mehet most végbe benne.

– Igen, utazzék csak vissza, Tokióba.

– Csakugyan az a szándékom, hogy már holnap visszamegyek.

– Nem! Miért megy vissza?

Komako úgy riadt föl, mintha álmából ijesztenék föl.

– De hiszen akkor nem tehetnék érted semmit, ha örökre itt maradnék is, nem igaz?

Komako egy ideig mereven bámulta, azután hirtelen így szólt:

– Nem, ezt nem mondhatja! Ezt nem szabad mondania!

Indulatosan állt föl, a férfi nyakába vetette magát:

– Nem, ezt nem szabad mondania! Keljen föl! Azt mondom, keljen föl!

Szájából valósággal áradt a szó, azután csaknem önkívületben odaomlott a férfi mellé a padlóra, teljesen meglepedkezve testi állapotáról, amit az imént említett.

Egy idő múlva fölnyitotta meleg, nedvesen csillogó szemét, és nagyon nyugodtan mondta:

– Igen, holnap feltétlenül el kell utaznia.

És fölemelte hajtűjét a földről.

*

Amikor másnap Simamura éppen átöltözött, mivel a délutáni háromórás vonattal el akart utazni, hallotta, amint a szálló üzletvezetője halkán magához hívja Komakót a folyosóra. Kivette, hogy Komako ugyancsak halkán így felel egy kérdésére: – Hm. És akkor mi lenne, ha tizenegy órát számítanánk föl neki? – Úgy látszik, az üzletvezető-

nek az volt a véleménye, hogy egy kicsit sok, ha Komako gésaszolgálatáért a teljes tizenhat vagy tizenhét órát felszámolják.

A számlán valóban így szerepelt: „Öt óra”, ha Komako reggel ötkor ment el, és „Tizenkét óra”, amikor Komako másnap tizenkettőkor távozott tőle. A szokásos éjszakai pótlékot nem számították föl.

Komako köpenyt és fehér sálát vett magára, úgy kísérte ki Simamurát az állomásra.

Simamura, hogy eltöltse az időt, némi úti ajándékot vásárolt családjának, befőttet, gombakonzervet. A vonat indulásáig még mindig maradt húsz perce. Az állomás előtti, kissé magasított téren fel s alá sétált Komakóval. Arra gondolt: milyen kicsiny ez a havasok közé ékelte tér. Az árnyékos völgynek ebben a magányosságában Komako mélyfekete haja szomorú volt, megindító.

Messze, a folyó alsó folyásánál, a nap vékony sugarai a hegyek között egyetlenegy foltra hullottak.

– Amióta itt vagyok, szépen elolvadt a hó.

– Elég, ha két napig havazik, s akkor megint hat láb magas lesz. Ha még tovább havazik, akkor ennek a póznának a lámpái is hó alá kerülnek. Erre fogok járni, önre gondolok majd, aztán észre sem veszem, és a dróton lógok.

– Olyan magas itt a hó?

– Azt mondják, a szomszéd város középiskolájában a nagy havazások utáni reggelen a tanulók kiugrálnak az első emeleti hálóteremből, anyaszült meztelen, bele a hóba, és ott lebuksznak, akárha vízben úsznának. Nézze, ott egy hóeke.

– Szívesen megnézném, mikor ilyen magas itt a hó. De januárban a szálló bizonyára dugig van. És ki tudja, hátha betemeti a vonatot a lavina.

– Ugye, az ilyen utazások az ön számára nem jelentenek pénzkérdést? Ugye megengedheti magának ezt az életmódot?

Megfordult, és a férfi arcába nézett.

– Miért nem növeszt bajuszt?

– Egyszer már gondoltam rá.

Simamuta végigsimított kékesen csillogó bőrén. A szája szögletéből kiinduló ránc arcának puhaságát különösen hangsúlyozta. Talán éppen ez az, tűnődött, amit Komako szeret rajta?

– Amikor leszeded magadról a púdert, rólad is azt lehetne hinni, hogy éppen akkor borotválkoztál.

– Hallja? Figyelje csak! A varjak! Félelmetes madarak! Hol kárognak vajon? Micsoda hideg van!

Dideregve szorította könyökét a melléhez, úgy nézett fölfelé, az égre.

– Nem volna jó, ha egy kicsit megmelegednénk a váróteremben a kályha mellett?

Ekkor egy hegymászónadrágos fiatal nő sietett a főtca felől az állomásra vezető úton lefelé. Joko volt.

– Ó, Komako! Jukio! Ez szörnyű!

Zihálva ragadta meg Komako vállát; olyan volt, mint a gyermek, aki félelmében anyjához menekül, és belecsimpaszkodik.

– Gyere gyorsan haza! Jukio nagyon rosszul van! Gyere gyorsan!

Komako behunyta a szemét, mintha úgy könnyebben elviselné a vállára nehezedő fájdalmat. Sápadtan, bámulatos elszántsággal rázta meg a fejét.

– Még nem mehetek vissza. Előbb ezt a vendéget vonatra teszem.

Simamura elképedt.

– Vonatra? Ez most igazán nem fontos.

– Még nem mehetek vissza. Ki tudja, eljön-e még ön ide.

– Eljövök. Biztos, hogy visszajövök!

Joko mintha nem is hallotta volna őket. Azután szinte lázasan mondta:

– Fölhívtam a szállót, és azt mondták, hogy az állomásra mentél. És idesiettem. Jukio téged hív!

Erősen megrázta Komakót, ő azonban tűrte, mint aki meg van merevedve, de azután hirtelen, hevesen lerázta magáról:

– Hagyj engem! Hagyj engem békén!

Hátrafelé tántorgott néhány lépést. Hányingert érzett, de nem jött ki semmi a száján. Szeme sarka tele volt könnyel, arca reszketett a hidegtől.

Joko révülten állt ott, úgy meredt Komakóra, mint aki megbénult. Halálosan komoly vonásaiból nem lehetett kiolvasni, hogy haragos-e, elképedt-e vagy szomorú. Azt hitette a szemlélő, hogy maszkot visel. Ez az arc, gondolta Simamura, rendkívül tiszta és őszinte arc.

Ilyen volt a kifejezése akkor is, amikor hirtelen Simamura felé fordult, és megragadta a kezét:

– Bocsásson meg! Kérem, küldje haza! Küldje haza!

Könyörgő, magas hangon kérlelte a férfit.

– Igen, természetesen – mondta Simamura.

És hangosan szólt oda Komakónak:

– Menj haza. Ne legyél ennyire örült.

– Te! Neked mi keresnivalód van itt? – kiáltotta Komako Jokónak, és erővel letépte a lány kezét Simamuráról.

A férfi oda akart hívni egy várakozó taxit, de az ujjai, amelyeket Joko az imént olyan szenvedélyesen ragadott meg, mintha megbénultak volna.

– Egész biztosan haza fogom küldeni taxival! Menjen csak nyugodtan előre. Na tessék! Az emberek már miniket figyelnek.

Joko gyorsan bölintott, és hihetetlen sebesen elfutott.

Vajon miért olyan komoly mindig, tűnődött Simamura, amíg utánaézett. A gondolat persze egyáltalán nem illett a helyzethez.

Joko hangja, amely olyan szép volt, hogy elszomorodott, aki hallotta, még mindig ott bongott Simamura fülében: mintha távoli visszhang zengene a havasok felől.

– Hová akar menni?

Komako erővel visszatartotta a férfit, amikor az megkísérelte, hogy taxit hívjon.

– Nem, most nem megyek haza!

Simamura egy másodpercig úgy érezte, hogy csaknem fizikai gyűlölet ébred benne a lány iránt.

– Nem tudom, miféle kapcsolat van hármótok között. De az az ember mégiscsak haldoklik! És ez a lány azért jött érted, mert a férfi még egyszer látni akar! Legyél jó

lány, eredj haza! Különben egész életeden át bánnád. Gondold el, ha meghal, amíg mi itt álldogálunk! Ne légy konok! Az ember nem tehet mást: megbocsát és elfelejt.

– Megbocsát és elfelejt? Ön ezt nem érti. Ön ezt egyáltalán nem érti.

– Amikor téged annak idején Tokióba küldtek, egyedül ő kísért ki a vonathoz. Hogyan foszthatod meg az utolsó búcsútól, őt, akiről első naplódban mindjárt az első oldalon írtál? Mikor neki ez az élete utolsó lapja!

– Nem akarom. Nem akarom látni, hogy valaki meghal.

Simamura nem értette, mi ez. Hideg szivtelenség vagy nagyon is forró szenvedély.

– Soha többé nem írok naplót. Valamennyit elégettem – mondta Komako halkán, és elsápadt.

– Azt hiszem, ön valójában jószívű és őszinte ember. Ha igazán az, akkor elküldeném önnek a naplóimat. Ugye nem nevet ki? Én jó és tisztességes embernek tartom önt.

Simamurán valami megmagyarázhatatlan érzés lett úrrá. Egyszerre maga is hitt benne, hogy csakugyan nincs még egy olyan őszinte ember, mint ő, és már nem erősködött sokáig, hogy Komako menjen haza. Komako sem szólt többet.

Ekkor megjelent a szálloda portása, és mondta, hogy a peronelzáró korlátot már kinyitották.

Négy-öt falubeli sötét, téli öltözetben szállt ki és be a vonatba.

– A peronra nem kísérem ki. Viszontlátásra.

Megállt a váróterem csukott ablaka mögött. A vonat

ablakából úgy festett, mintha a hegyek közé eldugott, piszkos gyümölcsüzet kormos kirakatában ottfelejtettek volna egy különösen szép gyümölcsöt.

A vonat elindult, a váróterem ablaka megvilágosodott, és Komako arca egy másodpercre fölvilant, majd újra elveszett a homályban. Ugyanaz a sötétpiros arc volt, mint azon a havas reggelen a tükörben.

A vonat fölkapaszkodott a Határ-hegység északi lejtőjén, átbújt egy hosszú alagúton, azután lefelé haladt a völgybe.

A borongós, téli délutánt elnyelte a völgy sötétje, az ütött-kopott vonat világos kagylóházát lehántotta az alagút. A déli lejtőn semmi hó sem volt.

A vonat végül – egy folyó irányát követve – kijutott a síkságra. Enyhe görbülettel terpeszkedett ott egy hegy a távoli völgy felé, csúcsa furcsán széthasadozott. Fölötte világított a hold. A hegy erőteljes sziluettje uralta a síkság mögötti esti tájat, mélylila színe elűtött az est fakó világosságától. A hold nem volt fehér, tompán fénylett, de még nem öltötte magára a téli éjszaka hideg tisztaságát. Még egy varjú sem röpült az ég felé. A hegy lábától jobbra és balra csak a síkság nyújtózott. Ott, ahol nekiütközött a folyópartnak, fehér épület állt. Valószínűleg vízmű. Mindez elsötétült a vonat ablakában, ahogy a szerelvény átszelte a téli dermedésben alvó tájat.

Az ablakot bevonta a kocsí meleg, párás levegője, és mennél sötétebb lett az odakint elúszó síkság, annál világosabban tükröződött az utasok alakja az üvegen. Megisméltődött az esti tükörjáték. A vonat mindössze három-

négy régimódi, viharvert személykocsiból állt, amelyek nem hasonlítottak a Tokaido-vonalon egyébként közlekedő kocsikhoz, mintha idegen országból valók volnának. A világítás gyér volt.

Simamura gondolatai elkalandoztak. Mintha valamilyen álombeli utazásra vállalkozott volna, most a vonat az ürességbe röpti, idő és tér teljesen megszűnt körülötte. A kerekek egyhangú zakatolásában Komako hangját vélte hallani.

Rövid, szaggatott szavak voltak csupán, mégis hatalmas erővel jelezték: Komako él. És abból a gyötrelemből, amivel odafigyelt, Simamura is tudta, hogy nem felejtette el a lányt. Ahogy távolodott tőle, mind messzebből hallatszott a hangja, és a távolság csak növelte az utazás melankóliáját.

Ezekben a pillanatokban Jukio talán éppen utolsót lélegzik. Vajon Komako miért vonakodott annyira hazamenni? Vajon visszaérkezett-e még hozzá idejében?

Olyan kevesen utaztak a kocsiban, hogy Simamura szinte kényelmetlenül érezte magát.

Vele szemben egy ötvenen felüli férfi meg egy rózsás arcú lány üldögélt; véget nem érő beszélgetésbe merültek. A lány gömbölyű vállát fekete sál fedte, bőre szép volt, tüzepiros. Felsőtestét előrehajtva, feszülten figyelt a férfi szavaira, és vidáman válaszolgatott. Nyilván összeszokott pár, gondolta Simamura, ezek sokáig együtt utaznak.

A vonat befutott az állomásra; közelében egy fonoda kéményei nyúltak fölfelé. A férfi sietve leemelte fonott

táskáját a poggyászhálóból, és az ablakból ledobta a peronra.

– Ha szerencsénk van, egyszer még találkozunk! – szólt oda a lánynak röviden, és kiszállt.

Simamurának kedve lett volna sírni. Hirtelen érzékenység vett rajta erőt, friss erővel vágott bele a tudat, hogy elvált Komakótól, és most utazik hazafelé.

Álmában sem hitte volna, hogy útitársai csak itt, a vonaton ismerkedtek össze. A férfi bizonyára kereskedelmi utazó.

Második rész

Amikor Simamura elutazott otthonról, felesége figyelmeztette, hogy öltönyét ne akassza a falra, most van az az időszak, amikor a molyok mindenfelé lepetéznek. Csakugyan, amikor megérkezett a szállóba, az ereszen függő díszlámpán hat-hét kukoricaszínű, jóllakott molyt vett észre. A szomszédos, kicsiny öltözőszobában is ráakaszkodott a ruhafogasra egy moly, amelynek szárnyaihoz képest aránytalanul nagy volt a teste.

Az ablakon még mindig ott feszült a nyári moszkítóháló. Azon is lógott egy moly, olyan mozdulatlanul, mintha oda lett volna ragasztva. Cédrusszínű csápjait apró toll módjára tolta maga elé, szárnyai majdnem átlátszók voltak, faközöld színűek és olyan hosszúak, mint egy női ujj. A távoli hegyek az esti napsütésben már őszi, tarka lombot viseltek, és ez a faközöld szín a halált idézte föl. Csak ha az elülső és a hátsó szárnyak fedték egymást, változott ez a szín sötét, telt tónusúvá. Az őszi szél minden kis mozgására a szárnyak könnyedén ide-oda himbálóztak, mint a selyempapír.

Simamura fölkel, hogy megnézzze: él-e a moly. Ujjával megkopogtatta a drótháló belső oldalát, de a moly nem

mozdult. Amikor azután az öklével csapott rá, hervadt levélként, finoman, puhán táncolva lebegett el.

Amott a szugiberek előtt számtalan szitakötő rajzott. Azt lehetett volna hinni, hogy gyermekláncfü ernyői szállnak a levegőben.

A folyó mintha a szugifák csúcsáról folyt volna lefelé.

Simamura úgy érezte, sose unná meg ezt a látványt, ahogy a virágok – valószínűleg a hagi virágai – az egész hegyoldalt beborítják csillogó ezüstrrel.

Amikor kijött a fürdőből, egy fehérorosz házalónőt látott a szálló előcsarnokában. Simamura csodálkozott, hogyan került ez a nő erre a vidékre, és kíváncsian közelebb ment, hogy megnézzé, mit árul. De csak a szokásos japán piperecikkek és hajdíszek voltak.

Idősebbnek látszott negyvenévesnél, arca gyűrött volt és piszkos, de bőre a nyakán és azon túl is tiszta volt, vakítóan fehér.

– Hová való? – kérdezte Simamura.

– Hová való vagyok? Hogy hová való vagyok? – mondta a nő kicsit zavartan. És miközben összerakodott, úgy tett, mintha még mindig ezen gondolkodnék.

Szoknyája úgy festett, mintha valamilyen ócska kendőt kerített volna magára, már aligha lehetett nyugatinak nevezni. Nyilván teljesen megszokta a japán életet. Áruját egy furosiki-batyuban* hátára vette, és nehézkes léptekkel elballagott. Csak a cipője volt európai.

* Furosiki: négyszögletű selyem- vagy gyapotkendő, amit batyunak szoktak használni.

A szálló tulajdonosának felesége, aki ugyancsak követte tekintetével a nőt, szólta Simamurának, menjen be vele az irodába. A tűzhely mellett, nekik háttal, magas nő ült, aki hamarosan fölállt, kimonója alját fölfogta, és kiment. Fekete ünnepi kimonóját családi címer díszítette.

Simamura nyomban visszaemlékezett: gésa volt. Egy a sípályáról készült reklámfotón szerepelt, hegymászónadrágot húzott az esti kimonójára, úgy állt Komako mellett. Telt formáival már korosnak látszott kissé, mozdulataiból jóindulat áradt.

A tulajdonos vastag, hosszúkás rizskalácsot melegített az izzó hamu fölött.

– Megkóstolja? – kérdezte a tulajdonos. – A gésa búcsúajándéka. Vegyen csak nyugodtan belőle!

– Az a gésa hozta, aki most ment el?

– Az.

– Igen rendes gésának látszik.

– Nagyon kedvelték. Letelik az éve, most mindenkit fölkeres, hogy elbúcsúzzon.

Simamura fújta a forró kalácsot, azután jóízűn beleharapott. A héja kemény volt, kissé dohos szagú, savanykás ízű.

Az ablak előtt rásütött a nap az érett datolyaszilvára. A sötétvörös gyümölcsök szinte izzottak, ragyogásuk elérte a bambuszrudat, amely a tűzhely fölötti üstöt tartotta.

– Milyen magas itt a fű!

Simamura álmélkodva pillantott a dombra vezető magányos útra. A fű kétszer olyan hosszúnak tűnt, mint az az

öregasszony, aki a hátán cipelte a fület. A bojtja erős volt és duzzadt.

– Igen, ez kájagyékény.

– Kája? Csakugyan?

– A vasútügyi minisztérium fürdőkiállítására valaki egy teaházat épített – nyugodtan nevezhetjük fogadónak is –, és a tetejét kájával fedte be. Azután egy tokiói illető megvette a házat, úgy ahogy volt.

– Kája? – mormogta magában Simamura, és megisméltelte:

– Kája? Az virágzott a hegyekben? Én meg mindig azt hittem, hagi!

Mindjárt, ahogy leszállt a vonatról, a hegy ezüstfehér virágai magukra vonták Simamura tekintetét. Mintha az őszi nap ömlene csillogva a hegyoldalra, úgy pompázott és ragyogott a növényzet a hegycsúcs közelében. Végre, itt vagyok! Simamura ajkát önkéntelenül az elragadtatás hangja hagyta el.

De ezek a hatalmas szálak egészen mások így közelről, mint úgy, olyan megindítóan messze a hegyekben. Az óriási kötegek csaknem teljesen elfedték az asszonyt, aki a hátán cipelte őket. Zuhogva csapódtak az út két oldalán a kövekhez. Szálkás végük hosszú volt és duzzadt.

Amikor Simamura a gyér világítású öltözőszobába lépett, látta, hogy a nagy moly már lerakta petéit a ruha-fogas fekete lakkjára. Néhány moly az eresz díslámpáját csapkodta.

A rovarok már dél óta hangosan zümmögtek, cirpelték. Komako kissé késve érkezett.

A folyosón állt, onnét nézett be Simamurára.

– Minek jött ide? Mit akar itt?

– Téged akartalak látni.

– Nem hiszem el. Nem szeretem a tokióiakat, hazudnak.

Leült a férfi szobájában, és halkabban folytatta:

– Soha többé nem kísérek ki senkit a vonathoz. Nem tudom elmondani, milyen nyomorúságosan éreztem magam akkor.

– Most majd úgy utazom el, hogy előtte nem szólok róla.

– Nagyon kérem, ne! Én ezt csak arra gondoltam, hogy nem akarok megint kimenni az állomásra.

– Vele mi történt?

– Meghalt, természetesen.

– Amikor tölem búcsúztál?

– Nem amiatt! Igazán nem sejtettem, hogy olyan szörnyű valakit kikísérni.

Simamura bólintott.

– És hol volt ön február tizennegyedikén? Úgy vártam! Soha többé nem hiszek önnek!

Február tizennegyedikére „Madárúzó Nap”. Hóországi gyermekünnep. A gyerekek már tíz nappal előbb szalmacipőjükben keményre döngölik a havat, két négyzetlábnyi nagyságú nólapokat vágnak ki, és azokból hat négyzetméternyi területű, három méter magas hópalotát építenek. A tizennegyedikére virradó éjszaka összegyűjtik a hagyományos újévi szalmaköteleket, és vidáman lobogó tüzet raknak belőlük a palota előtt. Minthogy ebben a faluban

az újévet csak február tizenegyedikén ünneplik, a szálmakötelek még megvannak. Utána a gyerekek fölmásznak a hópalota tetejére, és hancúrozva, lökdösődve eléneklik a „Madárúzó”-t, majd bemennek a palotába, fáklyákat gyújtanak, és egész éjszaka ott maradnak, hajnalhasadtáig. Tizenötödikén reggel még egyszer eléneklik ugyanezt a dalt a palota tetején.

Mint hogy ebben az időben többnyire igen magas hó van, Simamura annak idején megígérte, hogy ott lesz az ünnepen.

– Februárban otthon voltam. Egy kis pihenőt engedélyeztem magamnak. De mert azt hittem, hogy ön itt lesz, tizenegyedikén visszajöttem. Még tovább is ápolhattam volna a beteget, ha csak eszembe is jut, hogy ön elfelejtett.

– Megbetegedett valaki?

– A samizentanárnő. Tüdőgyulladást kapott a tengerparton. Táviratozott nekem, én akkor éppen otthon voltam, és így ápolhattam egy keveset.

– Jobban lett?

– Nem.

– Igazán sajnálom.

Ezt részvétnyilvánításnak is lehetett érteni meg mentegődzésnek is a megszegett ígéret miatt.

Komako szelíden megcsóválta a fejét. Letörölte az asztalt egy kis törlőruhával.

– Tele van rovarokkal a falu.

Piciny, finom szárnyas rovarok hulltak az asztalkáról a gyékényre. Kis molyok rajokban köröztek a villany körül.

Ezernyi fajta moly gunnyasztott a drótháló külső oldalán vagy rajzott a hold világos fényében.

– Nagyon fáj a gyomrom! Jaj, a gyomrom!

Komako kezét az obija alá dugta, fejét ráhajtotta Simamura térdére.

Hirtelen egész rajnyi, még a molynál is kisebb rovar telepedett meg a gésa vastagon púderezett, fehér nyakán. Néhány elpusztult. Simamura nézte őket.

Komako nyaka, válla tavaly óta gömbölyűbb, teltebb lett. Most húszesztendő, gondolta Simamura.

Valami meleget, nedveset érzett a térdén.

– „Hallod-e Komako, eredj már be a Kamélia-szobába!” – így fogadtak engem a lányok, nevetve, az irodában. Nem szeretem az ilyen dolgokat! Azért mentem el, hogy Kikujut kivigyem a vonathoz, aztán ki akartam magam egy kicsit pihenni, és akkor szóltak, hogy valaki engem kéret. Nagyon kimerült voltam, először nem is akartam vele törődni, tegnap éjszaka túl sokat ittam. Kikuju búcsúestjét tartottuk. Nos, az irodában mindenki csak nevetett, és most tessék, ön az! Egy teljes év után! Ön az a fajta, aki évente csak egyszer mutatkozik!

– Ettem egyébként egy keveset abból a rizskalácsból, amit Kikuju hozott.

– Igen?

Komako fölegyenesedett. Arca azon a helyen, ahol Simamura térdén feküdt, pirosra nyomódott. Nagyon fiatalnak látszott ebben a pillanatban.

Kikujut, az idősebb gésát, a második vasútállomásig kísérte, mondta Simamurának.

– Szomorú história. Régebben valamennyien együtt dolgoztunk, most azonban ki-ki a maga gazdája, mindenki csak magával törődik. Annyi minden megváltozott itt az utóbbi időben! Új gésák jönnek, akikkel egyszerűen nem lehet mit kezdeni. Most, hogy Kikuju is elment, teljesen elhagyottnak érzem magam. Mindenben ő volt a közép-pont. Ő is kereste a legtöbbet, és akárhol volt, igen előzékenyen bántak vele.

Kikuju eleget tett szerződésének, és most, úgy tudják, hazamegy. Simamura megkérdezte, hogy vajon férjhez akar-e menni, vagy megint szállodában fog dolgozni. Komako így felelt:

– Kikuju igazán sajnálatra méltó. Már egyszer férjnél volt, de nem sikerült a házassága, és azután jött ide.

Komako elakadt, és nem is igen tudta, meséljen-e tovább. Tűnődve nézte a hegyoldalban a teraszos földeket, amelyeken csillogott a holdfény.

– Emlékszik arra az új házra, amely a dombra vezető út felénél épült?

– A Kikumura-vendéglőre gondolsz?

– Arra. Úgy volt, hogy Kikuju fogja vezetni, de váratlanul megmásította tervét. Micsoda izgalom volt! Talált egy pártfogót, aki felépíttette neki a házat, és már éppen úgy volt, hogy beköltözik, amikor hirtelen mindent eldobott magától! Beleszeretett egy másik férfiba, hozzá akart menni feleségül, de az rászedte, és faképnél hagyta. Csak azt szeretném tudni, vajon mindig így van-e, ha az ember igazán megszeret valakit? Nos, természetesen Kikujunak most nehéz volt visszatalálnia régi munkájába, és a ven-

déglőben sem tartották fenn neki az állást. Itt maradni szégyellt volna, és ezért most másutt keres munkát. Ha jól belegondol az ember, csak sajnálni lehet. Eleinte egyikünk sem tudott részleteket, de nyilván szerepe van benne különféle férfiakkal . . .

– Férfiaknak? Hánynak? Négynek? Ötnek?

– Lehetséges.

Komako halkán fölnevetett, aztán elfordult.

– Kikuju gyöngye volt, nagyon gyöngye kis portéka.

– Talán nem tehetett másképpen.

– Ó, dehogynem! Nem szabad mindjárt elveszteni a fejünket, ha mégannyira szeretünk is egy férfit!

Beszéd közben a földre nézett, és elgondolkozva simította végig hajékével a fejét.

– Nem volt könnyű dolog kikísérni.

– És mi lett a vendéglővel?

– Az építető felesége vette át.

– Érdekes história. A szerető vendéglőjét a feleség vezeti.

– Ugyan, már minden készen állt a vendéglő megnyitására, nem maradt más lehetőség. Így az asszony költözött be valamennyi gyermekével.

– És az a ház, ahol eddig lakott?

– Úgy mondják, az öregasszony marad ott. Parasztok, de a férfit, úgy látszik, szórakoztatják az ilyesmik. Érdekes fickó.

– Az lehet. Javakorabeli?

– Még fiatal, körülbelül harmincegy éves.

– Ejha, akkor a szeretője nyilván idősebb a feleségénél?

– Mind a kettő huszonhat éves.

– Ugye, az étterem neve, Kikumura, összefügg Kikuju nevével? És most az asszony átveszi a nevet is?

– Már így hozták nyilvánosságra, ezen nem lehet most már változtatni.

Simamura fölhajtotta kimonója gallérját. Komako fölkel, és becsukta az ablakot.

– Kikuju mindent tudott önről. Ő szolt ma is, hogy itt van.

– Láttam az irodában, amikor éppen búcsúzott.

– Mondott önnek valamit?

– Semmit.

– Ha sejtené, hogy érzem magam!

Nagy lendülettel kinyitotta a tolóablakot, amit csak az imént zárt be, és leült a párkányra, mintha ki akarná vetni magát.

– A csillagok itt egészen másként ragyognak, mint Tokióban – szolt hosszú idő múlva Simamura. – Valóban a mindenségben lebegnek.

– Ma nem annyira, mint máskor, holdfényes az éjszaka... Ebben az évben sokat havazott.

– Mesélték nekem, hogy néha a vonatok is elakadtak itt.

– Igen. Ijesztő volt. Autóval csak májusban lehetett utazni, egy hónappal később, mint máskor. Ismeri, ugye, az üzletet a sípályánál? A lavina rázuhant, és átszakította az első emeletéig! Az emberek, akik a földszinten aludtak,

először azt hitték, patkányok vannak a konyhában, azok zsvajognak. Amikor azután fölkeltek, és szét akartak nézni odafent, hát óriási hótömeg borított mindent. Még a kirakatokat is leszakította a lavina. Csak felületi lavina volt, de a rádió rengeteget beszélt róla. Persze, nem is jöttek azután vendégek, féltek. Én magam is elhatároztam, nem síelek többé, és év végére elajándékoztam a sílécemet. Most azonban már megint síeltem, kétszer vagy talán háromszor. Mondja, nagyon megváltoztam?

– Mit csináltál azután, hogy meghalt a samizentanárnő?

– Ó, nem kell túlságosan sokat törődnie mások problémáival. Februárban visszajöttem, és vártam önre.

– De hát azért írhattál volna nekem néhány sort, amikor a tengerparton voltál.

– Hogy képzeli! Nem! Azt nem! Ha én írnék önnek, azok nem olyan levelek lennének, amiket nyugodtan odaadhatna a feleségének, hogy olvassa el! Nem. Én nem hazudok csak azért, mert tekintettel kell lennem másokra!

Olyan izgatottan beszélt, hogy csak úgy tódult a szájából a szó. Simamura bólintott.

– Nem kellene beleülnöd a muslicaraj kellős közepébe! Oltsd el a lámpát.

Úgy ragyogott a hold, hogy Komako fülének minden kis barázdáját beárnyékolta. A sugarak mélyen a szobába tüztek, a padlón fagyos-zölden fénylett a gyékény.

– Nem, most elmegyek.

– Látom, semmit sem változtál.

Simamura felemelte a fejét, fürkészve nézte az éles körvonalú arcot.

– Igen, mindenki azt mondja, hogy amióta tizenhat éves koromban idejöttem, semmit sem változtam. De hiszen az élet sem változik.

Arca az északi lányok egészséges piros színében izzott. Gésabőrére a holdfény egy tengeri kagyló csillogását vetítette.

– Arról hallott, hogy elköltöztem?

– Igazán? A samizentanárnő halála után elmentél a házából? Tehát már nem laksz a selyemhernyókamrában? Talán csak nem egy igazi gésaházban?

– Gésaházban? Mondhatom! Elöl, az üzletben cukorkát, cigarettát árusítanak. Én vagyok ott az egyetlen gésa, szerződéselem van. Ha éjszaka sokáig olvasok, gyertyát szoktam gyújtani.

Simamura hangosan fölnevetett.

– Villanyórám van. Nem szeretnék túl sok áramot fogyasztani.

– Vagy úgy.

– De a háziak igazán barátságosak hozzám. Néha egyáltalán nincs is olyan érzésem, hogy a gazdáim. Ha például valamelyik gyerek elkezd sírni, az anyja rögtön a hátára veszi, és kimegy velem, hogy engem ne zavarjon. Mindenem megvan. Csak egyetlenegy bosszant: nem tudnak rendesen megágyazni. Amikor későn megyek haza, már meg van ágyazva, a matracok nincsenek jól egymáshoz illesztve, és a lepedő ferdén van rajtuk. Ezt gyűlölöm! De olyan rendesek hozzám, hogy mikor átrendezem az ágyat, mindig furdal a lelkiismeret.

– Te aztán nem kímélnéd magad, ha a saját háztartásod volna.

– Igen, mindenki ezt mondja. De hát én már ilyen vagyok. Abban a házban, ahol lakom, minden egymás hegyén-hátán hever. Gondolja el: négy gyermek van! Rettenetes! Egész nap nem csinálok mást, mint állandóan takarítok. Pedig tudom, hogy a következő pillanatban úgyis minden szanaszéjjel lesz, csak az kell, hogy hátat fordítsak. Mégsem tudok belenyugodni. Amennyire csak lehetséges, szeretnék a legnagyobb tisztaságban élni. Megérti ezt?

– Meg.

– Igazán?

– Igazán.

– Hát akkor mondja meg! Mondja meg, mit érzek!

Hangja egyszerre ismét metsző-éles lett:

– Na látja! Nem tudja! Mindig csak a hazugság! Megvan a sok pénze, azt csinál, amire kedve van. De abból, amit én érzek, nem ért meg semmit!

Azután valamivel szelídebben folytatta:

– Néha nagyon magányos vagyok. De bolond is. Utazzon vissza holnap Tokióba.

– Ítéld el, ha akarsz, nem tudom jobban elmondani.

– De hát miért nem? Hát rendes dolog ez?

Kétségbeesés volt a hangjában. Aztán behunyta a szemét, és újra kezdte. Mintha magának mondaná. Ismeri-e őt ez a férfi? Szánja-e, mert az, aki? És mintha azt felelné rá, igen.

- Az is elég, ha egyszer egy évben eljön. El fog jönni minden évben egyszer, jó? Amíg itt vagyok.

A szerződése, mondta, négy évre szól.

- Amikor otthon voltam, álmomban sem gondoltam rá, hogy még egyszer gésa leszek. Hiszen még a silécemet is elajándékoztam. Egyesegyedül az sikerült, hogy leszokjam a dohányzásról.

- Csakugyan, azelőtt túl sokat dohányoztál.

- Most a cigarettákat, amikkel a vendégeim megajándékoznak, mindig bedugom a kimonóm ujjába. Mire lejár a szerződésem, egy halom cigarettám lesz!

- Négy év. Hosszú idő.

- Nagyon hamar el fog telni.

- Milyen meleg vagy, most is.

Simamura gyöngéden vette karjába, amikor Komako odalépett hozzá.

- Nekem mindig melegem van.

- Most már biztosan hűvösek itt az éjszakák.

- Öt éve annak, hogy idejöttem. Eleinte iszonyúan éreztem magam, és képtelen voltam megérteni, hogy lehet itt élni. Nagyon elhagyott vidék volt ez, amíg ide nem vették a vasutat. És most már két éve, hogy ön először idejött.

Nem egészen két év alatt háromszor járt itt Simamura, és minden alkalommal megváltozott életkörülmények között találta Komakót.

Odakinn hangosan megszólalt a tücsökkórus.

- Halkabban is szólhatnának - Komako elhúzódott a férfi mellől.

Az északi szél elkapta a molyokat, és most egyszerre felröppentek.

Simamura ugyan nagyon jól tudta, hogy a sűrű szempil-lák miatt látja úgy, mintha Komako félig lehunyna a szemét, most mégis figyelmesen nézte, mintegy azért, hogy még egyszer megbizonyosodjék.

– Amióta nem dohányzom, meghíztam.

Csakugyan, a hasa táján egy kissé teltebb lett.

Simamura hosszú ideig távol volt tőle, de mindaz, ami érintésétől messze került, most, hogy maga mellett érezhette, újra közeli lett és ismerős.

Komako finoman kezébe vette két mellét.

– Az egyik valamivel nagyobb.

– Arról csak a férfi tehet. Mindig csak az egyikkel tö-rődik.

– Micsoda csúnya beszéd!

Igen. Itt van. Ő az. Simamura emlékezett.

– Legközelebb mondd meg neki, hogy egyformán bán-jon mind a kettővel.

– Egyformán? Mondjam meg neki, hogy egyformán? Arcát gyöngéden a férfi arcához emelte.

A szoba az első emeleten volt, de mintha körülvették volna a brekegő békák. Kettő, három is akadt, amelyik lomhán vándorolt egyik helyről a másikra. Vartyogásuk messziről visszhangzott.

Amikor Simamura visszajött a fürdőből, Komako nyugodt, szelíd hangon ismét mesélni kezdett.

Az orvosi vizsgálaton először azt hitte, hogy ugyanúgy csinálják, mint annak idején, amikor gesánövendék lett.

Csak derékig vetközött le, mert azt gondolta, a tuberkulózist nézik. Az orvos kinevette, ő meg sírva fakadt. Még ilyen részletekről is beszámolt Simamurának. És amikor az még többet kérdezett, így felelt:

– Nálam mindig napra megjön. Pontosán két nap híján egy hónap.

– Az esti összejöveteleidnél nem okoz néha kellemetlenséget neked?

– Ó, ön megérti ezeket a dolgokat?

Naponta megfürdött a hévízben, mert az kellemesen fölmelegítette. És minthogy az esti összejövetelre kétmértöldnyi utat kellett megtennie a régitől az új szállóig, és mert ezek a beszélgetések itt a hegyekben rendszerint nem tartottak késő éjszakáig, erős, egészséges volt. A csípője, ahogyan gyakran látni gésáknál, kissé szűk volt. Oldalról nézve sovány, hátulról nézve telt. Simamura meghatódott. Igen, van valami megható abban, hogy ezért a nőért ilyen messziről visszajön az ember.

– Gondolja, hogy valamikor gyermekem is lehet? – kérdezte tünődve. Azután azt kívánta tudni, ha valaki általában hűséges egy férfihoz, az nem olyan-e, mint a házasság.

Simamura ezen a napon tudott meg először valamit erről az „egy férfi”-ről. Komako elmondta, hogy tizenhat éves korától ismeri. És most Simamura is megértette – amin már régóta csodálkozott –, hogy Komako némely dologban miért volt annyira tudatlan és könnyelmű.

Talán a kezdet kezdetétől azért nem vonzódott Komako különösebben ehhez a férfihoz, mert közvetlenül azután

ismerkedett meg vele a kikötővárosban, hogy az a másik, aki kiváltotta, meghalt. Így azután, mesélte Komako, sohasem melegedett föl igazán mellette.

– De hát azért mégiscsak kell hogy jelentsen valamit ez a viszony. Hiszen már öt éve tart.

– Ugyan, már két ízben is komolyan gondolkoztam rajta, nem kellene-e szakítanom vele. Először, amikor idejöttem gésának és másodszor, amikor elköltöztem a samizentanárnő házából. De sosem volt elég erőm hozzá, hogy végre is hajtsam. Nincs túl nagy akaraterőm.

Az a férfi, mesélte tovább, a kikötővárosban él, és mert ott nehéz volt elhelyezkedni, rábízta a samizentanárnőre, aki éppen visszatért a falujába. Nagyon bántja őt, fűzte hozzá, hogy nem képes teljesen odaadni magát neki, noha a férfi nagyon kedves hozzá. Egyébként sokkal idősebb nála, és csak ritkán jön ide.

– Mindig azt fontolgatom, hogyan tehetnék egy napon pontot a dolog végére. Talán úgy volna a legkönnyebb, ha rossz lennék hozzá.

– Az nem használna.

– De nem is tudnám megtenni. Arra születni kell. Szeretem ezt a testet, amelyikben élek. Ha akarnám, a szerződésben kikötött négy évet könnyen lerövidíthetném kettőre, de minek erőltetni? Inkább kímélem magam. Akkor sok pénzt kereshetnék, de nekem az a fontos, hogy amikor letelt az egyezség, a gazdámnak ne okozzak kárt. Pontosán tudom, havonta mennyit kell törlesztenem a tőkéből, mennyi a kamat, az adók, ahhoz még hozzászámolom, amit magamra, apróságokra költök, és kész. Ezenfelül minék

gyötörjem magam? Ha valamilyen társaság az idegeimre megy, akkor egyszerűen már ott sem vagyok. Késő éjszaka már nem is küldenek értem, csak ha valami régi ismerőshöz hívnak. Ha költekezni akarnék, akkor csinálhatnám megállás nélkül, de én csak akkor dolgozom, ha örömet lelem benne. És ráadásul mostanáig már több mint a felét visszafizettem az összegnek, pedig még alig telt el egy év. Mégis vagy harminc jen zsebpénzem is van havonta.

Az teljesen elég, mondta, ha egy hónapban száz jent megkeres. A múlt hónapban, az év legcsöndesebb hónapjában, hatvanat keresett. Kilencven összejövele volt, több, mint bármelyik más gésának. Minden alkalommal megtart magának egy fix összeget, és a személyes jövedelme az esték számával együtt nő, míg a gazdája már alig kap valamit. Ha kedve tartja, egyikről a másikra rohan. Ezen a fürdőhelyen nincs egyetlen olyan gésa, akinek meg kellett volna hosszabbítani a szerződését amiatt, hogy keveset keres.

*

Másnap reggel Komako már korán fölkel.

– Azt álmodtam, hogy a virágrendezés tanárnőjének a szobáját takarítottam, és erre hirtelen fölbredtem.

Az ablak közelében állt a pipereasztalka. Tükrében körül a hegyek vöröslő őszi lombja, fölizzott az őszi nap.

A cukorkaüzletből egy lány ruhákat hozott Komakónak, hogy átöltözködhessen.

– Komako!

Ez alkalommal nem Joko hangja szólította, az a hang, amely olyan szép volt, hogy elszomorította Simamurát.

– Mi lett azzal a lánnyal?

Komako gyorsan Simamura arcába nézett.

– Az egész napot a temetőben tölti. Amott, a sípálya lábánál, a hajdinamező mellett. Látja, ott, ahol azok a fehér virágok vannak – onnan balra van Jukio sírja.

Azután Komako elbúcsúzott Simamurától, s a férfi lement a faluba.

Egy fehér fal előtt az eresz alatt egy lány állt; hegy-mászónadrágot és új, vörös flanelkimonót viselt. Labdával játszott. Igazi ősz, gondolta Simamura.

Valamennyi ház olyan régies stílusban épült, hogy önkéntelenül a régi letűnt időkre kellett gondolnia, amikor még a hatalmas hűbérurak járták az utakat. Az ereszek messzire kinyúltak az utcára. Az első emeleti hosszú, keskeny ablakok nem voltak magasabban egy lábnál. Az ereszekről gyékényfüggöny lógott lefelé.

A földgáton karcsú, őszi gyom burjánzott. Világossárga csomókban bontakoztak ki a gyönyörű virágok, alattuk a vékony levelek szökőkút módjára terültek szét.

És odább, az útszélen, a tűző napon Joko térdelt egy szalmagyékényen, vörös mangóbabot csépett.

A száraz hüvelyből finom sugártestecskék pattantak a magasba: a kicsiny babszemek.

Joko fején kis kendő volt, ezért Simamura nem láthatta az arcát. A lány hegy-mászónadrágot viselt; térdét szét-feszítve verte ki a babot, s közben énekelt. Hangja most is

oly szép és tiszta volt, hogy aki hallotta, elszomorodott tőle. Úgy csengett a dal, mint valami visszhang:

*Lepke, szitakötő, tücsök –
Fenyőtücsök, barangtücsök, lőtücsök –
Mind dalol a hegyekben.*

Az esti szélben milyen óriási a varjú, amikor hirtelen felröppen a szugifáról – írja a költő. Itt azonban, a szugiliget előtt, ami odalátszott az ablakból, mérhetetlen sok szitakötő rajzott. Ahogy alkonyodott, mind nyugtalanabbul, mind sietősebben röptek tova.

Simamura a vasúti kioszkban megvásárolta a hegyvidék útikalauzának újabb kiadását. Céltalanul lapozgatott benne, és azt olvasta, hogy itt az egyik hegycsúcs közelében van egy keskeny ösvény, amely egy sor szép kis tavat köt össze, és a mocsaras területen alpesi növények burjánznak. Nyáron vörös szitakötők röpködnek arrafelé, és gyanútlanul rátelepsznek a turisták kalapjára, kezére vagy akár a szemüvegük keretére. Egészen mások ezek, mint a sokat kárhóztatott városi szitakötők, úgy különböznek tőlük, mint a felhő a saras tócsától.

Simamura szeme előtt surrogva elröppenő szitakötők mintha üldöző elől menekültek volna. Mintha kétségbeesetten igyekeznének valami biztos helyre, nehogy az alkonyatban egyre sötétedő szugiliget hirtelen elnyelje őket.

A lemenő nap a távoli hegyekre vetette utolsó sugarát. A csúcsoktól lefelé világosan kirajzolódtak az ősziiesen pirosuló erdők.

Simamurának Komako reggeli szavai jutottak eszébe: „Milyen törekeny teremtés az ember! Lába, koponyája, minden csontja szétmorzsolódik a sziklák alatt. A medvének meg semmi baja sincs, akármilyen mélységbe zuhan.” – Komako egy sziklahegyre mutatott, ahol nemrégiben szerencsétlenség történt.

Igen, gondolta Simamura, ha az embernek olyan erős, vastag bundája volna, mint a medvének, akkor az érzékei is mások volnának. Így azonban éppen a vékony, selyemsimaságú bőrt szereti az ember. Simamura nézte az esti hegyek vonalát, és hirtelen heves vágyat érzett az emberi bőr iránt.

Alig ült le azután korai vacsorájához, egy gésa dalolni kezdte a Lepke, szitakötő, tücsök kezdetű dalt, és samizenen kísértc önmagát, elég ügyetlenül.

A hegyi kalauz csak röviden közölte a hegyi túrák, a legalkalmasabb túraidők, a szállás- és étkezési lehetőségek adatait, a részleteket az utas fantáziájára bízta.

Amikor Simamura először jött a hegyeken át ebbe a fürdőbe, és találkozott Komakóval, a hótakaró alól már kibújt a növények zsenge zöldje. Most, az őszi kóborlások időszakában ismét elfogta a lelkesedés a hegyek iránt, amelyek még őrizték régi nyomait. Voltaképpen a semmittevést mindennél jobban kedvelte, mindegy volt neki, hogy idejét a hegyekben tölti vagy másutt. A hegymászást is kárba veszett fáradságnak tartotta, talán éppen ezért vonzódott hozzá mégis: mert valószínűtlen.

Ameddig távol volt Komakótól, folyton rá kellett gondolnia. Most pedig, hogy itt van, ez a vágya az emberi bőr

után éppen olyan álomszerű, mint a hegyek varázsa. Talán azért, mert Komako közelsége lecsillapította, vagy mert testét már túlon túl ismeri. Komako az előző éjszakát végig vele töltötte. És most, hogy teljesen egyedül ült a csöndben, biztosan tudta, hogy Komako hívás nélkül is eljön. A távolban kislányok – egy iskolai kirándulás résztvevői – vonultak el; figyelte lármás fecsegésüket. Közben lassan elalmosodott. Le is feküdt korán.

Éjszaka esett az eső – egyike azoknak a gyors és heves záporoknak, amelyeket az ősz szokott magával hozni.

Amikor másnap reggel kinyitotta a szemét, Komako már ott ült az asztal mellett, és olvasott. Egyszerű kimonó és köpeny volt rajta.

– Fölbredt? – kérdezte szelíden, és Simamurára pillantott.

– Mit csinálsz itt?

– Már ébren van?

Simamura körülnézett. Úgy jött be, hogy észre sem vette, és itt töltötte az egész éjszakát? Órájára pillantott, amely ott feküdt mellette a párnán. Még csak fél hét volt.

– Korán keltél.

– A szobalány már behozta a parazsat.

A hibacsi fölött lógó teaüstből kora reggeli gőz gomolygott fölfelé.

– Ideje fölkelni!

Komako fölállt, odaült Simamura párnájához. Akár egy gondos feleség. Simamura nyújtózkodott, ásított, megfogta Komako kezét, amely a térdén hevert, és megsimogatta a samizen pengetésétől kissé megkeményedett ujjait.

- Alig kelt még föl a nap.
- Hogy ízlett az alvás egyedül?
- Egész jól.
- Szóval mégsem növesztett bajuszt.
- Valóban, legutóbb rá akartál beszélni, hogy bajuszt növezzek.

- Nem számít. Az ilyesmit úgylis elfelejti. Mindig olyan kék és sima a bőre borotválkozás után.

- Amikor leszeded az arcodról a púdert, te is olyan vagy, mintha frissen borotválkoztál volna.

- Azt hiszem, az arca egy kicsit teltebb lett. Olyan mulatságos volt, ahogy itt aludt azzal a gömbölyű, pufók, fehér, bajusztalan arcával.

- Nem inkább finom és kedves?

- És megbízhatatlan!

- Úgy, szóval te itt báméskodtál? Nem biztos, hogy szeretem, ha bámulnak, mikor alszom!

Komako mosolyogva bólogatott. Azután, mint valami láng, úgy tört elő ebből a mosolyból a nevetés. Ujjai hirtelen erővel szorították meg a férfi kezét.

- A faliszekrényben! Ott rejtőzködtem, a faliszekrényben. A szobalány nem vett észre semmit!

- És mikor bújtál el, mikor?

- Csak az előbb. Amikor a lány behozta a tüzet.

Képtelen volt abbahagyni a nevetést, aztán egyszerre fülig pirult. Hogy elrejtse zavarát, legyezni kezdte magát a takaró sarkával.

- Keljen föl. Keljen föl, kérem.

- Hideg van.

Simamura magára húzta a takarót.

– A többi szállóvendég már fönt van?

– Honnan tudjam? A hátsó ajtón jöttem be.

– A hátsó ajtón?

– A szugiliget felől.

– Hát van út arrafelé?

– Nincs, de úgy közelebb.

Simamura csodálkozva nézett rá.

– Senki sem tudja, hogy itt vagyok. Hallottam, hogy valaki motoz a konyhában, de a bejárati ajtó be van zárva.

– Úgy látszik, koránkelő vagy.

– Az éjszaka nem tudtam aludni.

– Hallottad az esőt?

– Hát esett? Akkor azért volt a bozót olyan nedves. Hazamegyek. Aludjon csak nyugodtan tovább.

De Simamura frissen kiugrott az ágyból, a nő kezét még mindig nem engedte el. Rögtön az ablakhoz ment, meg akarta nézni, mertől is jött Komako. Az elburjándzott cserjés alatt törpebambusz nőtt vad összevisszaságban, mintegy feleúton a szugiligethez. Az ablak alatti mezőn taro, édesburgonya, hagyma és hónaposretek. Közönséges kis kert volt, mégis, Simamurának úgy tűnt, először veszi észre a tarka színű leveleket a reggeli ragyogásban.

A szálló portása a fürdőházhoz vezető folyosóról a tó pontyait etette.

– Csakugyan nagyon hideg lett. Azért is nincs igazán étvágyuk.

Simamura egy ideig figyelte, hogyan úszik a vízen a haleleség: selyemhernyó szárított és apróra vágott bábja.

Komako várt rá, amikor visszajött a fürdőből, tisztán és frissen, mint mindig.

– Tulajdonképpen – mondta – varrni szeretnék ezen a csendes helyen.

A szoba már ki volt takarítva, a padlót borító, kissé megfakult gyékényre széles sugárban sütött az őszi nap.

– Varrni is szoktál?

– Micsoda kérdés. Valamennyi testvérem közül nekem kellett a leginkább gürcölnöm. Ha visszagondolok, azok voltak a legvigasztalanabb évek, amelyekben felnöttem.

Mintha önmagához beszélt volna. Azután hangja váratlanul megtelt feszültséggel:

– A szobalány látott. Furcsán nézett rám, és megkérdezte, mikor jöttem. Nagyon kellemetlen volt. De hát nem kuksolhatok szakadatlanul a faliszekrényben. Hazamegyek. Sok a dolgom. Nem tudtam aludni, és meg akarom mosni a hajamat. Ha nem mosom meg reggel, akkor nem szárad meg időben, márpedig az esti összejövetel előtt meg kell csináltatnom a frizurámat! Ma este itt, a szállóban is lesz valami bankett, de csak tegnap este szóltak, és így nem tudok eljönni. Már máshová ígérkeztem. Szombat esténként mindig sok a munkám. Önt sem tudom meglátogatni ma este.

De esze ágában sem volt készülödni.

Végül úgy döntött, mégsem mossa meg a haját. Kivitte Simamurát a hátsó kertbe. Esőtől nedves facipője és fehér pamutzoknijai ott hevert a veranda alatt, ahol bemászott.

A törpebambusz bozót, amelyen Komako – ahogy elmondta – csak ügyel-bajjal tudott átvergődni, alig volt

járható, úgyhogy a kerti ösvényen indultak el, a víz hangját követték, és végül eljutottak a folyó magasan fekvő partjához. A gesztenyefák ágai között gyerekek zajongtak. Lábaik előtt rengeteg bogáncs hevert a fűben. Komako néhányat széttaposott, kivette a belsejüket. Nagyon aprócskák voltak.

A part túlsó oldalán, a meredek lejtőn magasra nőtt a kája. A szálak vakító-ezüstösen himbálóztak. Vakítóan és mégis úgy, mint az átlátszó, lebegő kristályosság az őszi égen.

– Ne menjünk át? Akkor megnézhetnénk a jegyesed sírját.

Komako kiegyenesedett, rámeredt, és hirtelen egy másik gesztenyét hajított az arcába:

– Miért gúnyolódik velem?

Simamura nem bírt idejekorán kitérni. Homlokán hangosan koppantak a gesztenyék.

– Ugyan minek akar átmenni a temetőbe?

– Azért még nem kell ilyen méregbe jönni.

– Nekem ez komoly dolog. Én nem vagyok olyan, aki azt tesz, amit akar, és másokkal nem törődik.

– Ki az, aki azt tesz, amit akar? – mormolta Simamura erőtlenül.

– Miért nevezi a jegyesemnek? Határozottan megmondtam, hogy nem volt a jegyesem. De persze ön ezt elfelejtette.

Simamura egyáltalán nem felejtette el. Pontosan emlékezett akkori szavaira: „Az anyja ugyan jó ideje játszott a gondolattal, milyen szép lenne, ha mi ketten összeháza-

sodnánk. De sosem beszélt róla, mindig csak titokban gondolt rá. A fia meg én többnyire távol éltünk egymástól. Amikor engem Tokióba küldtek, egyedül ő kísért ki a vonathoz.”

És noha a fiatalember halálos beteg volt, őhózzá, Simamurához ment, hogy vele töltse az éjszakát: „Azt teszem, amihez kedvem van. Hogy akadályozhatja meg ebben valaki, aki hamarosan meghal?”

Szinte kiáltva mondta ezt, mintha egész életét neki ajánlaná.

Amikor azután Simamurát kikísérte az állomásra, macacsul tiltakozott az ellen, hogy hazamenjen, noha Joko azzal a hírrel sietett oda, hogy a beteg nagyon rosszul van, és Komako nem is láthatta idejében a haldoklót.

Komako most lehetőleg kerülte, hogy Jukióról szó essek. Lehetséges, csakugyan nem voltak jegyesek, de, ahogy ő maga mondta, nagyon „komoly” volt a dolog, ha ő itt gésa lett, csak hogy az orvosi költségeket kifizethesse.

Simamura nem is háborgott azon, hogy Komako gesztenyével dobálta. Komako egy darabig bizonytalanul nézte, de azután felengedett.

– Ön azért mégis rendes, tisztességes ember. Most elszomorodott valamitől.

– A gyerekek figyelnek bennünket a fáról.

– Na és? A tokióiak mind ilyen komplikáltak. Olyan lármában és zürzavarban élnek, hogy az érzésviláguk is darabokra hullik.

– A világon minden darabokra hullik.

– Az élet is, hamarosan . . . Kimcnyünk a temetőbe?

– Hát . . .

– Na látja! Hiszen nincs is kedve odamenni.

– Akkora ügyet csináltál belőle.

– Én magam soha nem járok a temetőbe. Még egyszer sem voltam ott. Néha büntudatot érzek, főleg mióta a samizentanárnő is ott fekszik. De nem tudom most rászáni magam. Merő álszentség lenne.

– Te még sokkal komplikáltabb vagy, mint én.

– Miért? Az előkhöz sosem lehetek teljesen őszinte, hadd legyek legalább most őszinte egy halottal.

Elhagyták a szugiligetet, amelyben a csönd hűvös csöppekként hullott alá, azután a sípálya alatt haladtak tovább a vasúti sínek mentén, és hamarosan eljutottak a temetőhöz. Az egyik apró emelkedőn körülbelül tíz öreg sírkő állt meg egy Dzsizo-szobor, valamennyi szegényes, csupasz. Sehol, semelyik előtt nem voltak virágok.

Egyszerre csak a Dzsizo-szobor mögötti bokorban megjelent Joko. Arca olyan komoly, maszkszerű volt, mint mindig. Égő szemmel nézett kettejükre, és köszöntésképpen könnyedén Simamura felé bólintott. Szólni nem szólt semmit.

– Nem jöttél kicsit korán, Joko? Éppen fodrászhoz akartam ma menni . . .

Komako és Simamura összerezzentek, egy fekete szél-lökés csaknem a földre sodorta őket. Dübörögve kattogott el közvetlenül mellettük egy tehervonat.

– Joko! – kiáltotta egy fiatal hang a zajban, és az egyik sötét teherkocsiból egy fiú lengette a sapkáját kifelé.

– Szaicsiro! Szaicsiro! – kiáltotta vissza Joko.

Ugyanaz a hang volt, amely annak idején a havas jelzőállomáson az állomásfőnököt hívta. Ugyanaz a szép, elszomorító hang. Mintha egy távolodó hajóról szólítana valakit, aki a kiáltást már nem hallhatja.

A vonat elment. Sötét csíkja mögül a pályán frissen, tisztán emelkedtek fel a hajdina virágai. Fehér mező a vörös szárazokon – maga a csend.

Joko váratlan fölbukkanása annyira meglepte őket, hogy észre sem vették a tehervonatot; a vonat viszont a meglepődést űzte el.

Mégis inkább Joko hangja maradt a levegőben, csak visszhangként kísért a vonat elhaló zakatolása.

– Az öcsém. – Joko a vonat után nézett. – Vajon odamenjek az állomásra?

– De a vonat nem vár addig, amíg te odaérsz! – nevette Komako.

– Igaz.

– Nem azért jöttem, hogy megnézzem Jukio sírját.

Joko bólintott. Egy pillanatig úgy látszott, habozik, azután letérdelt a sír elé.

Komako mereven figyelte.

Simamura elnézett, a Dzsizo irányába. A szobornak három hosszúkás arca volt, és a mellén összekulcsolt kezén kívül még jobbról is, balról is egy-egy pár.

– Megyek, haját mosok – mondta Komako Jokónak. Megfordult, és a rizsföldek közti mezsgyén elindult a falu felé.

Itt, Hóorszáiban az volt a szokás, hogy fatörzsek közé bambuszból vagy egyéb fából nyesett karókat ruhaszáritó-

rudak módjára összekötnek, hogy a rizskévéket azokon szárítsák. Ez azután olyan volt, mintha magas rizs-spanyol-falakat állítottak volna föl. Ilyen alkotmányokra akasztották rizskévéiket a parasztok azon az úton is, amelyen Simamura és Komako együtt mentek a faluba vissza.

Egy fiatal, nadrágot viselő lány csípőjének egyetlen lendítésével fölhajított egy rizskévé, odafent egy férfi ügyes mozdulattal elkapta, szétteregette, úgy akasztotta a rúdra. Ezeket a begyakorolt, számára már aligha tudatos mozdulatokat ritmikus időközökben ismételte.

Komako a kezébe vett egy lelógó rizskalászt, finoman megrázogatta, mintha ékszer súlyát akarná mérni.

– Nézze, milyen tömött. Még fogni is jó. Egészen más, mint a tavalyi termés.

Gyönyörűségében félig lehunyta szemét. Feje fölött rendetlen verébraj röppent el.

Közvetlenül az utca mellett egy falra ócska cédula volt ragasztva: „Mezőgazdasági munkásokat jó fizetéssel fölveszünk, a napszám 90 szen és ebéd. Nők a bér 60 százalékát kapják.”

Joko háza előtt is, a mező végén, amely mélyebben fekküdt az útnál, ilyen rizskarók voltak. Egy részük a datolyaszilvafákhoz volt erősítve, a kertet a szomszédos háztól elválasztó fehér kerítés mentén. A többi, erre merőlegesen, a kert és a rizsföldek közötti ösvény vonalát követte. A karók közt keskeny nyílás vezetett a bejárathoz; olyan volt az egész, mint egy kis vándorszínház, amelyet a szokásos szalmagyékény helyett rizskötegek borítanak. A mezőn már elhervadtak a dáliák és a rózsák. Köztük a dús levelű

taró burjánzott. A pontyos lótusztó a rizsszárító rudak túlsó oldalán volt, nem látszott idáig. Nem látszott a selyemhernyós kamra ablaka sem, amely mögött Komako lakott az elmúlt évben.

Leszegett fejjel, durcásan ment Joko a rizskalászok között a résen.

– Teljesen egyedül él a házban? – kérdezte Simamura, ahogy Joko meggörnyedt alakja után nézett.

– Aligha – felelte Komako nyersen. – Rémes. Már nem tudok a fodrászhoz sem elmenni. Ön meg mindenbe beleavatkozik, most Jokót is megzavartuk a temetőben.

– Különös vagy. Mi van abban, hogy a temetőben öszszetalálkoztunk vele?

– Önnek fogalma sincs arról, hogy én mit érzek. Ha később lesz időm, majd elmegyek önhöz, ott mosok hajjat. Lehet, hogy késő lesz, de biztosan elmegyek.

Hajnali három óra volt.

Simamura arra a zajra ébredt, amelyet a tolóajtó nyitása szokott okozni – úgy rémlett, mintha valaki durván, erőszakkal lökné szét. Komako rázuhant a mellére.

– Megmondtam, hogy eljövök, és most itt vagyok. Igaz? Megmondtam, igaz? Hát el is jöttem.

Hevesen lélegzett, egész testében zihált.

– Holtrészeg vagy.

– Megmondtam, nem? Mondtam, hogy eljövök, el is jöttem!

– Eljöttél, az biztos.

- Semmit se láttam az úton. Semmit. Fáj a fejem.
- Hogy bírtál feljönni a dombon?
- Nem tudom. Fogalmam sincs.

Erővel azon volt, hogy megforduljon, ide-oda hengerítette magát. Simamura nyögve feküdt a súlyos teher alatt. Föl akart kelni, de olyan hirtelen riadt föl, hogy szédelegve esett vissza. Hirtelen valami forrót érzett a fejével.

- Mi van itt? Tűz?
- Igazán? Tűzből való párna. Vigyázzon, meg ne égjen.
- Még az is lehet.

Behunyta a szemét, a forróság a fejébe hatolt, megelevenedett a teste. Ebből a zihálásból a valóság fújtatott, nosztalgias lelkifurdalás, nyugalomban érlelődő, megnevezhetetlen bosszú.

- Megmondtam, hogy eljövök, és most itt vagyok! - Minden erejét a beszédre összpontosította. - Eljöttem, most meg elmegyek. Megyek haját mosni.

Föltámaszkodott, mohó kortyokban itta a vizet.

- Ilyen állapotban nem tudsz hazamenni.

- Megyek. Várnak rám. Hol hagytam a törülközőmet?

Simamura fölkel. Fölkattintotta a villanyt. - Ne! - Komako kezével elfedte arcát, és a takaróra hajolt.

Tarka, könnyű, rövidujjas kimonót viselt, keskeny obi-val, alatta hálóköntöst. Alsó kimonóját nem lehetett látni. Meztelen talpáig vörös volt a részegségtől. Egyszerre volt megható és komikus, ahogy kétségbeesetten összekuporodott, hogy ezt elrejtse.

Fürdőholmijait nyilván útközben hagyta el, a szappana meg a fésűje ott hevert a padlón.

– Vágja le. Hoztam magammal ollót.

– Mit vágjak le?

– Ezt.

Rámutatott a szalagokra, amelyek japán módra viselt haját összefogták.

– Már megpróbáltam otthon, hogy magam vágjam el őket, de nem engedelmeskedett a kezem. Gondoltam, megkérem önt, hogy vágja le.

Simamura szétszedte Komako haját, és hozzálátott, hogy a hajszalagokat elvágja. Komako minden vágásnál megkönnyebbülten rázta meg lazuló fűtjeit.

– Hány óra van?

– Három.

– Csakugyan? Kérem, vigyázzon, nehogy belevágjon a hajamba.

– Rengeteg szalag van benne.

A vendéghaj egészen meleg volt azon a helyen, amely a fej bőrével érintkezett.

– Már igazán három óra? Amikor a társaságból visszatértem, nyilván azonnal elaludtam. Megígértem nekik, hogy elmegyek velük a fürdőbe. Ők meg benéztek értem. Most azután csodálkozhatnak, hova tűntem hirtelen.

– Várnak rád?

– Igen, a nyilvános fürdőben. Hárman vannak. Ma este hat összejövetel volt, de csak négyen tudtam részt venni. A jövő héten lesz majd sok dolgom, egy csomó vendég érkezik, hogy megnézze a juharlombokat. Nagyon köszönöm.

Magasra tartotta a fejét, hogy megfésülködjék, haja hosszan, lazán csüngött. Bizonytalanul nevetett.

– Mulatságos, mi?

Az álhaját keresgélte, föl akarta tűzni.

– Elmegyek. Muszáj. Különben megneheztelnek rám, hogy megváratom őket. Nem jövök vissza.

– Látsz majd hazamenni?

– Látok.

De még jóformán oda sem ért az ajtóhoz, amikor rálépett kimonója aljára, és majdnem fölbukott.

Különös. Egyetlen nap kétszer és eléggé szokatlan időben kereste föl: reggel hétkor és éjjel háromkor. Nagyon különös ez az egész, gondolta Simamura.

*

A szálló alkalmazottai újévkor fenyőágakkal díszítették föl a bejárati ajtót; most ugyanazt csinálták, de juharlombbal. Így köszöntötték a vendégeket, akik hamarosan megjönnek, hogy gyönyörködjenek a hegyek őszi lombozatában.

A portás, akit csak erre az időszakra alkalmaztak, és aki gunyorosan vándormadárnak nevezte magát, fölényeskedő hangon adott utasításokat. Az első tavaszi rügyfakadástól az őszi lombok pompázásáig itt dolgozott a hegyekben, a különféle fürdőkben. Télen az Izu-félsziget fürdőit kereste föl, például Atamit és Nagaokát, de nem minden évben vállalt munkát ugyanabban a szállóban. Igen nagyra volt az Izu-félszigeti luxusszállókban szerzett tapasztalataival, és nem nagyon volt elragadtatva attól, ahogy itt foglalkoz-

nak a vendégekkel. Tolakodóan sürgölődött az állomáson a vendégek körül, buzgón dörzsölgette a kezét, és amellet olyan ábrázata volt, mint egy alattomos koldusnak.

– Uram, evett már ilyet valaha? – kérdezte Simamurát, s rámutatott egy gránátalmaszerű akebi-gyümölcsre. – Ha óhajtja, szívesen hozok önnek a hegyekből.

Simamura éppen sétából tért vissza a szállóba, és nézte, ahogy a portás egy ilyen gyümölcsöt száraztúl hozzáerősít egy juharághoz.

A frissen vágott ágak olyan hosszúak voltak, hogy majdnem elérték az ereszt. Lángoló vörösük ünnepi megvilágítást adott az egész bejáratnak. Egy-egy levél meglepően nagy volt.

Amikor Simamura kezébe vette a hűvös akebi-gyümölcsöket, s véletlenül az iroda felé pillantott, meglátta Jokót, aki a tűzhely mellett ült.

A tulajdonos felesége éppen szakét melegített egy rézüstben. Joko szemben ült vele, és sűrűn bólogatott, mintha így felelt volna az asszony kérdéseire. Frissen mosott gapyúkimonót viselt, most nem volt rajta hegyászónadrág, sem köpeny.

– Ez a lány itt dolgozik? – kérdezte Simamura a portástól, mintegy mellékesen.

– Igen. Hála a kedves vendégeknek, már nem győzzük a munkát. Szükség van kisegítőkre.

– Önre, például.

– Igen. Hanem a környékbeli lányokhoz képest ez itt eléggé szokatlan példány.

Joko, úgy látszik, a konyhában kapott munkát, aszta-

loknál még nem szolgált föl. Valamivel később, amikor igen sok vendég nyüzsgött az étteremben, a lányok is hangosabbak lettek a konyhában. Joko szép hangját azonban még mindig nem lehetett hallani. Az a lány, aki Simamura szobáját szokta takarítani, elmondta a férfinak, hogy Jokónak az a szokása, hogy mielőtt aludni térne, a fürdőben énekel. De Simamura még sosem hallotta.

Most, hogy már tudta, hogy Joko ebben a házban van, Simamura úgy érezte, nincs kedve Komakót idehívni. Valami ürességet érzett: gyönyörűnek és kárba vesztettnek látta Komako életét, még ha tudta is, hogy a gésa szerelmes belé. Mégis, ennek a nőnek az egész élete, makacs élnivágyása megindító volt, szinte tapintható, mint a meztelen bőr. Simamura sajnálta Komakót, és sajnálta saját magát.

Joko szemét pedig, sugárzó naivitása ellenére is, olyan fénynek látta, amely képes volna eloszlatni a bajokat. És egyre inkább a lány vonzásába került.

*

Komako továbbra is fölkereste, noha ő, Simamura nem hívta.

Valahányszor a férfi lement a völgybe, hogy megcsodálja az őszi juharlombokat, elhaladt Komako háza mellett. A gésa alighogy meghallotta az autó zaját, máris kiugrott a ház elé, tudta, hogy ő az, Simamura. A férfi azonban sosem fordult vissza. Ezt Komako szívtelenségnek találta. Mégis, valahányszor a szállóba vagy a fürdőbe ment, mindig benézett a férfihoz. Ha esti társaságba kellett mennie,

mindig egy órával előbb indult, és mindaddig beszélgetett Simamurával, amíg a szobalány el nem hívta. Olykor-olykor a társaságtól is megszökött néhány pillanatra. Aztán a tükrösasztalka mellett rendbe szedte magát, és így szólt:

– Megyek vissza dolgozni. Csak az üzlet a fontos. Az üzlet, az üzlet.

Hozzászólt, hogy egyet-mást otthagyon Simamura szobájában, például a tokot, amiben samizenpengetőjét tartotta, vagy a haoriját*, és azután visszamenjen értük.

– Amikor tegnap éjszaka bejöttem, nem volt már forró víz a teának. Halkan beosontam a konyhába, találtam egy kis mizolevest** reggelről, azt ettem meg sós szilvát. Hidegen . . . Brrr! . . . Ma reggel otthon föl sem ébresztettek; fél tizenegy volt, amikor kinyitottam a szemem. Pedig hétkor akartam fölkelni, hogy meglátogassam. Persze, nem lett belőle semmi!

Így fecsegett Simamurával, elmondta, hogy melyik vendéglőből hová vitték, és részletesen címesélte az esti összejöveteleket.

Mégis, nemsokára ismét megjelent.

– Nehéz munka. Harminc vendégre három gésa, és a másik kettő a legidősebb, illetve a legfiatalabb a faluban. Rám marad a neheze. És milyen fukarok ezek a vendégek! Bizonyára turistacsoport. Harminc főre legalább hat gésát kellene számítani. Na, de én most jól rájuk ijesztek: elkezdek inni!

Így ment ez napról napra. Ha Komako elgondolkodott

* Haori: átalvető, köpeny.

** Mizo: tört bab.

rajta, hová vezet ez majd, nyilván szívvel-lélekkel csak azt kívánhatta, bár elrejtőzhetne valahol. De ez a belőle áradó meghatározhatatlan magányosság még csak vonzóbbá tette.

– Úgy nyikorog a padló, amikor jövök. Hiába szeretnék minél halkabban ideosonni, meghallanak. A konyhában a lányok már kiabálnak, amikor jövök: „Mi az, Komako, már megint a Kamélia-szobába mégy?” Nem is álmodtam volna, hogy valaha ilyen kínos helyzetbe kerülök.

– Ilyen kis faluban roppant nehéz.

– Már mindenki tud rólunk.

– Elég kellemetlen.

– Igen, egy ilyen kis faluban mindjárt vége a gésának, ha hírbe hozzák.

Komako gyors pillantást vetett a férfira, aztán finoman elmosolyodott.

– Nem számít. A magunkfajta mindenhol kap munkát.

A közvetlen, naiv őszinteségnek ez a hangja valami teljesen újat jelentett Simamurának – Simamurának, aki gondtalanul élhetett abból a vagyomból, amit apjától örökölt.

– Igazán úgy van: nekem teljesen mindegy, hol dolgozom. Ezen egyáltalán nem izgatom magam.

Ezt csak olyan mellékesen mondta, de a szavak mögött Simamura valóságosan érezte a nőt.

– Nincs okom panaszra. Végre is csak a nők tudnak igazán szeretni – mondta Komako.

Kicsit elpirult, és a földre nézett.

Kimonójának gallérja egy kissé elállt, és így olyan volt,

mintha hátától a válláig fehér legyező nyílt volna szét. Volt abban valami szívszorító, ahogy az életteli hús átsütött a püderretegen. Gyapjúkelmére vagy még inkább valamilyen állat prémjére emlékeztetett.

– Ebben a világban . . . – mormogta Simamura, de szavai annyira üresek voltak, hogy beleborzongott, és el is hallgatott nyomban.

Komako csak ennyit felelt:

– Ez a világ mindig ilyen volt.

Fölpillantott, és eltűnődve tette hozzá:

– Nem tudta?

És ahogy fölnézett, bőréhez tapadó, vörös alsó kimonója egyszeriben eltűnt.

*

Simamura Valéryt és Alaint fordított, továbbá francia esszéket az orosz balett virágkoráról, és arra gondolt, hogy fordításait saját költségén kis példányszámú luxuskiadásban megjelenteti. Úgyszólván megnyugtató volt számára, hogy a japán koreográfia ezeket a könyveket alig hasznosíthatta. Egyfajta önelégültségét lelte benne, hogy munkáival önmagán gúnyolódhatott. Így teremtette meg magának a szomorkás álmodozások külön világát. Mint-hogy éppen kiránduláson volt, nem is érezte szükségét, hogy olyan nagyon siessen.

Ideje nagy részét azzal töltötte, hogy figyelte a rovarok őszi agóniáját.

Minél hűvösebb lett az ősz, annál több haldokló rovar hevert nap mint nap szobája padlóján. Fedelesszárnyú ro-

varok a hátukra estek, nem bírtak újra fölemelkedni. Egy méh vonszolta magát, összecsuklott, megint továbbment, megint összecsuklott. Ahogyan az évszak is változott, úgy pusztultak ezek az állatok egy természetes folyamat révén. Nyugodt halál volt ez, minthogy azonban Simamura közvetlen közelből szemlélte, csakhamar észrevette, hogy ezek a rovarok remegő lábacskákkal és csápokkal kapaszkodnak az életükbe. Ilyen semmi kis halál színhelyeül ez a nyolcgykénynyi szoba túlságosan nagynek tetszett.

Néha, amikor fölemelt egy-egy elpusztult rovar, hogy kihajítsa az ablakon, egy pillanatra eszébe jutottak Tokióban maradt gyermekei.

Egy moly, amely csodálkozására régóta odatapadt az ablakhálóra, valószínűleg már jó ideje elpusztult. Most úgy libegett alá, mint valami hervadt levél. Amikor Simamura kezébe vette, ámultan kérdezte önmagától, vajon miért született ez a kis állat ilyen kecsesnek.

Végül aztán el is távolították az ablakról a moszkítóhálót, s a rovarzümmögés lassan abbamaradt.

A Határ-hegység rozsdavöröse mélyebb lett, az alkonyati nap fényében hideg kő módjára, élesen villantak föl a hegyek. A szálló megtelt emberekkel, akik mind azért utaztak oda, hogy az őszi juharfák lombjaiban gyönyörködjenek.

*

– Ma nem jöhetek. Nemigen hiszem. Ma a falubeliek rendeznek estélyt.

Nem sokkal azután, hogy Komako elment, a nagy tár-

sasteremből dobolás hallatszott meg nők éles hangja. Am a legvadabb lárma közben Simamura teljesen váratlan közelből csodálatosan tiszta hangot hallott:

– Bocsásson meg! Szabad bemennem?

Joko volt.

– Komako bízott meg, hogy ezt adjam át önnek!

Az ajtóban megállva olyan mozdulattal, mintha postás lett volna, nyújtotta Simamura felé a kezét, de azután zavarában ügyetlenül letérdelt. Mire Simamura kibontotta a papírt, Joko már nem volt ott. Simamura egyetlen szó sem válthatott vele.

A papíron ez állt: „Nagyon jól érzem itt magam! Iszom!”

Ennyi volt az üzenet. Részeg kéz vetette egy papírszalvétára.

Tíz perc sem telt belé, amikor tántorogva megjelent Komako.

– Hozott az előbb önnek Joko valamit?

– Igen.

– Csakugyan?

Jókedvűen rákacsintott.

– Ó! Remekül érzem magam! Azzal az ürüggyel, hogy még több szakét akarok rendelni, titokban idelopódtam! A portás persze észrevett. Viszont a szake csodálatos! Nekem igazán teljesen mindegy, ha megharagszanak rám. Felőlem hallják meg, hogy nyikorog a padló. A fenébe! Alig vagyok itt, máris úgy érzem, be vagyok rúgva. De most gyerünk dolgozni!

– Az ivástól az ujjad hegyéig rózsaszín a bőröd!

– Vár az üzlet. Az üzlet, az üzlet. Egyébként mit mondott önnek a lány? Ijesztően féltékeny. Tudja?

– Kicsoda?

– Itt hamarosan megölnek valakit.

– A szállóban dolgozik?

– Szakét hord, azután csak áll a folyosón, és minket bámul. De hogy szikrázik a szeme! Ön biztosan szereti a szemét.

– Miközben téged néz, valószínűleg azt gondolja, szegyen, ami veled történik.

– Ezért bíztam meg veled, hogy ő hozza el önnek a papírt. Vízet! Kérek vizet. Mi az, hogy szegyen? Ki szégyelli magát? Tessék, csábítsa őt is el, aztán válaszoljon a kérdésekre. Részeg vagyok?

A tükörbe bámult. Mindkét kezével belekapaszkodott a tükrösszekrénykébe, nehogy elessen. Azután kimonója hosszú alját oldalra lökve, kibotorkált a szobából.

Az összejövétel, úgy látszik, befejeződött. A szállóban csönd volt. Simamura távoli porceláncsörgést hallott csak, és arra gondolt, hogy Komakót valószínűleg magával vitte az egyik vendég valamilyen más összejövételre. Ekkor azonban megjelent Joko, és egy újabb összehajtogatott papírt hozott. Ez állt rajta: „Elhatároztam, hogy nem megyek a Szampukan-vendéglőbe. Megyek innét a Szilvaszobába. Hazafelé menet benézek önhöz. Jó éjszakát!”

Simamura keserűen és kissé szégyenkezve mosolygott.

– Köszönöm. Ugye te segíteni jöttél ide a szállóba?

Joko bólintott rá, és nézte őt azzal a szép, ragyogó szemével.

Simamura belesápadt a pillantásba. Zavara azonban elmúlt. Valahányszor csak látta a lányt, mindig nagy hatással volt rá. Most, hogy Joko ott ült előtte, különös nyugtalanságot érzett. A lényéből áradó végtelen komolyság azt a benyomást keltette, mintha e körül a lány körül mindig történnék valami rendkívüli.

– Biztosan sok a dolgod.

– Igen, de attól félek, nem nagyon veszik itt hasznomat.

– Már többször láttalak. Először a vonatban, ahol azt a beteg fiatalembert áptad, és azután megkérted az állomásfőnököt, vegye pártfogásába az öcsédet. Emlékszel?

– Emlékszem.

– És azt mondják, lefekvés előtt szívesen énekelsz a fürdőben.

– Ó, ez illetlen viselkedés, szégyellem magam miatta. Megejtően szép volt a hangja.

– Azt hiszem, mindent tudok rólad.

– Igen? Kikérdezte talán Komakót?

– Ő alig mondott valamit. Az az érzésem, nem szeret rólad beszélni.

– Igazán?

Joko gyorsan félrefordult.

– Komako drága lélek, de szerencsétlen. Kérem, legyen hozzá jó.

Gyorsan beszélt, és hangja remegett az utolsó szavaknál.

– Én magam nem tudok tenni érte semmit.

Joko egész testében reszketett.

Simamura elfordult, nem nézett a lányra, megijedt ennek a nyílt arcnak a veszedelmes ragyogásától. Felnevetett.

– Legjobb lesz, ha mennél hamarabb visszamegyek Tokióba.

– Én is odautazom.

– Mikor?

– Mindegy.

– Vigyelek magammal?

– Igen, kérem, vigyen magával!

Simamura megdöbbsent a lány hangján: mennyire könnyelmű és mégis mennyire komoly.

– Ha a családod is beleegyezik.

– A családom? Hiszen csak az az egy öcsém van, aki a vasútnál dolgozik. A saját dolgaiban egyedül én dönt-hetek.

– De ugye van valakid Tokióban, akihez fordulhatsz?

– Nincs.

– Beszéltél már erről Komakóval?

– Komakóval? Nem szeretem Komakót, és nem is beszélek meg vele semmit.

Talán megtört benne az ellenállás, a szeme egyszerre nedves lett. Amikor fölpillantott Simamurára, a férfi úgy érezte, hátborzongató ez a szépség. Am ugyanabban a másodpercben csak annál vadabbul lobbant föl benne a Komako iránti vonzalom. Elfutni, úgyszólván megszőktetni egy ismeretlen nőt Tokióba – heves védekezés ez Komako ellen, egyszermind pedig önmagára mért büntetés.

– Nem félsz tőle, hogy egy vadidegen férfival utazz el?

– Miért kellene félnem?

– Nem veszélyes egy kissé, hogy magad sem tudod, hová akarsz menni, és mit akarsz csinálni?

– Egy lány mindig elbaldogul – felelte Joko kedvesen éneklő hangon. Erősen a férfi szemébe nézett, és így folytatta:

– Nem akar engem szobalánynak alkalmazni?

– Hogyan? Szobalánynak?

– Nem, nem, szobalány nem akarok lenni.

– Mivel foglalkoztál utoljára Tokióban?

– Ápolónő voltam.

– Kórházban vagy még csak nővérképző iskolában?

– Nem, csak szerettem volna ápolónő lenni.

Simamura elmosolyodott. Hát ezért ápolta a vonaton olyan odaadóan a samizentanárnő fiát.

– És még mindig ápolónő akarsz lenni?

– Nem, most már nem akarok.

– El kell magad szánni valamire. Ennyi határozatlansággal sosem jutsz dülőre.

– Határozatlanság? Ennek semmi köze sincs a határozatlansághoz. – Joko nevetésével utasította vissza a vádat.

Ez a nevetés, akárcsak a hangja, olyan tisztán és világosan csengett, hogy el kellett szomorodni tőle. Nem valami butácska, együgyű leány nevetése volt. Üresen visszahangozva csapódott egy kagylóhéjnak – Simamura szívének –, aztán behullott a csöndbe.

– Mit nevezsz te itt?

– Hogy csak egyetlen ember volt, akit ápolhattam.

Simamura összerezett.

– És most már nem ápolhatom többé.

– Értem. – Simamura úgy érezte, nem volt elég figyelmes, és most nagyon nyugodtan mondta:

– Azt hallom, naponta elmegy a sírjához, le, a hajdinaföldre.

– Igen, ez igaz.

– És úgy hiszed, hogy már egész életedben nem tudsz másik beteget ápolni, vagy egy másik sírhoz kimenni?

– Soha többé.

– Akkor hát hogyan veszel erőt magadon mégis, hogy megválj a sírtól, és elgyere Tokióba?

– Ó, bocsásson meg. De kérem, vigyen magával!

– Komako meséli, hogy roppantul féltékeny vagy. Igaz, hogy ő meg az a férfi jegyesek voltak?

– Ő meg Jukio? Ez hazugság. Hazugság!

– Akkor hát miért nem szereted Komakót?

– Komakót? – ismételte úgy, mintha szólítana valakit, aki még ott van a szobában. – Legyen jó Komakóhoz! Izzó szemmel nézte Simamurát.

– De én magam semmit sem tehetek érte.

Szeme sarkába könny tódult. Zavartan kapott egy molylepke után, a moly a gyékényre hullt.

– Komako azt mondja, meg fogok örülni.

Egyetlen iramodással kint volt a szobából.

Simamura didergett.

Amikor kinyitotta az ablakot, hogy kidobja a molyt, amelyet Joko agyoncsapott, látta, amint Komako részegen valamilyen ostoba társasjátékot játszik az egyik vendéggel, és ültében félig előredől, mint aki erővel be akarja

seperni a nyereséget. Az eget felhők borították. Simamura a fürdőbe indult.

A szomszédos női fürdőben Joko fürdette a szállótulajdonos kislányát.

Levetköztette a gyermeket, lemosdatta, és közben bárátságosan beszélgetett vele. Hangja olyan kedves volt és megnyugtató, mint egy fiatal anyáé. És azután ugyanilyen hangon dúdolni kezdett:

*A kert végében, túlnan,
három körtefa áll,
három szugifa áll –
hat szép szálfa áll.
Varjú fészke odalemm,
veréb fészke odafenn.
Ugyan mit is cirpel
az erdei tücsök?
„Oszugi sírjához megyünk,
egyszer, egyszer, még egyszer.”*

Ezt a dalt gyerekek szokták énekelni labdázáskor; most, hogy Joko énekelte, fiatal, eleven hangja olyan vidáman pergett, hogy Simamurának az a másik Joko, aki az imént járt nála, álmképnek tűnt.

Még akkor is csacsogott, mikor a kislányt már felöltöztette, és kivitte a fürdőből. Rég elment, s mégis úgy visszazengett a hangja, mint a fuvolaszó. A folyosó elnyűtt, feketén csillogó padlóján kirifából készült samizentok feküdt, nyilván egy gésa felejtette ott, a késő őszi éjszaka

csöndjének szimbólumául. Éppen ki akarta betűzni a tulajdonosnője nevét, amikor a konyha felől, ahol a lányok csörömpölve mosogattak, Komako közeledett.

– Mít néz?

– Ma éjszakára itt marad az a lány?

– Melyik lány? Vagy úgy, ő! Ne bolondozzon. Hát azt hiszi, hogy a samizentokat mindenfelé magunkkal hurcoljuk? Néha napokon át otthagyjuk valahol.

Nevetett, és csaknem ugyanabban a pillanatban lehunyta a szemét; nehezen kapott levegőt. Kimonója alját leengedte a földre, odatántorgott Simamurához:

– Kérem, vigyen haza.

– Hát már haza kell menned?

– Nincs értelme! Muszáj mennem. A többiek elindultak egy másik mulatságra. Egyedül én maradtam itt, azt mondtam, még nagyon sok az elintéznivalóm. Amikor visszafelé jönnek, a fürdőbe, és engem el akarnak vinni otthonról, csak mindenféle mendemonda származik belőle, ha nem találják ott!

Részeg volt, mégis fűgén lépkedett lefelé a meredek lejtőn.

– Megríkatta azt a lányt.

– Nos, igen, nyilván bolond egy kicsit.

– És önnek ugye örömet okoz, ha másokról így ítélni?

– Nem magad mondtad? Egyébként azért kezdett sírni, mert eszébe jutottak a szavaid, hogy hamar meg fog örülni.

– Igen? Akkor nincs egyéb mondanivalóm.

– De tíz perc sem telt el, és már jókedvűen dudorászott a fürdőben.

– Az a szokása, hogy fürdés közben énekel.

– Nagyon komolyan kért, hogy legyek jó hozzád.

– A bolondos! Ezt persze önnek nem kellett volna elmondania.

– Nem kellett volna elmondanom? Mondd csak, miért vagy mindjárt olyan ingerült, mihelyt az a lány szóba kerül?

– Szeretné megkapni?

– Micsoda kérdés ez!

– Komolyan gondolom. Amikor ránézek, mindig az az érzésem, hogy terhet cipelek, és nem vagyok képes megszabadulni tőle. Folyton ez az érzésem. Ha szereti Jokót, nézze meg egyszer nagyon alaposan. Akkor majd megérti, mire gondolok!

Félkezét rátette a férfi vállára, nekitámaszkodott, aztán hevesen megrázta a fejét:

– Nem, nem! Ha olyan kezekbe kerül, mint az öné, talán mégsem fog megőrlni! Van kedve cipelni helyettem ezt a terhet?

– Igazán nagyon messzire elmégy.

– Persze ön azt hiszi, be vagyok rúgva, és ostobaságokat fecsegek. Nem, ha csakugyan elhíhetném, hogy Joko jó helyen van önnél, akkor én nyugodtan várnám a pusztulásomat itt, a hegyek között. Jó érzés lenne.

– Elég ebből!

– Hagyjon magamra!

El akart futni Simamura elől, és éppen a saját házuk ajtajának ütközött.

- Ma már biztosan nem számítottak rá, hogy hazajössz.
- Nem baj, ki tudom nyitni.

Az ajtó száraz, nyöszörgő hangot adott, amikor Komako fölemelte.

- Jöjjön – suttogta Komako a férfinak.
- Most, ilyenkor?
- Már mindenki alszik!

Simamura habozott.

- Majd azután visszakísérem a szállóba.
- Egyedül is odatalálok.
- De hát még nem is látta a szobámat!

A konyhaajtón át léptek be. A ház lakói békésen szunyadva feküdtek egymás mellett. A padlóra ágyazott keskeny matracokat fakó ágynemű borította; ugyanabból az olcsó, csíkos pamutszövetből készült, mint a hegyászónadrágok. A házaspár, egy tizenhat éves forma lány, öt vagy hat fiatalabb testvérével egy megpörkölődött lámpaernyő alatt aludt. Szomorú szegénység képe volt ez, de egyszersmind harsány, erőteljes életkép.

Simamura visszahőkölt az alvók meleg leheletétől, ismét kifordult volna az utcára. Komako azonban közben kinyitotta a recsegő hátsóajtót, és elindult a deszkapadlón. Nem érdekelte, hogy minden lépésével zajt okoz. Akkor Simamura is csendesen végiglépkedett a gyermekek párnái mellett. Különös izgalmat érzett.

- Várjon itt! Előbb világosságot gyújtok az emeleten.
- Hagyd csak, nincs rá szükség!

Fölment a vaksötét lépcsőn. Még egyszer visszafordult, és a békésen alvó arcok mögött meglátta az édességüzletet.

A falusias, ócska gyékényekkel borított emeleten négy kis helyiség sorakozott egymás mellett.

– Nekem, így egyedül, szinte túlságosan tágas – mondta Komako.

Az egyes szobák közül kivették a tolófalat, Komako lepedője és takarója szép tisztán összehajtva feküdt a füstös tolóajtók mögött, a falon egy esti kimonó lógott. Az egész olyan volt, mint egy róka vagy borz odúja.

Komako kényelmesen lekuporodott a kissé magasított alkóvban. Simamurának odatolta az egyetlen ülőpárnát. Belenézett a tükörbe:

– Sötétpiros! Csakugyan ennyire be vagyok rúgva?

Azután beletúrt a szekrényke felső fiókjába.

– Tessék. A naplóm.

– Ilyen rengeteg?

Oldalról azután kivett még egy kis, tarka papírral bevont ládikát; a legkülönbébb cigaretták voltak benne.

– Egy kicsit szét vannak nyomva, mert amikor a vendégeim megajándékoznak, mindjárt bedugom a kimonóm ujjába vagy az obimba, és úgy hozom haza őket. De nehogy azt higgye, hogy bepiszkolódnak! A legkülönbébb fajtákból talál itt.

Megrázta a ládikát Simamura szeme előtt, hogy mutassa a választékot.

– Jaj, nincsen gyufám, nem tudok tüzet adni! Én már nem dohányzom, és nincs rá szükségem.

– Nem baj. És mi van a varrással?

– Csinálnám, de a vendégektől, akik az őszi juharlombok miatt jönnek, nem haladok semmit.

A szekrénykéhez fordult, és félretolta a varróeszközeit.

A kecses, hosszában erezett szekrényke meg a vörösre lakkozott varródoboz – mindkettő nyilván tokiói emlék – még ugyanazok voltak, amelyeket Simamura akkor látott, amikor meglátogatta Komakót abban a furcsa, papírdobozszerű padlásszobában. Itt, az ócska szobában eléggé nyomorúságosan festettek ezek a tárgyak.

A lámpáról vékony zsinór lógott Komako párnájára.

– Így ki tudom akkor is kapcsolni a villanyt, ha már lefeküdtem, és még olvasok egy keveset.

Játszadozott a zsinórral. Finom volt és alázatos – megint a derék háziasszony –, még zavarát sem tudta elrejteni.

– Olyan magányosan élsz itt, mint a rókaasszony.

– Olyan is vagyok.

– És itt akarsz élni négy teljes évig?

– Az elsőnek már majdnem vége. Oly gyorsan elmúlik az az idő.

Simamura ideges volt, odalentről fölhallatszott az alvó család szuszogása, és nem is volt már miről társalognia, ezért sietve fölkelt.

Komako félig becsukta mögötte az ajtót, a fejét kidugta, és fölnézett az égre:

– Olyan odafönt, mintha nemsokára havazni akarna. Akkor azután vége az őszi lombnak!

Most teljesen kilépett, és szavalni kezdett:

*Már hull a hó itt a hegyekben,
még pompázik az őszi lomb.*

- Aludj jól. Jó éjszakát.
- Várjon! Elkísérem! Csak a szálló bejáratáig!

*

Azután mégis bement a férfival.

- Feküdjön le! - eltűnt, majd kisvártatva két pohárral jött vissza, ezek csordultig voltak töltve hideg szakéval.

- Tessék, igyon! - mondta, mikor a szobába lépett. - Most aztán iszunk!

- Honnan hoztad? Hiszen a konyhaszemélyzet már rég alszik.

- Persze, csakhogy én tudom, honnan lehet szerezni.

Nyilván már akkor is ivott, amikor a szakét kiengedte a kádból, most tehát visszajött esti részegsége. Hunyorogva nézte, ahogy kezére rácsurog a szaké.

- Nahát, az embernek sötétben kell itt nyeldekelni.

Simamura ügyetlenül értette ajkát a pohárhoz, amit Komako odatartott neki.

Máskor ilyen kevés szakétól nem lett mámoros. Most azonban - talán éppen mert kint járt a szabadban, és át-fázott - a fejébe szállt, és mellében kellemetlen nyomást érzett. Feje szédült, arcából kiszállt a vér. Csukott szemmel terült el a gyékényen. Komako megijedt, és átkarolta. Simamura csakhamar úgy érezte, hogy Komako asszonyi testének melege csodálatos módon megnyugtatja, akár egy gyermeket.

Komako zavart volt. Akár egy fiatalasszony, aki még nem volt anya, és most egy gyermeket vesz karjára. Föl-
emelte fejét, gyöngéden nézte Simamurát, mint egy alvó
kisfiút.

Egy idő múlva Simamura megszólalt:

- Te jó lány vagy, Komako.
- Hogy érti ezt? Mi jó van bennem?
- Igen, te jó lány vagy.
- Ne bántson. Ez nem rendes dolog.

Elfordult, ringatta Simamurát, s közben néhány össze-
függéstelen szót lökött ki magából.

Egyszerre halkan nevetni kezdett.

- Egyáltalán nem vagyok jó. Csak kínozni akar! Az
volna a legjobb, ha visszautazna. Valahányszor idejövök,
igyekszem mindig más kimonót fölvenni. De már nincs
több kimonóm. Ezt is kölcsön kértem. Látja, igazán nem
vagyok jó!

Simamura nem felelt.

- Nos, mondja hát meg, mi jó van bennem!

Komako nyelt egyet, hogy kiszáradt torkát megned-
vesítse.

- Az első nap, amikor találkoztunk, úgy éreztem, soha
életemben nem láttam önnél ellenszenvesebbet. Senkit sem
ismerek, aki annyi udvariatlanságot mondott volna az em-
ber szemébe. Gyűlöltem önt.

Simamura bólintott.

- Ó, megérti-e most, hogy miért hallgattam ezt el
idáig? Ha valaki rá tud bírni egy nőt, hogy beszéljen erről,
akkor ott minden befejeződött.

- De hát minden a legnagyobb rendben van!
- Igazán?

Néhány pillanatig hallgattak, Komako nem mozdult, mintha önmagát vizsgálná figyelmesen. Eleven asszonyi-sága melegen sugározta körül Simamurát.

- Te igazán jó asszony vagy.
- Mit jelent az, hogy jó?
- Jó asszony.
- Furcsa egy ember ön.

Arcát egészen oldalra fordította, mintha viszkető vállát akarná állával megdörzsölni, de azután váratlanul mérgesen felkönyökölt, és Simamurára nézett:

- Jó asszony? Mit akar ezzel mondani?

Simamura csak bámult rá.

- Mondja meg! Hát ezért jött hozzám? És aztán kicsúfol? Utána kicsúfol!

Tűzvörös arccal meredt a férfira, válla a hirtelen haragtól hevesen remegni kezdett. Aztán elsápadt, arcán végigömlött a könnye.

- Gyűlölöm! Gyűlölöm!

Feltápáskodott az ágyról, és leült, Simamurának hátát fordítva.

Simamura szűrő fájdalmat érzett, amikor rájött, hogy hibát követett el. Szótlanul, behunytt szemmel feküdt.

- Milyen boldogtalan teremtés vagyok én! - mondta Komako, mintegy önmagának. Összekuporodott, átölelte a térdét.

Egy kis idő múlva szemlátomást kimerült a sírásban.

Egy darabig a gyékényt piszkálgatta ezüst hajtűjével, majd hirtelen kisurrant a szobából.

Simamura nem bírt utánamenni. Végiggondolta Komako iménti szavait, és nagyon is érhetőnek találta, hogy megbántódott.

Komako azonban csakhamar visszatért nesztelen lépteivel, megállt a tolóajtó előtt, és vékony, magas hangon beszólt a szobába:

- Nem megy a fürdőbe?
- Ha akarod.
- Ne haragudjék. Átgondoltam a dolgot.

Komako nem akart előjönni rejtekéből, ezért Simamura ment ki hozzá, kezében fürdőlepedőjével. Komako nagyon vigyázott, nehogy összetalálkozzék a tekintetük. Kicsé meghajolva lépkedett Simamura előtt, olyan volt, mint akire rábizonyítottak valamilyen bűnt, és most elvezetik. Ám alig hogy egy kicsit megmelegedett a fürdőben, máris furcsán vidám lett és jókedélyű. Alvásról persze már szó sem lehetett.

*

Másnap reggel Simamura férfihangokra ébredt: egy no-dramát recitáltak szobája előtt.

Egy ideig csöndben hallgatta őket, de azután odafordult feléje Komako, aki már a tükrösszekrényke előtt guggolt, és finom mosollyal magyarázta:

- A Szilva-szoba vendégei. Tegnap délután, amikor a faluban befejeződött az összejövetel, meghívtak magukhoz.
- Valamilyen no-egyesületi társas kirándulás?

- Igen.
- Havazik most odakint?
- Igen.

Komako fölállt, kinyitotta a tolóablakot:

- Most már vége az őszi lombnak!

A tolóablak kis rekeszekre bontotta a hamuszürke eget, ahonnan most nagy, peóniára emlékeztető pelyhekben hullt a hó. Valami csöndes valóságatlanságnak látszott az egész. Simamura kibámult az ablakon, a képet üres fejjel szemlélte. Úgy érezte, nem aludta ki magát.

A no-klub tagjai most megütötték a dobot.

Simamurának a tükörről meg a reggeli óról a régebbi december jutott az eszébe. Ahogy a tükörbe pillantott, úgy látta, hogy még nagyobb peóniák hűvös szirmai lebegnek benne, és fehér ívben kerengenek Komako körül. A gésa kinyitotta kimonója gallérját, és a nyakát dörgölte egy törülközővel.

Bőre olyan tiszta volt, mintha abban a pillanatban lépett volna ki a fürdőből. Simamura nem hitte volna, hogy Komako az a fajta asszony, aki egy mellékesen elejtett szótól ennyire megbántódik. Ez ellenállhatatlan szomorúsággal töltötte el.

A távoli hegyvonulat, amelyen az őszi lomb rozsdavöröse napról napra sötétebbre változott, az első havazástól ismét ragyogó lett, friss és eleven.

A szugifák alatt a föld havas volt, ágaiat még csak vékony hóréteg fedte. A fák élesen kimetszett alakjukkal, külön-külön meredeztek az ég felé.

*

A fonalat hóban fonják, a kelmét hóban szövik, hólében mossák, és havon fehérítik. Minden – a fonás kezdetétől a végső termékig – a hó segítségével történik. Minthogy ezen a vidéken mindig olyan bőséges a hó, itt a csidzsimszövet hazája. A havat meg – ahogyan Simamura már régebben olvasta valahol – joggal lehet a csidzsimi-vászon anyjának nevezni.

Ezt a hóországi kender-csidzsimit a hosszú tél havas hónapjaiban szövik a falusi lányok – ilyet keresett Simamura az öreg szövetüzletekben, és belőle varratott magának kimonót. A no-színházak világának bennfenteseivel tartott kapcsolatai révén végül talált egy olyan üzletet, amely régi no-kosztümök árusításával foglalkozott. Ezt az üzletet megbízta azzal, hogy ha valamilyen különleges csidzsimi-ruha beérkezik, mutassák meg neki. Simamura annyira szerette a csidzsimit, hogy még alsóneműt is csináltatott magának belőle.

Régen akkor tartották az első csidzsimi-vásárt, amikor a hó olvadni kezdett, vagyis tavasszal. A három legnagyobb kereskedőváros – Edo, Nagoja és Oszaka – messziről érkező rőföskereskedőinek már állandó szállásuk volt ilyenkorra. A lányok fél éven át roppant odaadással szőtték vásznaikat, és ez volt az első vásár, amelyen felkínálták áruikat, ezért aztán nemcsak a közeli, de a legtávolabbi falvakból is eljöttek ide az emberek. Voltak olyan bódék, amelyekben csak bemutatták a portékát, meg olyanok is, ahol árulták. Olyan tolongás-tülekedés volt, mintha a helység valamelyik szokásos vidám ünnepe volna. A csidzsimi-vászonra mindig ráerősítették azt a kis cédulát, amely föl-

tüntette szövőnöje nevét és lakóhelyét. A legjobb szötteket díjjal tüntették ki, s az ügyesebb lányok itt férjre is szert tehettek. A lányok még gyermekkorukban megtanulták a csidzsimi-szövés művészetét, és tizennégy és huszonhárom éves koruk között szöttek a legszebben. Attól kezdve, ahogyan gyarapodtak az évek, úgy fogyott a tehetségük, és az újabb csidzsimi-vászon már nem kapta vissza igazi csillogását. Ha azt akarták, hogy a legjobb szövőnök közé számítsák őket – márpedig az ilyeneket félkézen meg lehetett számolni –, szenvedélyes szorgalommal szentelték magukat a munkának. A régi holdnaptár tizedik hónapjától, amikor elkezdték a szövést, a második hónapig, amikor befejezték a fehérítést, tehát ezekben a havas hónapokban, amelyekben semmi egyéb tennivalójuk nem volt, szinte áldozatos szeretettel jegyezték el magukat a lányok ezzel a kézműves munkával.

Azok között a csidzsimi-anyagok között, amelyeket Simamura viselt, még a korai Meidzsi-korszakból* valók is akadtak, olyanok, amelyeket talán az előző, az Edo-korszak vége felé szöttek az akkori lányok. Simamura a maga csidzsimi-holmijait rendszerint odaadta „hó-fehérítés”-re. Elég körülményes volt ezeket a régi köntösöket, amelyeket valamikor ki tudja, ki viselt, minden évben újra elküldeni Hóországba, fehérítésre. Ha azonban Simamura arra gondolt, hogy egykor a lányok egész télen át mi-csoda szenvedéllyel dolgoztak a vásznon, akkor elismer-

* Meidzsi: japán császár (1867–1912); uralkodása idején vált Japán modern nagyhatalommá.

te, hogy egyedül az ősi fehéritési mód méltó az anyaghoz, az, amelyet az előállítók alkalmaznak a maguk vidékén. Élénken maga elé képzelte, ahogyan a magas havon fehéredő kendervászonra rásüt az első reggeli nap, s bíborszínűre festi, úgyhogy a havat meg a vásznat már alig lehet egymástól megkülönböztetni. Jóleső érzés töltötte el: mintha ez lemosná róla a nyár minden szennyét, mintha ő maga is kifehérednék. Persze, amikor a tokiói öreg üzletet megbízta a fehéritéssel, nem lehetett egészen biztos benne, vajon csakugyan alkalmazzák-e majd a fehérités ősi módját.

Azokon a helyeken, ahol csidzsimit szöttek, kezdettől fogva voltak olyan házak, amelyek kizárólag fehéritéssel foglalkoztak. A szövönők maguk csak ritkán fehéritettek. Csaknem mindig ezekre a házakra bízták a fehéritést. A fehér csidzsimit közvetlenül a szövés után fehéritették. A színes csidzsimit – szövés után – a fehéritésnél különleges lécekre tették, a fehér csidzsimit viszont egyszerűen a hóra terítették. Akkor a hólepte szántók és mezők – úgy mondják – fehéritő telepekké váltak.

A vásznat vagy a fonalat egy éjszakán át hamulúgba áztatták, s másnap reggel néhányszor vízben kimosták, szárazon kicsavarták, majd fehéritették. Ezt több napon át megismételték. Amikor a fehéritési folyamat vége felé hajnalban fölkelt a nap, és sugaraiban minden vörösén felizzott – páratlan szépségű látványban lehetett része a szemlélőnek. Ezt azután, így írja egy régi könyv, örömet mutogatták a trópusokról jött látogatóknak. Ha a fehérités véget ért, az azt jelentette, hogy eljött a tavasz.

Azok a falvak, amelyek valamikor a legfontosabb tanyái voltak a csidzsimi készítőinek, a hőforrás közelében terültek el, valamivel lejjebb a folyónál, ott, ahol a völgy kissé kiszélesedik. Simamura egyenesen rájuk látott ablakából. Ma már minden helynek, ahol egykor csidzsimi-vásárt tartottak, van vasútállomása, és szövőiparáról mindegyik nevezetes.

Mivel Simamura sosem nyáron jött a hőforráshoz, amikor a csidzsimit viselték, sem pedig télen, amikor szőtték, nem is került rá sor, hogy Komakóval erről a vászonról beszélgessen. Egyébként Komakónak amúgy sem volt szokása, hogy akármilyen régi népművészeti ág sorsa felől érdeklődjék.

Amikor azonban Simamura meghallotta Joko dalát, amelyet a fürdőben énekelt, átvillant agyán, hogy a lány, ha a régi időkben születik, ezt a dalt feltétlenül a rokka vagy a szövőszék mellett énekelte volna.

A növény rostjából készült fonalat, amely vékonyabb az állati szőrnél, aligha dolgozhatták volna ki másutt, mint éppen a hóban, és a sötét, hideg évszak bizonyult rá a legalkalmasabbnak. Igen, még mondták is régebben, hogy a sötét és világos elemek erőinek harmonikus összehatása érvényesül: a hidegben szőtt és a nyári forróságban viselt csidzsimi a bőrt kellemesen lehűti. Komako is ilyen szenvedéllyel csüggött Simamurán, ám lényének legmélyén hűvös volt, és éppen ezért hatott Simamurára olyan különös erővel, ha Komako néha láng módjára föllobogott. Csak éppen Komakónak ez a simulékonysága nem volt annyira megfogható, meghatározható, mint egy darab

csidzsimi. Ha az ember készítette tárgyak között a szöveteknek különösen rövid is az élettartamuk, egy ötvenéves vagy akár még öregebb csidzsimit, ha gondosan bánnak vele, nyugodtan lehet viselni, még csak meg sem fakult. Simamura tünődve gondolt rá, hogy az emberi ragaszkodás legtöbbször nem tart addig, mint a csidzsimi-anyag, és ekkor lelki szeme előtt váratlanul Komako alakja bukkant föl, Komakóé, aki időközben gyermekeket szült egy más férfitől. Simamura megrettenve nézett körül. Bizonyára növekvő fáradtsága váltotta ki belőle ezt a képzelgést, futott át agyán.

Simamura most már meglehetősen régóta töltötte itt az idejét, a hóforrásnál. Mintha tökéletesen elfelejtette volna Tokióban élő feleségét és gyermekeit. Pedig nem azért maradt itt, mintha nem tudott vagy nem akart volna Komakótól megválni. Egyszerűen megszokta, hogy várja Komako gyakori látogatását. És mennél sürgetőbb lett vele szemben Komako, annál inkább gyötörte az az érzés, hogy lassanként elidegenedik a valóságos élettől. Mintegy kívülről nézte a saját hidegségét. Képtelen volt azt is megérteni, miért adja át magát neki Komako ennyire önfeladten. Komako egész lénye szinte áradatként ömlött Simamuraba, ő azonban semmit, egy szikrányit sem adott át önmagából. Ahogyan egymásra rakódik a hulló hó, úgy hallotta Komako hangját, amint sokszoros visszhangként verődik vissza kopár falakról. És azzal számolnia kellett, hogy Komakónak ez a makacssága egyszer csak kimerül.

Simamura megfogadta, hogy ha egyszer újra otthon lesz, jó sokáig nem keresi föl ezt a hóországi hóforrást. Neki-

dőlt a hibacsinak, amit télidőre hoztak be a szobába. A szálló tulajdonosa kedveskedni kívánt neki, s ezért rendelkezésére bocsátott egy régi, kiotói fém teáskannát. Most ebből az edényből egyszerre könnyű nesz hallatszott, mint amikor a szél átfúj a fenyők közt. A teáskannát kecses virágok és madarak díszítették. Amikor Simamura jobban odafigyelt, két különböző fenyőszél zúgását vélte hallani, az egyiket egészen közelről, a másikat valamivel távolabbról. Még távolabbról harang csendült, nagyon halkan. Simamura odahajolt a teáskannához, és fülelt. Messze, ahonnét a csengésbongás hallatszott, kicsiny lábak tűntek elő: Komako a harangszó ütemére lépegetett.

Simamura hátrahúzódott. Tudatára ébredt: itteni ideje végleg lejárt.

Simamura elhatározta, ellátogat egy olyan helyre, ahol csidzsimi-kelmét készítenek. Azt remélte, ez majd megkönnyíti számára, hogy búcsút vegyen a hőforrástól.

Ám melyik helyet válassza azok közül, amelyek a folyótól lefelé húzódnak? Ahhoz semmi kedvet sem érzett, hogy valami városba látogasson, ahol már modern szövődék ontották termékeiket. Így azután egy eléggé elhagyottnak látszó állomáson szállt ki. Ment egy darabig, s elérte egy régi postakocsiállomás főutcáját.

A házak eresze messzire kinyúlt, az utca mindkét oldalán egymás mellett sorakozó cölöpök támasztották a tetőket alá. Az egész nagyon hasonlított a régi Edo üzletsoraira, itt azonban a tetők fogak módjára egymásba kapaszkodtak, és még nagyobb havazás idején is kényelmes sétat biztosítottak. Az ereszek az utca egész hosszában végig-

futottak. Ilyenképpen a házak össze voltak kapcsolva, és egyéb lehetőség híján a havat az utca közepére lapátolták. Vagyis pontosabban: a háztetőkről a havat az úttest közepére, folyton magasabb hótöltésre hányták. Hogy pedig az utcán át is lehessen kelni, a töltésbe itt-ott amolyan alagút-félét szakítottak.

Noha az a falu – a hőforrással –, ahol Komako lakott, szintén Hóországban volt, az ereszek ott nem kapcsolódtak össze, s így Simamura most látott ilyet életében először. S annyira újnak és vonzónak találta, hogy nyomban sétára indult az ereszek alatt, föl és alá. Az öreg védőtetők nehéz, sötét árnyékot vetettek. A cölöpök kissé már elferdültek, tövük imitt-amott korhadozott is. Simamura úgy vélte, egész nemzedékek vegetáltak ezekben a házakban, sivárságban, hóba rekedten.

Ha az e városkában látottak alapján kellett volna ítélnie, akkor a szövölányok élete – akik szinte hó alá temetve, egész lényüket kézműves munkájuknak szentelték – korántsem volt olyan világos és derűs, mint a kezükből kikerülő csidzsimi-szövet. Az a régi könyv, amely a csidzsimiről szól, idézi Tangnak – más nevén Csin Tao-jünek – egy verssorát. Eszerint már az a tény, hogy a házakban kizárólag olyan lányok dolgozhatnak, akik a család tagjai, megmutatja, micsoda kemény munkával és milyen csekély haszon ellenében készítették ezt a ruhaanyagot.

Ezek a névtelen, konokul kitartó szövönők már mind elenyésztek, de kezük munkája, a szép csidzsimi-szövetek megmaradtak. Luxusköntös készült belőlük, olyan embereknek, mint Simamura, hogy nyaranta felüdítse bőrüket

kellemes hűvösségével. Ezen nincs semmi csodálkozni való, Simamura mégis eltűnődött. Valaha egy lány egész szívét beleadta ebbe a munkába – hol tör majd fel ez az erő, hogy serkentsen és inspiráljon? És mikor?

Az új főutca – hasonlóan a postakocsiállomás régi főutcajához – egyenes vonalban szelte át a helységet – valószínűleg ugyanaz az utca, amely a hőforrástól indul ki. A tetőzsindeley és rajta a nehezezként rárakott kövek ugyanazt a képet nyújtották, mint a hőforrás köré emelt házak tetőzete.

Az alacsony ereszeket tartó cölöpök már halványodó árnyékot vetettek. Az este észrevétlenül belopakodott a városkába.

Sok látnivalóra már nem számíthatott, ezért Simamura ismét vonatra szállt, de azután a legközelebbi állomások egyikén ismét kiszállt, hogy benyomásait kifinomíthassa. Ez a városka rendkívül hasonlított ahhoz, amelyet az imént látott. Itt is csak úgy, céltalanul kószált. Borzongott egy kicsit, megevett hát egy csészényi tésztát.

A tésztát a folyó partján árusították egy üzletben. Valószínűleg az a folyó volt ez, amely a hőforrás táján is felbukkant. Buddhista apácák mentek át a hídon, kettesével, hármásával. Szalmaszandált viseltek, némelyikük hátán nagy, kerek szalmakalap. Bizonyára koldulóútjukról tértek haza. Simamura arra gondolt: olyanok, mint a fészükbe siető varjak.

– Lám csak, mennyi apáca! – Simamura megkísérelte, hogy beszélgetésbe elegyedjék az üzlet tulajdonosnőjével.

– Igen, amott hátul van a kolostoruk. És ha egyszer

amúgy istenigazából elkezd havazni, nem egykönnyen jutnak ki a hegyekből!

A hídon túl a hegyet már befödte a hó, s most elmerült az esti sötétségben.

Ezen a vidéken, mihelyt a lomb lehull a fákról, és megjön a hideg szél, hosszú időn át követik egymást a hideg, felhős napok. Az ég mindig olyan, mintha mindjárt havazni akarna. Közel s távol a magas hegyek teteje, ahogy az ottaniak mondják: „a csúcsok, körös-körül” megfehérednek. Ahogyan a tengerparton a hullámok morajlanak, éppen olyan zúgás hallatszik itt is, a hegyekben. Távoli mennydörgésnek lehetne vélni, és azt mondják rá: „a bél dübögése.” Ha látni „a csúcsokat, körös-körül”, és hallani „a bél dübögését”, mindenki tudja, hamarosan havazni fog. Ezt is abban a régi könyvben olvasta Simamura.

Azon a napon, amikor reggel, még ágyában fekvé hallgatta az őszi juharlombnézők no-recitálását, leesett az első hó. Vajon ebben az évben megszólalt-e már a tenger? És a hegyek? Mostanában, hogy Simamura egyedül utazgott, és Komako volt az egyetlen társasága, érzékei különösen éberré és finommá váltak; elég volt csak elképzelnie a tenger meg a hegyek hangját, máris úgy tetszett, mintha a távoli zengés-dübögés elevenen behatolna agyába.

– Az apácák, ugye, a tél folyamán teljesen hátat fordítanak a világnak? Hányan lehetnek a kolostorban?

Így próbálta meg ismét fölvenni a beszélgetés fonalát az üzlet tulajdonosnőjével.

– Ó, nagyon sokan vannak.

– És mit csinálnak a havazás hosszú hónapjai alatt?

Talán csidzsimit szőnek, ami ezen a vidéken amúgy is hagyomány?

Az asszony kifejezéstelen mosollyal nézett a kíváncsi utasra.

Az állomáson két órát kellett várnia Simamurának arra a vonatra, amellyel visszautazhatott a hőforráshoz. A nap, amely előbb is csak tompán fénylett, már alábukott, s egyszerre csípős hideg lett. Simamurának úgy rémlett, mintha a csillagok a fagyban még tisztábban ragyognának. A lábában érezte a hideget.

Most, hogy visszatért a hőforráshoz, nem is tudta, voltaképpen miért vállalkozott erre az utazásra. Amikor taxija áthajtott a felüljárón, és elhaladt a szentély szugiligete mellett, egyszer csak egy fényesen kivilágított ház előtt találta magát. Megkönnyebbülten sóhajtott. A Kikumura-vendéglő volt. Néhány gésa állt, és fecsegett az ajtajában. Bizonyára Komako is köztük van – de még el se gondolta Simamura, máris észrevette Komakót.

A kocsi hirtelen lassított. A sofőr valószínűleg hallott kettejük kapcsolatáról.

Simamura megfordult, és a kocsi hátsó ablakán nézett kifelé. Az autó kerekének nyomai élesen belepréselődtek a hóba, és a csillagok fényében valószerűtlenül messzire vezettek.

Egyenesen Komako felé hajtottak, és a gésa szinte csukott szemmel ugrott a felhágóra. A kocsi, anélkül hogy megállt volna, lassan gurult tovább, föl, a domb felé. Komako meggörnyedt, úgy kapaszkodott az ajtó fogantyújába.

Olyan erővel ugrott fel a kocsira, mintha oda akart volna tapadni. Simamura megint úgy érezte, valami nagyon melegség közelébe került. A hirtelen mozdulatban nem volt semmi esztelenség, semmi természetellenes. Komako fölemelte egyik karját, mintha meg akarná ölelni az ablakot. Kimonójának ujjá visszahullott, a hosszú, vörös alsó kimonó rátapadt a vastag üvegre, és eltakarta Simamura látását. Simamura dermedt volt a hidegtől.

Komako homlokát az ablakhoz szorította, és magas hangján bekiáltott a férfinak:

– Hol járt? Mondja el, merre járt?

– Vigyázz! Megütöd magad! – kiabált vissza Simamura, de mindketten tudták, hogy ez csak afféle játék. Komako kinyitotta az ajtót, és átesett a férfin. De a kocsi ekkor már megállt. Elérkeztek a hegy lábához.

– Szóval? Hol járt?

– Kérlek szépen . . .

– Hol?

– Igazán nem érdekes.

Csodálkozással vette észre, hogy Komako kimonójának az alját gésa módra rendezte el.

A sofőr mozdulatlanul ült. Simamura kissé furcsának találta, hogy itt szoronganak egy taxiban, amely útja végére ért.

– Gyere! – mondta. – Szálljunk ki!

Komako megfogta Simamura kezét.

– Jaj, milyen hideg! Teljesen át van fagyva! Miért nem vitt magával?

– Magammal kellett volna vigyelek?

– Ön aztán különös egy alak!

Komako vidám nevetéssel ment föl a meredek kőlépcsőn.

– Láttam, amikor elutazott. Két óra után, talán valamivel három előtt. Igaz?

– Igaz.

– Amikor meghallottam az autózúgást, mindjárt a ház elé siettem! Siettem? Rohantam! De ön persze körül sem nézett.

– Nem?

– Egyáltalán nem látott engem! Nem volt rá kíváncsi, hogy ott vagyok-e?

Simamura ámulva hallgatta a szapora beszédet.

– Nos, ugye nem is tudta, hogy én nézek ön után? Vagy tudta?

– Nem, nem tudtam.

– No látja! Gondoltam én azt!

Komako halkán fölnevetett. Azután vállát előrehúzva közeledett Simamurahoz.

– És most mondja meg nekem: miért nem vitt magával? Engem csak úgy itthagya, aztán visszajön teljesen átfagyva! Nem, ezt nem szeretem!

Hirtelen a távolból tűzoltó-szирéna üvöltése hallatszott.

Mindketten megfordultak.

– Tűz van! Tűz!

– Csakugyan, tűz!

A falu közepén tűzsikrák szálltak fölfelé.

Komako kiáltott valamit kétszer vagy háromszor, és erősen megfogta Simamura kezét.

– Semmi baj. Nem kell tovább jönnie. Nekem muszáj megnézni, nincsenek-e sebesültek.

Valóban, különösebb szükség nem volt rá, hogy Simamura odamenjen. Idegessége csillapodott. Hirtelen a lába elé nézett. A vasúti felüljárónál voltak.

– A Tejút! Milyen csodálatosan szép! – mormolta Komako, és égre emelt szemmel futott tovább.

A Tejút! Simamura is fölneézett az égre. Egyszerre az volt az érzése, hogy ő maga lebeg odafent a csillagok között. Olyan közel volt hozzájuk, hogy fényük szinte föl emelte őt. Ennek az égi folyamatnak fenséges távolsága volt az vajon, amit egykor Báso, a költő látott egyik viharos tengeri útján? Egészen pőrén ereszkedett alá az égi folyam, hogy csupasz bőrrel ölelje át az éjszakai égboltozat alatt fekvő földet. Gyönyörűséges ölelkezés. Simamura úgy érezte, mintha valami az ő saját, kicsiny árnyékát a földről fölhajítaná ebbe az égi folyamba. Nemcsak az egyes csillagok voltak fölismerhetők benne, imitt-amott még a csillogó csillagport is látni lehetett. Ilyen fényes-tiszta volt az éjszaka. A Tejút határtalan mélysége magába szívta Simamura bámuló pillantását.

– Várj! Várj! – kiáltott Komako után.

– Jöjjön!

Komako tovább futott a felé a sötét hegy felé, amely fölött a Tejút íve lefelé hajolt.

Kimonója alját, úgy látszik, összefogta, és az karjának minden mozdulatára szétnyílt, megvillantotta a vörös bélest, ismét összecsukódott. Simamura minden érzékével

ment a vörös szín után, amely végigvillant a csillagfényes havon.

Úgy futott Komako után, amilyen gyorsan csak bírt.

Komako megállt egy kicsit, kimonója alját leengedte, megfogta Simamura kezét:

– Ön is oda akar menni?

– Igen.

– Ugyan? Éhes a szenzációra?

Ismét fölemelte a hóról kimonója alját.

– Kérem, forduljon vissza! Engem itt ön miatt ki fognak gúnyolni!

– Csak egy darabon megyek még!

– Lehetetlen! Nem! A falubeliek rossz néven vennék, ha magammal vinném a tűzhöz!

Simamura bólintott, megállt. Komako pedig kezét gyöngéden rátette Simamura karjára, majd lassan továbbment:

– Kérem, várjon rám valahol. Mindjárt visszajövök.

Hol találkozunk?

– Ahol akarod.

– Meglátjuk. Még egy kicsit jöjjön.

Hirtelen a férfi arcába nézett, és megrázta a fejét.

– Nem! Nem akarom!

Odavetette magát a férfi mellére. Simamura hátratántorodott. Az út szélén hagymaágy volt a vékony hóban.

– Rettenetes volt!

Azután valósággal özönlött belőle a szó:

– Ön azt mondta nekem, hogy jó asszony vagyok. És közben elmegy innét. Miért kellett ezt nekem mondania?!

Simamura egyszerre maga előtt látta ismét, ahogy a gyékényt piszkálja ezüst hajtűjével.

– Úgy sírtam! Amikor hazaértem, akkor is sírtam! Félek! Nemsokára egyedül maradok! Mégis kérem, utazzon el! Sosem fogom elfelejteni, hogy megrikatott.

Simamura égető, reménytelen tehetetlenséget érzett, amikor arra gondolt, hogy ez az egyszerű félreértés milyen mély nyomokat hagyott ebben a nőben. Ekkor azonban kiáltások hallatszottak a tűz felől. A lángok újra föltörttek, és mérhetetlen sok szikra tódult az égre.

– Ó, most megint elszabadul! Micsoda tűz!

Szinte megkönnyebbülten rohantak tovább, együtt.

Komako jól futott. Facipőjében repült a havon, éppen csak érintette.

Karja alig mozgott, mintha oldalához lett volna rögzítve. Mintha minden ereje a mellkasába összpontosult volna. Milyen karcsú, milyen kicsi, gondolta Simamura. Mint-hogy ő maga alacsony volt és kicsit tömzsi, amúgy sem volt jó futó, és most még folyton Komakót is szemmel tartotta, hamarosan kimerült. De Komako is kifulladt, és oda-támolygott Simamurához:

– Könnyezik a szemem a hidegtől!

Arca piros volt, csak a szeme tája fázott. Simamura szemhéja is nedves volt. Hunyorogva az égre nézett, a Tej-útra. Megpróbálta visszatartani könnyeit.

– Itt mindig ilyen a Tejút?

– A Tejút? Igen, gyönyörű. De nem minden éjszaka ilyen. Ma különlegesen tiszta.

Mintha a Tejút hátulról folynék át Simamura és Ko-

mako fölött, abban az irányban, amerre ők is futottak. Komako arcát besugározta a fénye, de keskeny, magas orrának formáját nem lehetett világosan kivenni. Kis ajkáról eltűnt minden szín. Simamura nem akarta hinni, hogy az a fény, amely ott fent átfolyik az égen, valóban annyira gyöngé. Csillagfény volt, még tompább, mint újholdas éjszakákon, és mégis maga a Tejút világosabb volt, mint az újholdat körülvevő ég. Ebben a halvány fényben, amely a földre nem is vetett árnyékot, Komako arca úgy úszott, mint egy ódon maszk. A különös az volt, hogy ezt a maszkot egy nő illata lengte körül.

Simamura ismét az égre pillantott, és a Tejút mintha megint lehajolna, hogy ölelkezzék a földdel.

Mint valami roppant sarki fény folyta be Simamura testét, és azt az érzést keltette benne, hogy a föld legszélén áll.

Csönd volt ez, hűvös magány, mégis valami gyönyörű döbbenet.

– Ha elutazik, tisztességes életet akarok élni! – mondta Komako, s ment tovább, kezét zilált hajára szorítva. Néhány lépés után visszafordult, és Simamurára nézett.

– Mi az? Miért áll ott úgy?

Simamura mozdulatlanul állt.

– Igen, meg akar várni? Azután majd elvisz a szobájába!

Bal kezével intett, és elfutott. Simamura mereven nézett utána, úgy rémlett neki, mintha a sötét hegy nyelné el futó alakját. A Tejút alja közvetlenül a hegy fölött csün-

gött, maga a Tejút virágzó pompával terült szét az égen, alatta még sötétebbnek látszott a hegy.

Komako alakja teljesen eltűnt a házak mögött. Simamura követte.

– Hé! Hé! Hé! – hangzottak most hirtelen éles, ritmikus kiáltások. Egy csapat férfi tűzoltószivattyút húzott az úton lefelé. Mind újabb tömegek lepték el az utat. Végül Simamurának is sikerült kijutnia a főutcára. Azután előkerült egy másik fecskendő is. Simamura elengedte maga mellett, és mögötte haladt.

Régi, fából készült, kézi szivattyú volt. Egy csoport férfi húzta hosszú kötélén, körülötte voltak még mások is, nyilván a kezelőszemélyzet. Nevetséges kis szivattyú volt.

Amikor odavontatták a szivattyút, Komako is az út szélére húzódott. Ekkor fölfedezte Simamurát, és vele sietett tovább. A tömeg, hogy a szivattyút kikerülje, egy pillanatra szabadon hagyta az utat, hogy aztán örvény módjára áramoljon tovább. Simamura és Komako most nem voltak egyéb, mint része a tömegnek, amely a tüzeset színhelyére igyekezett.

– Tehát mégis idejött? Kíváncsiságból?

– Nem mindegy? De azt hiszem, sokat nem lehet ettől a szivattyútól várni. Van vagy százéves.

– Legalább vigyázzon, nehogy elessen.

– Igen, csúszós.

– Jöjjön el egyszer olyankor, amikor egész éjjel tombol a hóvihár! De persze olyankor nem jön. Még a fácán meg a vadnyúl is bemenekül a házba!

Világos, eleven hangon beszélt, átvette a tűzoltók ve-

zényszavainak meg a lépéseknek a ritmusát. Simamurára is átragadt az izgalom.

Egyszerre ki lehetett venni a tűz pattogását. A lángok a szemük előtt csaptak föl, libegtek-lobogtak. Komako megszorította Simamura könyökét. Az utca alacsony tetői, amelyek a tűz fényében hol megvilágosodtak, hol ismét sötétségbe merültek, mintha lélegeztek volna. Éppen Simamura és Komako lába előtt folyt el az oltásra használt víz. Úgy álltak az embertömegben, mint akik annak időtlen idők óta részei. Az égés szagához egy másik bűz is keveredett: mintha a selyemgubókat főznék.

Az emberek szájról szájra adták értesüléseiket. Hogy a tűz a filmszalagtól indult, hogy a gyermekeket egymás után dobálták ki az első emeletről, hogy nem sérült meg senki, és hogy szerencsére nem tároltak a raktárban sem rizst, sem selyemgubót. És mégis: a tűz színhelyét keretbe fogta valami különös csend. Mintha ez a tűz megfosztott volna mindenkit a beszéd képességétől, mintha mindazoknak, akik közelről és távolról idesiettek, kitépte volna a szívét.

Akadtak későn jövők is, akik csak most érkeztek a faluból. Ezek bekiáltották a körbe valamelyik hozzátartozójuk nevét. Valaki válaszolt rá, boldog kiáltások hallatszottak és visszhangzottak. Egyedül ezek a hangok utaltak életre. A tűzoltósziréna már nem üvöltött.

Simamura aggódott, hogy a tömeg megfigyelheti őket, észrevétlenül elszakadt Komakótól, és egy csapatnyi gyerek mögé állt. Lábuk előtt szétolvadt a hó. A forráság és a

fecskendővíz megolvasztotta a havat, az emberfal előtt zavaros pocsolya lett lábnyomokból, sárból.

A selyemgubóraktár melletti mezőn álltak. A főutcáról a legtöbben ideszorultak.

A tűz láthatóan a bejárat mellett keletkezett, ott, ahol a vetítógép állt. A fél raktár, a tető és a falak már leégtek, az oszlopok és a gerendák megmaradt váza még füstölgött. Minthogy az épület teteje csak zsindely, és falai deszkából voltak, a tágas helyiségekben sehol sem torlódott össze a füst. A fecskendők vizétől átnedvesedett tető nyilván nem égett, a tűz ennek ellenére mégis gyorsan terjedt, váratlan helyeken és hirtelen tört elő. Amikor azután mind a három fecskendő nagy sebesen a lángokra zúdította a vizét, szikrák röppentek a magasba, és fekete füst szállt fölfelé.

A szikrák a Tejút felé röpültek, hogy azután szerte-szóródjanak. Simamura is úgy érezte, mintha a Tejút felé húzná valami. A füst a Tejút hosszában húzódott, és ellenkező irányban áramlott azután lefelé. Olykor a fecskendő elvettette célját, ilyenkor a vízsugár hegye reszketeg, világos, fehér vízgőzzé változott, azt hihette a szemlélő, hogy a Tejút tükröződik benne.

Komako – Simamura nem is tudta, mikor lépett mellé – hirtelen megfogta a férfi kezét. Az odafordult hozzá, de egy szót sem szólt. Komako a tűzre meredt, komoly, az izgalomtól piros arcán a lángok visszfénye lobogott. Simamura úgy érezte, megfullad. Komako haja meglazult, csupasz gégéje kidudorodott. Simamura reszkető ujjai oda-kíváncsoztak. A férfi keze meleg volt, a Komakóé forró.

Simamura biztosan tudta, hogy közeledik a válás.

A bejárati gerendákon ismét föllobogott a tűz. A fecskendő odairányította vízugarát, és ettől a gerendázat lezuhant, ugyanakkor a vízgőz nagy gomolyban tódult fölfelé.

Az embertömeg hirtelen visszafojtotta lélegzetét.

A lángokban egy női test zuhanását látták.

A selyemgubóraktár első emeletén afféle erkély volt, amilyen a színházban szokásos. Nem volt túlságosan magasan. Így amikor az a test lezuhant, az esés nem tartott tovább egy rövid pillanatnál. Ahhoz mégis elégséges volt, hogy a mozdulatot látni lehessen. Mintha valami bábu hullott volna le, a merev zuhanástól hosszú lett a pillanat. Látni való volt, hogy a nő nincs tudatánál. Hangtalanul csapódott a földhöz, és mert a földet a fecskendők vize teljesen átáztatta, por sem szállt föl. A test pontosan az újonnan föllobbanó és a régi, még izzó tűz közé zuhant.

Az egyik fecskendő éppen ekkor irányított a parázsló tűzre egy ferde vízugarat, és annak hegyén hirtelen ott lebegett a női test, tökéletesen vízszintesen feküdt a levegőben. Simamura visszahőkölt, de nem a félelemtől. Mint egy teljesen valószerűtlen világból idetévedt agyrém, úgy tűnt neki az egész. A merev test, ahogyan a levegőbe került, hajlékony-lágy lett, de még volt benne valami a bábu ellenállásra-képtelenségéből, élettelen szabadságából. Ez volt az a forma, amelyben élet és halál egyaránt nyugvópontra jutott. Simamurát az nyugtalanította, vajon a nő feje nem lógott-e egy kissé lefelé, a csípője és a térdje nem görbült-e meg valamennyire, vagyis nem tört-e meg a test tökéletes vízszintes vonala. Alkalmasint valami ilyesmi

történhetett, végül is azonban a test teljesen vízszintesen ért a földre.

Komako felsikoltott, eltakarta a szemét. Simamura nem bírta levenni pillantását a nyugodalmas formáról.

Vajon mikor jött rá, hogy Joko az, aki zuhan? A tömeg moraja és Komako sikoltása egyazon pillanatban hangzott fel. És csaknem ugyanabban a pillanatban rándult görcsbe a földön Joko lábikrája.

A sikoly áthatolt Simamura testén. Amikor Joko lábikrája megrándult, hideg borzongás futott rajta végig. Mintha gyökerestül akarna kiszakadni a szíve.

Joko lábikrája alig rándult. Senki sem vette észre.

Nemrégén még Joko arcát látta Simamura meg a kimonóját, vörös anyagán a nyilmintával. A hátára esett, és kimonójának alja fölcsúszott térde fölé. Az esés után csak a lábában volt az a pici mozgás. Öntudatlanul feküdt. Simamura nem gondolt a halálra. Ebben a nyugodalmas formában metamorfózist látott, azt, hogy az élet más arcot ölt.

Az első emeleti balkonról, ahonnan Joko lezuhant, a belső gerendázat néhány darabja lehajlott, és égni kezdett a lány arca fölött.

Jokónak csukva volt a szeme – az az éles-szépséges pillantású szem. Álla előreugrott, nyakának vonala megnyúlt. Fakó arcán lobogott a tűzfény.

Simamura hirtelen visszaemlékezett, hogy évekkal ezelőtt a vonatban, amely idehozta a hóforrás falujába, Komakóhoz, a mezőről egy odavilágító fényt látott: Joko arcán vonult át ez a fény. És mintha egy pillanatra felra-

gyogtak volna a Komakóval töltött hónapok és évek. És az egész gyötrelem.

Komako eltakarta a szemét, felsikoltott, és a következő másodpercben elrohant Simamurától. A tömeg visszafojtotta lélegzetét.

Azután Komako visszatért: gésakimonójának hosszú alját maga mögött húzva, tántorogva a körös-körül heverő, víztől nedves, feketére szenesedett gerendamaradvány között. Jokót melléhez szorította. Meredt, kétségbeesett arca alatt Joko ernyedt, üres arca: egy arc, amelyből mintha éppen elszállna a lélek. Komako vergődve préselődött át a tömegben, hordozva áldozatát – vagy büntetését.

A tömeg előbbre tört, és a két nőt hangos kiáltásokkal vette közre.

– Menjetez innét, menjetez innét! – hallotta Simamura Komako kiáltását. – Örült! Ez a lány örült!

Simamura megpróbált közelebb jutni az őrzőgő hanghoz, de néhány férfi aki elragadta Komako karjaiból Jokót, félretaszította, hogy megtántorodott. Amikor ismét szilárdan állt a lábán, a feje hátracsuklott: egyetlen üvöltéssel végigzuhant benne a Tejút.

Felölös kiadó a Magvető Könyvkiadó igazgatója
Felölös szerkesztő Kardos György · Műszaki
vezető Beck Péter · A kötetet Sebestyén Lajos
tervezte · Kiadványszám 1288 · Megjelent 8,8
(A5) ív terjedelemben, Garamond betűtípusból,
19 900 példányban
MSZ 5601-59 és 5602-55 · MA 894-6971

69-6651 Pécsi Szikra Nyomda
F. v.: Melles Rezső